

PELASTUSOPISTO

2019

Sopimushenkilöstön Pelastusopiston koulutusjärjestelmä ja opetussuunnitelma PeODno-2019-22

Koulutusjohtaja

Hyväksytty 9.1.2019

Sisälllys

1. JOHDATUS.....	2
1.1. SOPIMUSPALOKUNTIEN TEHTÄVÄT JA MERKITYS PELASTUSTOIMEN JÄRJESTELMÄSSÄ	2
1.2. SOPIMUSHENKILÖSTÖN KOULUTUSJÄRJESTELMÄN RAKENTAMISEN TAUSTAA	3
1.3. LAINSÄÄDÄNTÖ PELASTUSOPISTON SOPIMUSHENKILÖSTÖN KOULUTUSJÄRJESTELMÄN TAUSTALLA	4
1.3.1. Pelastusopiston opetussuunnitelman mukaiset opinnot.....	5
1.4. SIIRTYMÄAIKA.....	5
1.5. PALAUTEJÄRJESTELMÄ	5
2. PELASTUSTOIMINTAAN OSALLISTUVAN SOPIMUSHENKILÖSTÖN KOULUTUSJÄRJESTELMÄ.....	7
2.1. PEDAGOGINEN AJATTELU KOULUTUSJÄRJESTELMÄN TAUSTALLA	7
2.2. SOPIMUSHENKILÖSTÖN KOULUTUSJÄRJESTELMÄ.....	9
2.2.1. Sopimushenkilöstön koulutusjärjestelmän opetussuunnitelma vuonna 2019.....	10
2.2.2. Sopimushenkilöstön koulutusjärjestelmän opetussuunnitelma vuosina 2020 – 2022	11
LÄHTEET	12

1. Johdatus

Sisäministeriö antoi 24.4.2017 päivätyssä kirjeessään Pelastusopistolle tehtäväksi käynnistää toimenpiteet sopimuspalokuntahenkilöstön koulutuksen kehittämiseksi. Pelastusopiston uutena tehtävänä on 1.1.2019 jälkeen vastata pelastustoimintaan osallistuvan sivutoimisen henkilöstön sekä pelastuslain (379/2011) 2 a §:n 1 momentin 5 kohdassa tarkoitetun sopimuspalokunnan ja muun sopimuksen tehneen yhteisön henkilöstön opetussuunnitelman valmistelusta, ylläpidosta ja kehittämisestä, kouluttajakoulutuksesta, kouluttajarekisterin ylläpidosta sekä opetusmateriaalin tuottamisesta.

Lisäksi sisäministeriö antoi Pelastusopistolle tehtäväksi perustaa pysyväisluonteisen sopimuspalokuntakoulutuksen kehittämisverkoston, jonka tehtävänä on tukea sopimuspalokuntakoulutuksen opetussuunnitelman kehittämistä. Verkoston jäseniksi kutsuttiin seuraavat henkilöt:

Jarmo Haapanen, pelastusjohtaja, pelastuslaitosten kumppanuusverkosto
Minna Hirvonen, koulutusjohtaja, Pelastusopisto
Terhi Kivijärvi, koulutuspäällikkö, Länsi-Suomen Pelastusalan liitto ry
Isto Kujala, toiminnanjohtaja, Suomen Sopimuspalokuntien Liitto ry. (SSPL)
Jaakko Linko, yksikönjohtaja, Ylihärman paloasema / Suomen Sopimuspalokuntien Liitto ry. (SSPL)
Mika Mäkelä, palomestari, Länsi-Uudenmaan pelastuslaitos
Kirmo Savolainen, suunnittelija, Pelastusopisto
Markku Savolainen, kehittäispäällikkö, Suomen Pelastusalan Keskusjärjestö (SPEK)
Pasi Uurasmaa, koulutuspäällikkö, Suomen Palopäilystöliitto (SPPL)

Kehittämisverkoston puheenjohtajana toimii koulutusjohtaja Minna Hirvonen ja sihteerinä suunnittelija Kirmo Savolainen. Kehittämisverkoston kokoonpanoa vaihdetaan hallitusti.

Koulutuksen kehittämisverkoston näkemyksille annetaan runsaasti tilaa ja ne ohjaavat omalta osaltaan suunnittelua. Lisäksi Pelastusopistolla on runsaasti sidosryhmiä, joiden asiantuntemusta voidaan käyttää järjestelmän kehittämiseksi. Keskeisessä roolissa koulutusjärjestelmän ja opetussuunnitelman kehittämistyössä ovat Pelastusopiston sopimushenkilöstön koulutusjärjestelmän suunnittelija, koulutuslinjat ja tiimit, sekä substanssista vastaavat aihealueen vastuuopettajat. Pelastusopisto hyödyntää työssä moniammatillista organisaatiotaan ja hyväksi havaittuja käytänteitä. Myös sisäministeriön asettaman työryhmän raporttia (14.12.2014) ”Esitys pelastuslaitosten pelastustoimintaan osallistuvan sopimushenkilöstön opetussuunnitelmaksi” sekä muuta opetussuunnitelman kehittämiseksi tehtyä työtä on käytetty opetussuunnitelman rakentamisen tukena.

1.1. Sopimuspalokuntien tehtävät ja merkitys pelastustoimen järjestelmässä

Pelastuslain tavoitteena on parantaa ihmisten turvallisuutta ja vähentää onnettomuuksia. Lain tavoitteena on myös, että onnettomuuden uhatessa tai tapahduttua ihmiset pelastetaan, tärkeät toiminnot turvataan ja onnettomuuden seurauksia rajoitetaan tehokkaasti. Toiminnassa varaudutaan myös erilaisten häiriötilanteiden ja poikkeusolojen varalta.

Onnettomuuksien ehkäisemiseksi ja turvallisuuden ylläpitämiseksi pelastustoimi tekee yhteistyötä muiden viranomaisten sekä alueella olevien yhteisöjen ja alueen asukkaiden kanssa.

Sisäministeriö johtaa ja valvoo pelastustointa. Alueen pelastustoimi vastaa pelastustoimen järjestelyistä riskianalyysin perusteella tehdyn palvelutasopäätöksen mukaisesti. Pelastuslaitoksen tehtävä on huolehtia pelastustoiminnasta ja muista sille pelastuslaissa säädettyistä tehtävistä omalla toimialueellaan.

Alueen pelastustoimi voi käyttää pelastustoiminnassa apunaan vapaaehtoista palokuntaa, laitospalokuntaa, teollisuuspalokuntaa, sotilaspalokuntaa (sopimuspalokunnat) tai muuta pelastusalalla toimivaa yhteisöä sen mukaan kuin niiden kanssa sovitaan. Sopimuspalokuntia on erilaisia (valmiuspalo- kunta, täydennyspalo- kunta, tukipalo- kunta, muu palo- kunta) niiden valmiustason ja pelastuslaitoksen kanssa tehdyn sopimuksen mukaan. Suomessa on noin 700 sopimuspalokuntaa, jotka muodostuvat VPK-sopimuspalokunnista, henkilökohtaisen sopimuksen (työsopimus) sopimuspalokunnista ja työpaikkasopimuspalokunnista. Teollisuus- ja laitospalokuntien tehtävänä on yleensä keskittyä omien ja sopimuskumppaneiden tuotantolaitosten riskeihin sekä niiden ennaltaehkäisevään vahingontorjuntatyöhön, mutta tehdas- ja laitospalokunnalla voi olla palokuntasopimus alueensa pelastuslaitoksen kanssa.

Sopimuspalokuntien tehtävät vaihtelevat toiminta-alueen ja palokunnan operatiivisen palokuntaryhmän mukaisesti. Sopimuspalokunnat tekevät yleisesti ottaen kaikkia pelastustoimen hälytystehtäviä. Lisäksi noin 400 sopimuspalokuntaa osallistuu ensivastetehtäviin. Ensihoidon osana suoritettavasta sopimuspalokuntien ensivastetoiminnasta on muodostunut useilla alueilla tärkeä osa ensihoitopalvelua. Hälytystehtävien lisäksi sopimuspalokunnat osallistuvat myös turvallisuusviestinnän toteuttamiseen. Operatiivisiin tehtäviin osallistuu noin 4000 päätoimista henkilöstöä sekä 13400 hälytyskelpoista sopimuspalokuntalaista. Sopimuspalokuntalaiset ovat mukana noin 60 %:ssa vuotuisista pelastustoimen hälytystehtävistä. Sopimuspalokuntien tehtävät ja sopimuksen mukainen lähtöaika vaihtelevat eri palokunnilla.

Sopimuspalokuntatoiminta ja sivutoimisen sopimushenkilöstön käyttö on Suomen kaltaisessa harvaan asutussa maassa välttämätöntä tehokkaan pelastustoiminnan järjestämiseksi. Maan pinta-alasta on noin 90 % aluetta, jossa sopimuspalokunta huolehtii pelastustoimen ensilähdöstä. Muulla alueella sopimuspalokunnat tukevat ammattipalokuntaa tai toimivat itsenäisesti päällekkäisissä tilanteissa. Sopimuspalokunnat ovat keskeinen voimavara, jolla pelastustoimen palvelut voidaan turvata tasapuolisesti maan kaikissa osissa. Vapaaehtoinen ja sivutoiminen henkilöstö muodostavat myös tärkeän osan poikkeusolojen pelastustoimen henkilöstöstä.

1.2. Sopimushenkilöstön koulutusjärjestelmän rakentamisen taustaa

Pelastusopisto on rakentanut koulutusjärjestelmän vastaamaan keskeisiin sopimushenkilöstön osaamistavoitteisiin. Koulutusjärjestelmän pelastustoiminnan osioon, niin miehistö-, kuin alipäällystö- ja päällystötasolla on koottu keskeiset koulutuskokonaisuudet, jotka mahdollistavat yhtenäisen pelastustoimintaosaamisen valtaosaan pelastustoimen kannalta keskeisiin tehtäviin. Koulutusjärjestelmän kurssit ja kurssien sisällöt antavat mahdollisuuden huomioida myös pelastustoimen alueellisia eroavaisuuksia sopimushenkilöstön osalta. Koulutusjärjestelmän kouluttajakoulutuksen osio, vastaavan kouluttajan koulutus, vahvistaa kouluttajien pedagogista ja didaktista osaamista ja varmistaa näin koulutusjärjestelmän pelastustoiminnan osion koulutettavien oppimista ja osaamistavoitteiden saavuttamista. Vastaavan kouluttajan koulutuksella pyritään myös varmistamaan koulutuksen laatua huolimatta siitä, missä puolella Suomea pelastustoimintosaamisen kurssit jatkossa järjestetään.

Pelastusopiston sopimushenkilöstön kurssijärjestelmä muodostaa luontevan horisontaalisen sekä vertikaalisen jatkumon. Koulutukseen hakeudutaan miehistötasolle, jolla on, alueellisuus huomioiden, mahdollisuus kouluttautua myös eri tehtäviin. Sopimushenkilöstön vertikaalista urapolkua on mahdollista jatkaa alipäällystön kautta aina sopimushenkilöstön päällystökoulutukseen.

Opetussuunnitelmat laaditaan ja hyväksytään samanaikaisesti Pelastusopiston muiden opetussuunnitelmien kanssa. Tällä varmistetaan Pelastusopiston tutkintokoulutuksen ja sopimushenkilöstön koulutuksen tavoitteiden synkronointi sekä molempien koulutusten kehittäminen yhtäaikaaisesti vastaamaan toimialan tarpeisiin. Opetussuunnitelmaa laadittaessa kiinnitetään erityistä huomiota koulutuskokonaisuuksien perusteiden tarkasteluun (osaamistarpeet ja niistä kumpuavat koulutuksen osaamistavoitteet eri osaamistasoille, pedagogiset ratkaisut yms.). Opetussuunnitelma on jatkuvan kehitystyön kohteena. Sopimushenkilöstön opetussuunnitelmaan kuvataan nykyistä systemaattisemmin ja yhdenmukaisella tavalla kurssien osaamistavoitteet. Opintojaksokuvaukset kirjoitetaan niin, että ne mahdollistavat uudet toteutustavat ja muut tarvittavat muutokset opintojakson sisällä ilman, että hyväksytyyn opetussuunnitelmaan tarvitsee tältä osin tehdä muutoksia. Lisäksi opetussuunnitelmaprosessissa korostuvat nykyistä enemmän eri aihealueiden integrointi sekä eri kurssien välinen opetuksen integrointi ja jatkumo.

1.3. Lainsäädäntö Pelastusopiston sopimushenkilöstön koulutusjärjestelmän taustalla

Pelastuslain (379/2011) 2 a §:ssä määritellään seuraavaa:

Tässä laissa tarkoitetaan:

- 1) **pelastustoimella** tehtävää alaa, joka koostuu tulipalojen ja muiden onnettomuuksien ehkäisystä sekä pelastustoiminnasta;
- 2) **pelastustoiminnalla** kiireellisiä tehtäviä, joiden tarkoituksena on pelastaa ja suojata ihmisiä, omaisuutta ja ympäristöä onnettomuuden uhatessa tai sattuesssa sekä rajoittaa onnettomuudesta aiheutuvia vahinkoja ja lieventää onnettomuuden seurauksia;
- 5) **sopimuspalokunnalla** pelastustoimen järjestelmään kuuluvaa vapaaehtoista palokuntaa, laitospalokuntaa, teollisuuspalokuntaa tai sotilaspalokuntaa, joka on tehnyt pelastuslaitoksen kanssa sopimuksen pelastustoimintaan kuuluvien tehtävien hoitamisesta.

Pelastuslain 56 §:n mukaan pelastuslaitoksen tulee huolehtia siitä, että sen sivutoimisella henkilöstöllä sekä sopimuspalokunnan ja muun sopimuksen tehneen yhteisön henkilöstöllä on 57 §:n 2 momentissa säädetty koulutus.

Pelastuslain 57 §:ssä todetaan, että pelastustoimintaan osallistuvilta sivutoimiselta sekä sopimuspalokuntaan ja muuhun sopimuksen tehneeseen yhteisöön kuuluvalta henkilöltä vaaditaan Pelastusopiston opetussuunnitelman mukainen koulutus.

Valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä 1 ja 2 momentissa tarkoitetuista tutkinnoista ja koulutuksesta.

Valtioneuvoston pelastustoimesta antaman asetuksen (407/2011) 7 §:ssä todetaan seuraavaa:

Pelastustoimintaan osallistuvan sivutoimisen henkilöstön ja sopimuspalokunnan henkilöstön kelpoisuus Pelastuslain 57 §:n 2 momentissa tarkoitetulta sivutoimiselta henkilöltä ja sopimuspalokuntaan kuuluvalta henkilöltä vaaditaan, että:

- 1) sammutus- ja pelastustyöhön osallistuva on suorittanut vähintään Pelastusopiston vahvistaman opetussuunnitelman mukaisen sammutustyökurssin;
- 2) sammutus- ja pelastustyöhön osallistuva päällystö ja alipäällystö on suorittanut vähintään Pelastusopiston vahvistaman opetussuunnitelman mukaisen yksikönjohtajakurssin tai pelastusalan ammatillisen tutkinnon;

3) palokunnan päällikkö on suorittanut pelastuslain 55 §:ssä tarkoitettussa oppilaitoksessa vähintään sopimuspalokunnan päällikkökurssin, sivutoimisen teollisuuspalopäällikön peruskurssin taikka tämän asetuksen 6 §:n 1 momentin 2 tai 3 kohdassa tarkoitetun tutkinnon.

Pelastussukellustehtävään osallistuvalla vaaditaan lisäksi, että hän on suorittanut tehtävän edellyttämän Pelastusopiston vahvistaman opetussuunnitelman mukaisen kurssin.

1.3.1. Pelastusopiston opetussuunnitelman mukaiset opinnot

Pelastuslain 57 §:ssä todetaan, että pelastustoimintaan osallistuvalla sivutoimiselta sekä sopimuspalokuntaan ja muuhun sopimuksen tehneeseen yhteisöön kuuluvalta henkilöltä vaaditaan Pelastusopiston opetussuunnitelman mukainen koulutus.

Valtioneuvoston pelastustoimesta antaman asetuksen 7 §:n 1 momentissa tarkoitettuna sammutustyökurssina toteutetaan seuraavat Pelastusopiston opetussuunnitelman mukaiset opinnot: pelastustoiminnan peruskurssi.

Valtioneuvoston pelastustoimesta antaman asetuksen 7 §:n 2 momentissa tarkoitettuna yksikönjohtajakurssina toteutetaan seuraavat Pelastusopiston opetussuunnitelman mukaiset opinnot: ryhmänjohtajakurssi.

1.4. Siirtymäaika

Vastuu sopimushenkilöstön koulutusjärjestelmästä siirtyi Pelastusopistolle 1.1.2019. Pelastusopisto on sopinut Suomen pelastusalan keskusjärjestön (SPEK) kanssa siirtymävaiheen järjestelyistä vuosille 2019 – 2022. Pelastusopiston opetussuunnitelmaan tulevien osaamiskokonaisuuksien osalta edetään siirtymävaiheessa osittain rinnakkain. Sopimushenkilöstön koulutukseen sovelletaan Pelastusopiston hyväksymää (PeO Dno/2013/954) SPEK:n opetussuunnitelmaa kurssikohtaisesti siihen saakka, kunnes Pelastusopiston tuottamien kurssien aineisto ja siihen liittyvä kurssikohtainen koulutus ovat valmiit. SPEK:n kouluttamilla kurssinjohtajilla on oikeus toimia vastaavina kouluttajina, kun he ovat ilmoittautuneet Pelastusopiston vastaavan kouluttajan rekisteriin. Kurssinjohtajan tulee suorittaa vastaavan kouluttajan koulutus vuoden 2020 loppuun mennessä.

SPEK ylläpitää kurssiaineistoa ja oppimisympäristöä, kunnes Pelastusopiston tuottamien kurssien aineisto ja siihen liittyvä kurssikohtainen koulutus ovat valmiit. Pelastusopiston kurssiaineisto tulee ottaa käyttöön kursseilla viimeistään aineiston valmistumisvuotta seuraavana vuotena.

1.5. Palautejärjestelmä

Pelastusopisto käyttää systemaattista palautejärjestelmää, jotta sopimushenkilöstön koulutusjärjestelmällä pystytään vastaamaan alueellisista osaamistarpeista kumpuaviin osaamistavoitteisiin sekä varmistamaan tasalaatuinen ja korkeatasoinen koulutus paikkakunnasta ja kouluttajasta huolimatta.

Pelastusopisto kerää itse järjestämänsä koulutuksen osalta palautetta suoraan Webropol-järjestelmän avulla. Nämä koulutuskokonaisuudet ovat vastaavan kouluttajan koulutus sekä päällystötason koulutuskokonaisuudet. Palaute käsitellään Pelastusopiston prosessien mukaisesti.

Pelastusopisto kerää vastaavien kouluttajien koulutustoiminnasta palautetta suoraan kouluttajien käytössä olevien Moodle-alustojen kautta. Vastaavien kouluttajien odotetaan analysoivan saamansa opiskelijapalautteen ja kehittävän omaa toimintaansa palautteen pohjalta. Pelastusopisto käsittelee jokaisen vastaavan kouluttajan saamia palautteita määräajoin. Pelastusopisto kerää vastaavien kouluttajien toiminnasta järjestelmällisesti palautetta myös koulutuksen järjestäjiltä. Palaute käsitellään Pelastusopiston prosessien mukaisesti. Palautteella voi olla vaikutusta myös vastaavan kouluttajan lisenssin voimassaoloaikaan.

Opetussuunnitelman, toteutussuunnitelmien sekä Moodle-oppimisympäristössä olevien kurssimateriaalien kehittämiseksi käytetään sekä koulutettavilta että vastaavilta kouluttajilta saatua palautetta.

2. Pelastustoimintaan osallistuvan sopimushenkilöstön koulutusjärjestelmä

2.1. Pedagoginen ajattelu koulutusjärjestelmän taustalla

Oppimisympäristön muutoksessa kyse on yhteiskunnallisista muutoksista, oppimisenäkemyksissä tapahtuneesta kehityksestä ja didaktisista muutoksista, joissa korostuvat opiskelijakeskeinen, ongelmalähtöinen tutkiva oppiminen, sosiaalinen vuorovaikutus, yhteistoiminnallinen ja yhteisöllinen oppiminen sekä oppimisen siirtyminen tai verkottuminen myös luokkahuoneen ulkopuolelle. Fyysisen ulottuvuuden lisäksi oppimisympäristöihin liittyvät sosiaalinen, tekninen, paikallinen ja didaktinen ulottuvuus, sekä monikulttuurisissa yhteisöissä myös kulttuurinen ulottuvuus. (Manninen et al., 2007)

Oppimista voidaan tarkastella ja selittää erilaisista teoreettisista näkökulmista. Näin syntyneitä oppimisenäkemyksiä on runsaasti ja niitä voidaan luokitella monella eri tavalla. Seuraava koontitaulukko keskeisimmistä oppimisenäkemyksistä on teoksesta Lindblom-Ylänne ja Nevgi (2003). Erilaisten oppimisenäkemyksien pohjalta opettaja ja opiskelija muodostavat oman henkilökohtaisen oppimiskäsityksensä siitä, mitä oppiminen on.

	Tiedon jakaminen	Jäsenneilyn tiedon välittäminen	Opettajan ja opiskelijan vuorovaikutus	Ymmärtäminen auttaminen ja tukeminen	Käsitteellinen muutos
Oppimis-näkemys	Behaviorismi	Kognitiiviset näkemykset	Humanismi	Konstruktivismi	Sosiokonstruktivismi
Opettajan rooli	tiedon valmistelija ja jakaja	tiedon jäsentäjä ja välittäjä	ohjaaja ja valmentaja	fasilitaattori ja auttaja	muutosagentti ja kehityksen alkuunpanija, edelläkulkija
Opetus	tiedonvälitystä	tiedollisen ristiriidan herättäminen ja oppimisprosessia loogisesti tukeva jäsenneily esitys	vuorovaikutuksellinen, keskustelevala prosessi	prosessimaista opetusta, jossa tavoitteena on oppijoiden tukeminen	kehittävää, suuntaa näyttävää ja lähikehityksen vyöhykkeelle ohjaavaa opetusta
Opiskelijan rooli	passiivinen vastaanottaja	vastaanottaja, aktiivinen kokeilija	osallistuja	opiskelija vastaa omasta oppimisestaan	opiskelija osallistuu yhteiseen oppimisprosessiin ja vastaa myös muiden oppimisesta
Sisältö	sisältö on määritelty etukäteen opetus-suunnitelmassa	opettaja organisoii ja jäsentää opetus-suunnitelmassa kuvattun sisällön opetusta varten	opettaja etsii ja valitsee sisällöt oman asiantuntemuksensa pohjalta	sisällön määrittävät ja sopivat opettaja ja opiskelija yhdessä	opiskelijan itse määrittämä ja muodostama, muuttuva sisältö
Tieto	opettajan omistama tieto, tieto siirtyy opiskelijalle	opettajan omistama tieto, opiskelija saa tiedon oivaltamalla ja soveltamalla	opettajan omistama tieto, jonka opiskelija löytää	opiskelija rakentaa oman tietonsa	sosiaalisesti yhdessä muiden kanssa konstruoitu tieto

Pelastusopiston strategisten linjauksiin pohjautuen oppimisen nähdään Pelastusopistolla pitkälti perustuvan sosiokonstruktivistiseen oppimiskäsitykseen, jossa oppiminen on sosiaalinen ja kulttuurinen ilmiö. Tieto ja osaaminen rakentuvat kokemuksen kautta aiemmin opitun pohjalle sosiaalisessa vuorovaikutuksessa. Opiskelija on aktiivinen ja vastuullinen toimija, ja oppiminen on päämäärään ja tavoitteisiin suuntautunutta, oppiminen tapahtuu yhteisöllisesti ja kytkeytyy ammatillisiin konteksteihin. Teoreettisen tiedon lisäksi taitoja opitaan tekemällä niin, että opiskelija pystyy soveltamaan oppimaansa ammattialansa työtehtävissä. Elinikäisen oppimisen taidot ovat keskiössä alati muuttuvassa työelämässä ja yhteiskunnassa.

Oppiminen nähdään Pelastusopistolla myös konnektivistisena (Siemens, 2004), jolloin oppimisessa hyödynnetään teknologiaa erilaisissa digitaalisissa ympäristöissä ja oppiminen on kytkentöjen ja yhteyksien luomista eri tietolähteistä ja verkostoista saadun tiedon pohjalta. Ns. nettisukupolven edustajille luontevat oppimisen kanavat ovat pitkälti digitaalisia. Oppijan omaa tietovarantoa, tietoja, taitoja, arvoja ja asenteita hyödynnetään. Tietoa etsitään, rakennetaan ja jaetaan yksin ja yhdessä hyödyntäen mobiilia audiovisuaalista viestintää, kuvaa, ääntä ja sosiaalista mediaa. Oppiminen on aktiivista, toiminnallista ja yhteisöllistä, ja tieto päivittyy jatkuvasti.

Kiinnostus on avainsana oppimisessa, jota uudet teknologian ja digitalisaation tuomat välineet tukevat ja toimivat väylänä. Samoin uudet ilmiöpedagogiikkaan perustuvat käytännöt auttavat opiskelijoita ottamaan jo olemassa olevia kiinnostuksen kohteita osaksi toimintaa, jota voidaan tukea uudella teknologialla. Samalla tavoin uudet joustavammat oppimistilat voivat mahdollistaa uusia toimintatapoja ja pedagogisia käytäntöjä, joiden avulla voidaan auttaa opiskelijoita kehittämään omaa toimijuuttaan ja omistajuuttaan oppimisen ja toimintansa suhteen. Tällöin opettaja ohjaa, seuraa ja toimii asiantuntijana. Hyvä pedagogiikka on ensisijaista, välineet ja oppilaiden yhteisöllinen toiminta toimivat mahdollistajana oivaltavalle oppiselle. (Lonka, 2015)

Oppimisen tavoitetaso	Opetukselliset teot	Opiskelutoiminta	Ympäristön rooli
Informaation saaminen	Informaation tarjoaminen	Lukeminen, kuuntelu, katselu, tekeminen, kokeminen	Innostava, informaatiota tarjoava, autenttinen tai simuloitu ympäristö
Muistaminen	Kontrolli	Kertaus, muistelu, toistaminen	Vuorovaikutuksen ja kertaamisen mahdollistava ympäristö ja välineet
Ymmärtäminen	Prosessoinnin ohjaus	Kokeilu, prosessointi, kysely, keskustelu, reflektointi	Kommunikaation ja vuorovaikutuksen (ihmiset, opittava asia) mahdollistava kokeiluympäristö
Soveltaminen	Harjoittaminen	Tekeminen, soveltaminen, harjoittelu	Autenttinen tai simuloitua ympäristö, joka mahdollistaa opitun soveltamisen ja tekemisen

Opettaminen, opiskelu ja oppiminen (Manninen et. al, 2007).

Didaktiikassa tapahtuneissa muutoksissa korostuvat opiskelijakeskeisyys, ongelmalähtöisyys sekä yhteistoiminnallisuus ja yhteisöllinen oppiminen sosiaalisessa vuorovaikutuksessa. Opettamisen keskiössä on

yhä enemmän ohjaajan rooli tiedon jakamisen roolin sijaan, mutta rooli voi vaihdella opettajan käyttämien toimintamallien mukaan.

Oppimiskulttuurissa keskiössä ovat oppilaan itseohjautuvuus ja oppimaan oppiminen. Toivola (2015) toteaa, että opiskelijan itseohjautuvuutta tuetaan itsearviointilla ja tavoiteoppimisen konkretisoitumisella. Oppimiskulttuurin muutoksessa kyse siitä, miten teknologiaa, digitalisaatiota ja opiskelijan osaamisen potentiaalia voidaan hyödyntää ja näin motivoida opiskelijaa oppimaan. Oppimista edistäviä tapoja oppia voi hyödyntää yhteisöllisesti ennen harjoitettavaa opetusta ja/tai sen jälkeen opiskelijan siirtyessä analysoimaan toimintaansa verkossa. Harjoittava opetus on paikka- ja aikasidonnaista käytännöllistä opetusta, jossa jäljitellään mahdollisimman aitoja työsuorituksia. Tiedollinen osaaminen ulosmitataan taitoa vaativissa työsuorituksissa. Usein työtä tehdään pareittain tai ryhmässä, tämä edellyttää myös hyviä sosiaalisia taitoja. Harjoittavalla opetuksella pyritään vahvistamaan erityisesti taidon oppimista erilaisissa sosiaalisissa konstruktioissa (yksilö, pari, ryhmä).

2.2. Sopimushenkilöstön koulutusjärjestelmä

Pelastusopiston opetussuunnitelman mukaisesti sopimushenkilöstön koulutusjärjestelmän muodostavat seuraavat koulutuskokonaisuudet:

Vastaavan kouluttajan koulutus

- Vastaavan kouluttajan kurssi

Sopimushenkilöstön pelastustoiminnan koulutus

Sopimushenkilöstön perustaidot

- Pelastustoiminnan peruskurssi
- Savusukelluskurssi

Sopimushenkilöstön sammutus- ja pelastustekniikka sekä ensiapu ja ensivaste

- Pelastustoiminta tieliikenneonnettomuuksissa -kurssi
- Pintapelastuskurssi
- Korkealla työskentelyn kurssi
- Vaarallisten aineiden tukitoiminnot -kurssi
- Kemikaalisukelluskurssi
- Öljyntorjuntakurssi
- Ensiapukurssi
- Ensivastekurssi

Sopimushenkilöstön alipäällystö- ja päällystökoulutus

- Ryhmänjohtajakurssi
- Tilannepaikanjohtajakurssi
- Sopimuspalokunnan päällikkökurssi (jatkossa sopimushenkilöstön päällystökurssi)
- Sivutoimisen teollisuuspalopäällikön peruskurssi

Kuva 1. Pelastustoimintaan osallistuvan sopimushenkilöstön koulutusjärjestelmä.

2.2.1. Sopimushenkilöstön koulutusjärjestelmän opetussuunnitelma vuonna 2019

Vuonna 2019 Pelastusopiston sopimushenkilöstön koulutusjärjestelmän opetussuunnitelma sisältää seuraavat kurssit:

- Vastaavan kouluttajan kurssi
- Pelastustoiminnan peruskurssi
- Savusukelluskurssi
- Ryhmänjohtajakurssi
- Sopimuspalokunnan päällikkökurssi (jatkossa sopimushenkilöstön päällystökurssi)
- Sivutoimisen teollisuuspalopäällikön peruskurssi

Siirtymäaikana käytetään rinnan Pelastusopiston sopimushenkilöstön koulutusjärjestelmän opetussuunnitelmaa sekä Pelastusopiston hyväksymää SPEK:n opetussuunnitelmaa. Katso kohta 1.4.

2.2.2. Sopimushenkilöstön koulutusjärjestelmän opetussuunnitelma vuosina 2020 – 2022

Vuosina 2020 – 2022 Pelastusopiston sopimushenkilöstön koulutusjärjestelmän opetussuunnitelmassa otetaan kantaa seuraaviin kursseihin:

- Pelastustoiminta tieliikenneonnettomuuksissa -kurssi
- Pintapelastuskurssi
- Korkealla työskentely
- Vaarallisten aineiden tukitoiminnot kurssi
- Kemikaalisukelluskurssi
- Öljyntorjuntakurssi
- Ensiapukurssi
- Ensivastekurssi
- Tilannepaikanjohtajakurssi

Siirtymäaikana käytetään rinnan Pelastusopiston sopimushenkilöstön koulutusjärjestelmän opetussuunnitelmaa sekä Pelastusopiston hyväksymää SPEK:n opetussuunnitelmaa. Katso kohta 1.4.

Lähteet

Briggs, J & Collins, K. 1982. Evaluating the Quality of Learning: the Solo Taxonomy. New York: Academic Press

Kaukonen, E. 2005. Pelastustoiminnan johtaminen. Pelastusopisto, tutkimus- ja kehittämissyksikkö.

KPMG 2014. Kokonaisselvitys pelastustoimen sivutoimisen ja vapaaehtoisen henkilöstön koulutusjärjestelmästä. Sisäministeriön pelastusosasto.

Lindblom-Ylänne, S. & Nevgi, A. (Eds.) (2003). Yliopisto- ja korkeakouluopettajan käsikirja. WSOY, Vantaa.

Lonka, K. (2015) Oivaltava oppiminen. Otava, Helsinki.

Manninen, J. & Burman, A. & Koivunen, A. & Kuittinen, E. & Luukannel, S. & Passi, S. & Särkkä, H. (2007). Oppimista tukevat ympäristöt. Johdatus oppimisympäristöajatteluun. Opetushallitus, Helsinki.

Siemens, G. (2004). Connectivism: A Learning Theory for the Digital Age. (Viitattu 30.11.2016]
<http://devrijeruimte.org/content/artikelen/Connectivism.pdf>

Sydänmaanlakka, P. (2012). Älykäs organisaatio. Vantaa, Talentum.

PELASTUSOPISTO

2019

Sopimushenkilöstön vastaava kouluttaja (2 op) Opetussuunnitelma

Koulutusjohtaja

Hyväksytty 9.1.2019

Sisälllys

1. YLEISTÄ.....	2
1.1. PÄÄSYKRITEERIT VASTAAVAN KOULUTTAJAN KOULUTUKSEEN.....	2
1.2. AIEMMIN HANKITUN OSAAMISEN TUNNISTAMINEN JA TUNNUSTAMINEN (AHOT) SEKÄ OPINTOJEN HYVÄKSILUKEMINEN.....	2
1.3. VASTAAVAN KOULUTTAJAN LISENSSI	3
1.4. VASTAAVA KOULUTTAJA –KOULUTTAJAREKISTERI	3
2. VASTAAVAN KOULUTTAJAN TYÖNKUVA	4
3. VASTAAVAN KOULUTTAJAN KOULUTUKSEN TAVOITTEET	5
3.1. VASTAAVAN KOULUTTAJAN OPINTOJEN ARVOPERUSTA	5
3.2. VASTAAVAN KOULUTTAJAN ASEMA JA TEHTÄVÄT SOPIMUSHENKILÖSTÖN KOULUTUSJÄRJESTELMÄSSÄ.....	5
3.3. OSAAMISPERUSTEINEN TAVOITTEENASETTELU	6
3.4. VASTAAVAN KOULUTTAJAN KOULUTUKSEN OSAAMISTAVOITTEET	7
4. OPETUSSUUNNITELMAN KÄSITTEISTÖ	9
5. OPISKELUMENETELMÄT SOPIMUSHENKILÖSTÖN VASTAAVAN KOULUTTAJAN KOULUTUKSESSA.....	12
6. SOPIMUSHENKILÖSTÖN VASTAAVAN KOULUTTAJAN KOULUTUS	13
6.1. SOPIMUSHENKILÖSTÖN VASTAAVAN KOULUTTAJAN KOULUTUSOSIOT	13
6.1.1. Johdatus vastaavan kouluttajan opintoihin (5 t)	13
6.1.2. Perusteet vuorovaikutuksesta oppimistilanteessa (20 t)	13
6.1.3. Koulutustaito (29 t).....	14
7. OPINTOJA KOSKEVIA OHJEITA.....	16
7.1. SUORITUSTAVAT.....	16
7.2. SOPIMUSHENKILÖSTÖN VASTAAVAN KOULUTTAJAN KOULUTUKSEN ARVIOINTI JA REKISTERÖINTI	16
7.3. OIKAISUVAATIMUS.....	17

1. Yleistä

Pelastusopiston päämääränä on korkeatasoinen kouluttajakoulutusjärjestelmä, jolla varmistetaan sopimushenkilöstön laadukas koulutus eri puolella Suomea. Vastaavan kouluttajan koulutuksessa kouluttajaa tuetaan monella eri tasoilla, oppimisteorioiden hahmottamisesta eri malleihin siittä, miten opetus voidaan toteuttaa osaamistavoitteiden toteutumiseksi.

Vastaavan kouluttajan koulutuksen keskeisenä osana on pedagoginen valmennus, jonka päämääränä on tukea kouluttajan pedagogista osaamista ja jatkuvaa osaamisen kehittämistä. Näin voidaan varmistaa kouluttajan riittävät valmiudet tukea tulevien kurssilaistensa oppimista parhaalla mahdollisella tavalla. Keskeinen kouluttajakoulutuksen tavoite on lisäksi varmistaa kouluttajien ajantasainen ja tutkintokoulutuksen kanssa linjassa oleva sisältöosaaminen. Näin kentällä työskentelevä ammattihenkilöstö ja sopimushenkilöstö toimivat samojen periaatteiden mukaisesti.

1.1. Pääsykriteerit vastaavan kouluttajan koulutukseen

Vastaavan kouluttajan koulutukseen hakeutuvalla on oltava joko pelastustoimen alipäällystön virkaan riittävä muodollinen koulutus tai muu riittävä koulutus ja kokemus, jotka Pelastusopisto arvioi. Hakijan on osoitettava fyysinen soveltuvuus vastaavan kouluttajan koulutukseen Pelastusopiston hyväksymän taustaorganisaation antamalla lausunnolla, jossa todetaan, että hakija on fyysisiltä ominaisuuksiltaan kykenevä käyttämään paineilmalaitetta. Lähettävät taustaorganisaatiot toimittavat koulutukseen hyväksytytjen vapaamuotoiset lausunnot suoraan Pelastusopistolle. Lausunnon tulee olla voimassa hakuajan päättymispäivänä.

1.2. Aiemmin hankitun osaamisen tunnistaminen ja tunnustaminen (AHOT) sekä opintojen hyväksilukeminen

Vastaavan kouluttajan koulutuksessa voidaan hyväksilukea aiemmin suoritettuja pedagogisia opintoja sekä kouluttajakokemusta. Hyväksilukeminen voi koskea kurssia kokonaisuudessaan tai sen osia. Hyväksiluettavuutta arvioitaessa lähtökohtana ovat kurssin osaamistavoitteet. Arvioinnissa otetaan huomioon myös aikaisempien opintojen laajuus, sisältö sekä ajankohta, jolloin opinnot on suoritettu.

Hyväksilukemismenettely käynnistyy vain opiskelijan aloitteesta. Formaalin oppimisen osalta opiskelijalla on velvollisuus osoittaa osaamisensa ja hänen on esitettävä todistusjäljennökset niistä opinnoista, joihin hän vetoaa. Hyväksilukemista haetaan Pelastusopiston kouluttajakoulutuksesta vastaavalta. Koulutusjohtaja tekee hyväksilukemispäätöksen sopimushenkilöstön kouluttajakoulutuksesta vastaavan esityksestä. Pääsääntöisesti kymmentä vuotta vanhempia opintoja ei hyväksilueta, ellei kurssilainen ole aktiivisesti toiminut ko. aiheen parissa esim. opettajana tai kouluttajana.

Non- ja informaalin oppimisen osalta opiskelijan on mahdollista käynnistää AHOT-prosessi kirjallisella hakemuksella, josta selviää, mitä osaamista hänellä on, miten ja mistä se on hankittu. Tiedot on tarvittaessa pystyttävä osoittamaan luotettaviksi dokumentein. Kirjallisen hakemuksen pohjalta opiskelijalle voidaan myöntää oikeus näyttää osaamisensa koulutusnäytöllä tai hänelle voidaan hyväksi lukea aiemmat opinnot ja/tai kokemus niin, että ne vastaavat kurssisuoritusta.

1.3. Vastaavan kouluttajan lisenssi

Vastaavan kouluttajan koulutuksen suorittaneet saavat vastaavan kouluttajan lisenssin ja Pelastusopisto pitää heistä kouluttajarekisteriä. Lisenssit ovat voimassa kolme vuotta, jonka aikana lisenssin saa uusittua osallistumalla kertauskoulutukseen. Mikäli koulutettavat asiakokonaisuudet olennaisesti muuttuvat lisenssin voimassaolon aikana esim. Onnettomuustutkintalautakunnan suosituksesta toimintamalleihin, voidaan kouluttajia kutsua täydennyskoulutukseen jo aiemmin. Mikäli lisenssin haltija opetustoiminnassaan toimii vastoin opetussuunnitelmassa asetettuja tavoitteita tai muuten toimii sovittujen periaatteiden vastaisesti, voidaan lisenssi myös peruuttaa sen voimassaoloaikana.

Pelastusopisto arvioi vastaavien kouluttajien toimintaa palautejärjestelmän avulla. Kouluttajien toiminnasta kerätään systemaattisesti palautetta koulutukseen osallistuvilta sekä koulutuksen järjestäjiltä.

Mikäli kouluttajalla on osoittaa riittävää substanssiosaamista, pitkäaikaista kouluttajakokemusta ja/tai hänellä on pedagogista koulutusta, on hänen mahdollista osoittaa kouluttajataitonsa ja saada lisenssi koulutusnäytöllä osallistumatta vastaavan kouluttajan koulutukseen. Jos opiskelijalla on osoitettua erittäin vahvaa näyttöä koulutusosaamisestaan, voi Pelastusopisto myöntää hänelle lisenssin myös ilman erillistä koulutusnäyttöä.

1.4. Vastaava kouluttaja –kouluttajarekisteri

Sopimushenkilöstön vastaavan kouluttajan koulutuksen hyväksytysti suorittaneista pidetään kouluttajarekisteriä. Kouluttajarekisterin ylläpidosta vastaa Pelastusopisto ja tietoja ylläpidetään Pelastusopiston opiskelijapalveluissa. Tietojen kerääminen, käsittely ja säilyttäminen hoidetaan tietosuojalakia ja EU:n tietosuoja-asetusta noudattaen. Tietoja säilytetään Pelastusopiston tiedonhallintasuunnitelman ja tietosuojaselosteessa kerrotun mukaisesti.

2. Vastaavan kouluttajan työnkuva

Sopimushenkilöstön koulutusjärjestelmän vastaavan kouluttajan koulutuksella pyritään tukemaan sopimushenkilöstön kouluttajien pedagogista osaamista, jotta koulutusjärjestelmään kuuluvilla kursseilla saavutetaan niille asetetut osaamistavoitteet. Vastaavan kouluttajan koulutuksella pyritään myös varmistamaan koulutuksen tasalaatuisuus huolimatta siitä, millä pelastustoimen alueella koulutusta toteutetaan.

Sopimushenkilöstön vastaavan kouluttajan valmiuksiin suuntautuu laadullisesti uudenlaisia osaamisodotuksia, joissa korostuvat mm. hyvät yhteisö- ja vuorovaikutustaidot. Hyvä ilmapiiri ja henkilöstön motivaatio antavat perustan sopimushenkilöstön osaamisen rakentamiselle ja tehokkaalle käytölle. Koulutusosaamisen merkitys korostuu. Vastaava kouluttaja on toimintakulttuuriaan kehittävässä pelastustoimessa yhteisönsä valmentaja, joka vastaa osaltaan pelastustoimen arvojen ja osaamisen jatkuvasta kehityksestä. Alueellisesti sopimushenkilöstön työnkuva ja tehtävät saattavat poiketa huomattavastikin toisistaan, jolloin myös vastaavan kouluttajan työnkuva vaihtelee.

3. Vastaavan kouluttajan koulutuksen tavoitteet

3.1. Vastaavan kouluttajan opintojen arvoperusta

Pelastuslaitokset tarvitsevat henkilöstöä, joilla on taidot ja tahto oppia jatkuvasti, ja näin valmiudet uudistaa omaa osaamistaan. Osaamisella ymmärretään yhä useammin laaja-alaisen työ- ja toimintakokonaisuuksien hallintaa. Laaja-alaisen osaamisen rinnalla edellytetään usein myös vahvaa erityisosaamista sekä henkilökohtaista sitoutumista itsensä, ryhmän ja yhteisön kehittämiseen. Organisaatiot madaltuvat ja päätöksenteko – haasteellisesti – hajautuu. Asiantuntijavastuut korostuvat.

Henkilöstön kasvu ja kehittyminen ovat jatkuva oman osaamisen oppimisprosessi: pelastustoimen tieto- ja taitoperustan kehittämisen ohella on tärkeää kyetä myös uskomusten, asenteiden ja arvojen muutokseen ja ymmärryksen avartamiseen.

Vahvan perustan lisäksi tehtävissä ja toiminnassa tarvitaan yhä useammin prosessityyppisiä, teknisestä ja pelastustoimen osaamisesta riippumattomia yleisiä toimintavalmiuksia, esimerkiksi

- valmiutta kehittää käytäntöjä ja sisäistää uusia toimintatapoja, jotka auttavat hallitsemaan epävarmuutta muuttuvassa yhteiskunnassa ja muuttuvassa työelämässä,
- valmiutta arvioida ja kehittää omia vuorovaikutustaitoja
- valmiutta hyvään ammatilliseen yhteistyöhön muiden kanssa,
- valmiutta ohjata, tukea ja kannustaa henkilöstöä oman osaamisensa hyödyntämiseen sekä taitojensa kehittämiseen,
- valmiutta hahmottaa yhteisön tulevaisuutta ja virittää aloitteellisuutta vanhentuneiden tai toimimattomien käytäntöjen muuttamiseksi.

Henkilöstön osaaminen on myös arvo-osaamista: pelastustoimen arvoperustaan sitoutuminen auttaa ratkaisemaan toiminnan oikeutusta ammatissa, työelämässä ja yhteiskunnassa.

3.2. Vastaavan kouluttajan asema ja tehtävät sopimushenkilöstön koulutusjärjestelmässä

Vastaava kouluttaja vastaa toimintavalmiuden säilyttämiseen ja osaamisen kehittämiseen tähtäävän kurssin käytännön toteutuksesta opetussuunnitelman ja toteutussuunnitelman pohjalta. Erityisesti koulutusosaaminen ja itsensä jatkuva kehittäminen korostuvat vastaavan kouluttajan tehtävässä. Kouluttamisella parannetaan yhteisön valmiuksia toimia eri pelastustoiminnan tehtävissä. Vastaavan kouluttajan koulutuksen suorittaneet kehittävät kouluttajan taitojaan jatkuvasti toimimalla aktiivisesti kouluttajana sekä osallistumalla täydennyskoulutukseen.

Opetussuunnitelmaan on koottu se ydinaines, jonka hallinta on vastaavan kouluttajan tehtävissä välttämätöntä, ja jonka perustalle kouluttaja voi rakentaa omaa pedagogista osaamistaan sen mukaan, kuin hänen urakehityksensä kouluttajana sitä edellyttää. Jokaisen vastaavan kouluttajan on ymmärrettävä ja tunnettava oma vastuunsa itsensä ja kurssilla toimivien muiden kouluttajien sitouttamisesta

koulutusjärjestelmän pedagogisiin periaatteisiin, jatkuvasta kehittämisestä sekä koulutustaidon ylläpitämisestä myös vastaavan kouluttajan koulutuksen jälkeen.

Vastaavalla kouluttajalla on pelastustoimen sopimushenkilöstön koulutusjärjestelmässä kolme ydinfunktiota:

1. Hän vastaa omalta osaltaan siitä, että kurssien opetussuunnitelmassa määritellyt osaamistavoitteet täyttyvät.
2. Hän huolehtii omalta osaltaan jatkuvasti omien sekä kursseilla toimivien kouluttajien tietojen ja taitojen ylläpidosta sekä substanssin että pedagogiikan osalta.
3. Hän vastaa kokonaisuudesta, valitsee ja valvoo kouluttajien toimintaa sekä huolehtii työturvallisuudesta.

3.3. Osaamisperusteinen tavoitteenasettelu

Sopimushenkilöstön kurssit on kuvattu osaamisperusteisen tavoitteenasettelun mukaisesti. Osaamistavoitteet (learning outcomes) kuvaavat, mitä opiskelijan odotetaan osaavan kurssikokonaisuuden suoritettuaan. Pyrkimyksenä on kuvata, mitä oppija tietää, ymmärtää tai kykenee tekemään oppimisen tuloksena.

Osaamistavoitteiden pohjalla ovat sopimushenkilöstön toiminnassa onnistumisen kannalta keskeiset osaamistarpeet. Kurssin osaamistavoitteet on laadittu minimitasolle. Osaamistavoitteiden laatimisella ja arvioinnilla huolehditaan siitä, että jokainen opiskelija saavuttaa vähintään ne tiedot, taidot ja asenteet, jotka ovat pohjana tehtävässä onnistumiselle ja jatkuvalle uuden tiedon rakentumiselle.

Osaamistavoitteet ovat kirjoitettu siten, että ne sisältävät seuraavat asiat: verbin, joka kertoo, mitä oppijan odotetaan pystyvän tekemään kurssin lopussa; sanan tai sanoja, jotka ilmaisevat, minkä asian kanssa oppija on tekemisissä; sanan tai sanoja, joita käytetään osoituksena siitä, että oppimista on saavutettu. Osaamisen tasoja on kuvattu Bloomin taksonomiaa mukaillen seuraavasti:

1. Muistamisen taso
Muistaminen voidaan määritellä kyvyksi pitää mielessä tai palauttaa mieleen asioita ilman, että niitä välttämättä ymmärretään. Tässä opetussuunnitelmassa käytetään muistamisen tasolla mm. seuraavia verbejä: *määritellä, tunnistaa, listata, kuvata, jäljitellä, muistaa*.
2. Ymmärtämisen taso
Ymmärtäminen voidaan määritellä kyvyksi tulkita opittua informaatiota. Tässä opetussuunnitelmassa käytetään ymmärtämisen tasolla mm. seuraavia verbejä: *selittää, erottaa, raportoida, avustaa, arvioida*.
3. Soveltamisen taso
Soveltaminen voidaan määritellä kyvyksi käyttää opittua materiaalia uusissa tilanteissa tai kyvyksi käyttää ideoita ja käsitteitä ongelmanratkaisussa. Tässä opetussuunnitelmassa käytetään soveltamisen tasolla mm. seuraavia verbejä: *käyttää, valita, toimia, soveltaa, suorittaa, toteuttaa, ehdottaa, tehdä*.

4. Analysoimisen taso
Analysoiminen voidaan määritellä kyvyksi hajottaa informaatio komponenteiksi, ja etsiä niiden välisiä suhteita ja ideoita (organisatorisen rakenteen ymmärtämistä). Tässä opetussuunnitelmassa käytetään analysoimisen tasolla mm. verbiä *analysoida*.
5. Arvioimisen taso
Arvioiminen voidaan määritellä kyvyksi arvioida ajatusten ja ratkaisujen arvoa; *arvostella, tehdä johtopäätös, perustella*.
6. Luomisen taso
Luominen voidaan määritellä kyvyksi arvioida ja arvottaa materiaalia tiettyä tarkoitusta varten sekä kyvyksi saada aikaan jotain uutta; *rakentaa, laajentaa, kehittää*.

3.4. Vastaavan kouluttajan koulutuksen osaamistavoitteet

Vastaavan kouluttajakoulutuksen suorittanut osaa

1 Muistamisen taso

- kertoa oppimistapahtuman suunnittelun ja toteutuksen vaiheet

2 Ymmärtämisen taso

- selittää ja perustella sopimushenkilöstön koulutusjärjestelmäkokonaisuuden sekä vaikutuksen pelastustoimintaan
- selittää, mitä tarkoittaa pedagogiikka ja didaktiikka painottuen konstruktivistis-realistiseen oppimisnäkemykseen
- selittää oppiminen muutoksena tiedoissa, taidoissa tai asenteissa
- perustella oppimistapahtuman suunnittelun merkityksen oppimiselle
- perustella kohderyhmäanalyysin ja tavoitteenasettelun merkityksen oppimiselle
- perustella oppimiskeskustelun vaikutuksen oppimiseen

3 Soveltamisen taso

- toteuttaa kurssilla opittua koulutusmallia
 - tehdä kohderyhmäanalyysin ja asettaa osaamisperustaisen oppimistavoitteen koulutettavaan aiheeseen
 - valita aiheeseen sopivan opetusmenetelmän
 - toteuttaa oppimistapahtuman
 - ohjata oppimiskeskustelun vakiotoimintamallin mukaisesti
- hyödyntää koulutusmateriaalia Moodlessa vastaavan kouluttajan roolissa
- ohjata ja motivoida kurssilaiset käyttämään Moodlea
- toteuttaa valitsemansa kurssin asetettujen tavoitteiden mukaisesti

4 Analysoimisen taso

- analysoida toteuttamiaan oppimistapahtumia kustannusvaikuttavuuden ja oppimistavoitteiden näkökulmasta
 - käytetty aika
 - valitut oppimisympäristöt, menetelmät ja materiaalit
 - oppimistulokset

4. Opetussuunnitelman käsitteistö

Aiemmin hankitun osaamisen tunnistaminen ja tunnustaminen – Aiemmin hankitun osaamisen tunnistamisella tarkoitetaan toimenpiteitä, jotka mahdollistavat opiskelijan erilaisissa tilanteissa jo hankkiman osaamisen hyväksilukemisen osaksi suoritettavaa kurssia. Osaaminen on voinut syntyä esim. aiemmissa opinnoissa, työelämässä tai harrastetoiminnassa. Tunnistamisen avulla osaaminen saadaan näkyville dokumentointia varten.

Aiemmin hankitun osaamisen tunnustamisella tarkoitetaan toimenpiteitä ja käytäntöjä, joilla opiskelijan tunnistettu osaaminen arvioidaan ja dokumentoidaan. Toiminnassa keskitytään arvioimaan henkilön tunnistettua osaamista suhteessa opetussuunnitelmassa kuvattuihin osaamistavoitteisiin ja ydinsisältöihin. Opiskelijan on esitettävä todistusjäljennökset ja muut soveltuvat dokumentit niistä suorituksista ja siitä osaamisesta, joihin hän vetoaa.

Harjoitussuunnitelma – suunnitelma, jonka mukaan koulutetaan ja harjoitellaan opetussuunnitelmassa ja toteuttamissuunnitelmassa olevien tavoitteiden mukaisia käytännön taitoja. Harjoitussuunnitelmassa kuvataan harjoituksen osaamistavoitteet, toteutustapa, käytössä olevat resurssit, aikataulu sekä harjoitukseen liittyvät turvaohjeet.

Kouluttaja – kurssin järjestäjän nimeämä kurssin toteuttamiseen osallistuva kouluttaja.

Koulutusosio – on kurssin opintojen ja opetuksen sisällöllinen ja rakenteellinen perusyksikkö, jonka laajuus ja tavoitteet on määritelty tässä opetussuunnitelmassa. Koulutusosio voi koostua hyvin erityyppisestä opiskelusta: oppitunneista, luennoista, oppimis- ja harjoitustehtävistä, esitelmistä ja kokeista.

Koulutusosion vastuuopettaja – on opintojen suunnittelusta, toteutuksesta ja arvioinnista vastaava opettaja.

Kurssin järjestäjä – organisaatio, joka vastaa opetussuunnitelman mukaisesta kurssista, toteuttamissuunnitelmassa olevien toimintojen/toimenpiteiden alueellisesta soveltamisesta, opetuksesta ja arvioinnista. Kurssin järjestäjä huolehtii myös kurssin taloudesta.

Kurssi – opintojen ja opetuksen sisällöllinen ja rakenteellinen koulutuskokonaisuus, jonka tavoitteet on määritelty opetussuunnitelmassa.

Opiskelu – opiskelijan tavoitteellista toimintaa, jota ohjaavat osaamistavoitteet ja oppiminen. Opiskelijalla on velvollisuus osallistua (hyväksilukemispäätöksiä lukuunottamatta) kaikkeen järjestettyyn opetukseen sekä ja opiskella itsenäisesti annettujen ohjeiden mukaan.

Opetussuunnitelma – opetussuunnitelmassa kuvataan sopimushenkilöstön koulutusjärjestelmään kuuluvien kurssien osaamistavoitteet, ydinsisällöt ja suoritusvaatimukset. Opetussuunnitelmassa kuvataan myös arvioinnin periaatteet.

Opetussuunnitelman omistava organisaatio – sisäministeriön päättämä opetussuunnitelman valtakunnallisesta ylläpitämisestä ja kehittämisestä vastaava organisaatio – Pelastusopisto. Tämä organisaatio huolehtii myös mm. kurssien aineistotuotannosta sekä kurssien pedagogisiin toteuttamisvaihtoehtoihin valmentavasta vastaavan kouluttajan koulutuksesta.

Opinto-oikeusaika – opetussuunnitelmassa määritelty aika kurssin suorittamista varten.

Vastaavan kouluttajan koulutuksen opiskelijalla tavoiteaika kurssin suorittamiseksi on kaksi kuukautta kurssin alkamispäivästä.

Opintopiste – ilmaisee opiskeltavan opintojakson työmäärän. Yksi opintopiste vastaa keskimäärin opiskelijan 27 tunnin työpanosta. Käytännössä yhden op:n suorittamiseen vaadittava työmäärä voi vaihdella esim. henkilön opiskeluvalmiuksien mukaan.

Opetuksen ja itsenäisen opiskelun välinen suhde vaihtelee kurseittain, ja se ilmenee kunkin kurssin toteuttamissuunnitelmassa.

Palokunnan koulutustavoite – ilmaisee ne kurssit ja muun koulutuksen, joiden mukaisesti kukin palokunta tulee tavoitteellisesti kouluttaa. Koulutustavoite vaihtelee palokunnittain. Tällä koulutuksella saavutetaan riittävä osaaminen, jolla palokunnan henkilöstö selviää pelastustehtävistä.

Pelastustoiminta – kiireellisiä tehtäviä, joiden tarkoituksena on pelastaa ja suojata ihmisiä, omaisuutta ja ympäristöä onnettomuuden uhatessa tai sattuesssa sekä rajoittaa onnettomuudesta aiheutuvia vahinkoja ja lieventää onnettomuuden seurauksia.

Sopimushenkilö – pelastustoimen järjestelmään kuuluva henkilö, joka toimii sopimuspalokunnassa.

Sopimuspalokunta – pelastustoimen järjestelmään kuuluva vapaaehtoinen palokunta, laitospalokunta, teollisuuspalokunta tai sotilaspalokunta, joka on tehnyt pelastuslaitoksen kanssa sopimuksen pelastustoimintaan kuuluvien tehtävien hoitamisesta.

Sopimushenkilöstön vastaavan kouluttajan koulutus – Pelastusopiston suunnittelema koulutuskokonaisuus, joka antaa muodollisen pätevyyden toimia sopimushenkilöstön kurseilla vastaavana kouluttajana. Koulutus rakentuu pelastustoimen sopimuspalokuntahenkilöstön vastaavan kouluttajan asiantuntemusta edellyttävän tehtäväalueen hallitsemiseen. Opintojen laajuus on kaksi opintopistettä (2 op).

Toteuttamissuunnitelma – opetussuunnitelmassa kuvatun kurssin toteuttamiseksi laadittu suunnitelma, jonka tekee Pelastusopisto ja siinä olevien toimintojen/toimenpiteiden alueellinen soveltamisesta vastaa kurssin vastuukouluttaja. Toteuttamissuunnitelmassa täsmennetään mm.

- osaamistavoitteet
- keskeinen asiasisältö
- suositus lähiopetuksen ja itsenäisen opiskelun väliseksi suhteeksi tunteina
- suositus lähiopetuksen aikatauluksi ja tarvittavien kouluttajien määräksi
- vaadittavat suoritukset
- lähiopetuksen läsnäolovelvoitteen seuranta; poissaolojen seuraamusten määrittely
- kirjallisiin kokeisiin tuleva opiskeltava aineisto
- käytännön kokeet
- arviointiperusteet

Kurssin vastaava kouluttaja esittelee toteuttamissuunnitelman opiskelijoille ensimmäisellä kokoontumiskerralla. Toteuttamissuunnitelma tulee kurssin Moodle-alustalle.

Vastaavan kouluttajan koulutus – opintojen ja opetuksen sisällöllinen ja rakenteellinen perusyksikkö, jonka tavoitteet on määritelty tässä opetussuunnitelmassa. Kurssi rakentuu lähiopetuksesta ja itsenäisistä

opinnoista, ja sen laajuus ilmoitetaan opintopisteinä. Kurssi muodostuu eri osioista. Näiden välinen määrällinen suhde näkyy kurssin toteuttamissuunnitelmassa ja vaihtelee kurssikohtaisesti.

Lähiopetus – se osa kurssin opinnoista, joka merkitään toteuttamissuunnitelmaan, ja joka pidetään toteuttamissuunnitelmaan merkittynä aikana. Lähiopetusta ovat esim. oppitunnit, seminaarit, opintokäynnit, simulaatio-opetus, muodolliset ja sovelletut harjoitukset sekä mahdolliset kokeet ja tentit.

Verkko-opiskelu – se osa, joita voidaan suorittaa ohjatusti oppimisympäristössä. Opinnot voivat sisältää esimerkiksi keskustelua, ryhmätöitä, tehtäviä ja tiedonhankintaa.

Itsenäinen opiskelu – se osa kurssin opinnoista, jonka opiskelija suorittaa lähiopetuksen ulkopuolella hänelle soveltuvassa paikassa ja valitsemana aikana. Itsenäisissä opinnoissa opiskelijat tekevät esim. erityyppisiä oppimistehtäviä, verkko-opintoja sekä valmistautuvat kokeisiin ja tentteihin.

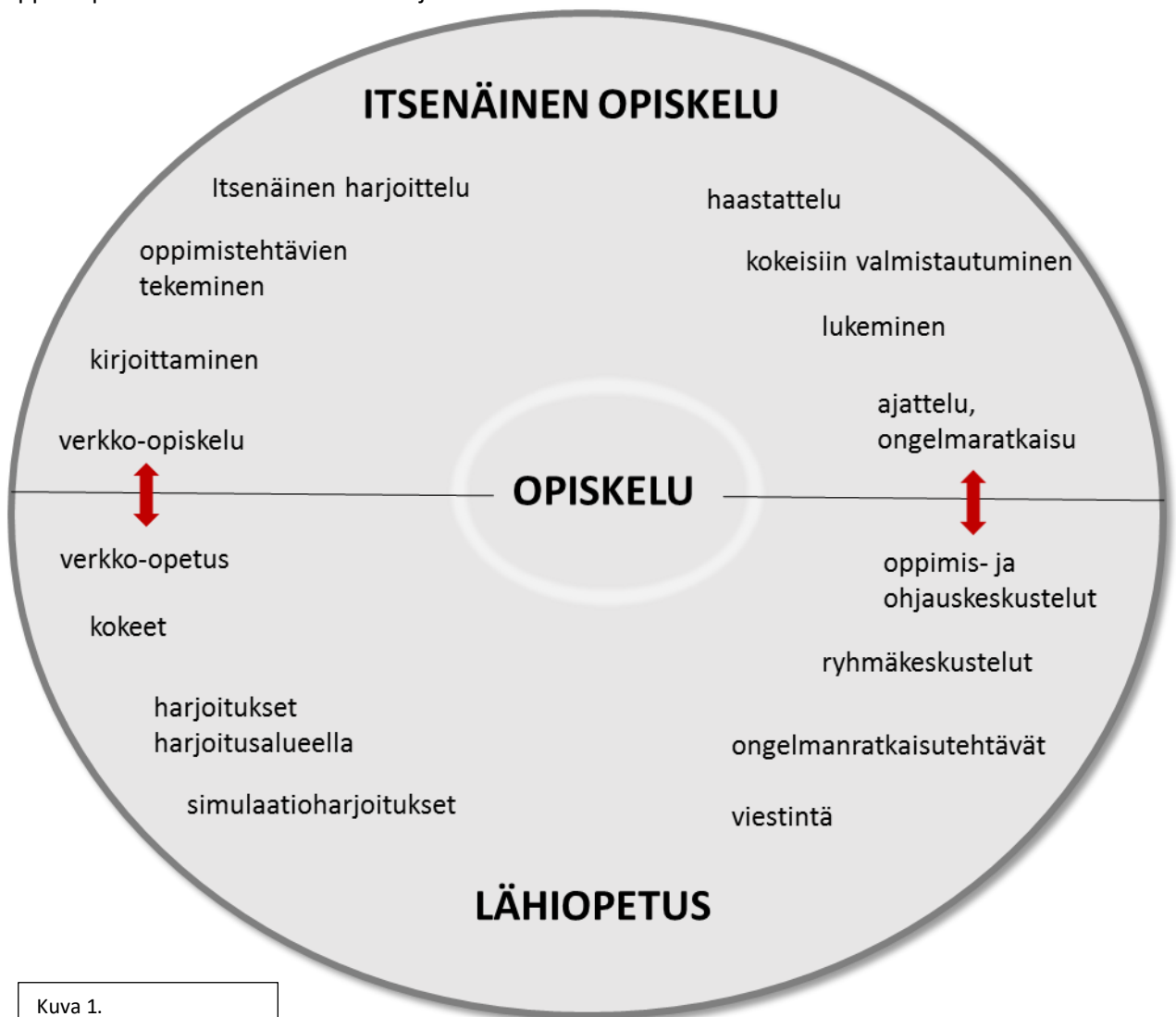
Vastaavan kouluttajan koulutuksen järjestäjä – Pelastusopisto vastaa sopimushenkilöstön vastaava kouluttajan koulutuksen toteuttamissuunnitelmasta ja koulutuksen toteuttamisesta, sekä palautteen keräämisestä Webropol-kyselyllä.

Viikkoharjoitukset – palokunnan viikoittaisia pelastustoiminnan oppitunteja tai harjoituksia, joiden aiheet vaihtelevat palokunnan ja hälytysosaston toiminnan mukaan. Viikkoharjoitukset ylläpitävät palokunnan hälytysvalmiutta.

5. Opiskelumenetelmät sopimushenkilöstön vastaavan kouluttajan koulutuksessa

Oppiminen on ytimeltään yksilöllistä, tiedollisten käsitysten ja taidollisen valmiuden jatkuvaa rakentamista ja rakentumista sekä asioille annettavaa jatkuvasti kehittyvää merkityksenantoa. Jokainen opiskelija rakentaa ammatillisia käsityksiään elämänhistoriansa, työkokemuksensa, organisaatioperinteen sekä tulevaisuuden odotustensa mukaan. Koulutuksen yhtenä tavoitteena on motivoituminen jatkuvaan itsensä kehittämiseen.

Opiskelua sidotaan tavoitteellisesti ja määrätietoisesti opiskelijoiden työkokemukseen, nykyisiin tehtäviin ja työorganisaatioihin sekä pelastustoimen lähitulevaisuuden kehittämishaasteisiin. Opiskelu tähtää osaamistavoitteiden saavuttamiseen ja elinikäisen oppimisen periaatteiden omaksumiseen. Opiskelija on oppimisprosessissa vastuullinen toimija.

Kuva 1.
Opiskelumenetelmät
sopimushenkilöstön
vastaavan kouluttajan
koulutuksessa

6. Sopimushenkilöstön vastaavan kouluttajan koulutus

6.1. Sopimushenkilöstön vastaavan kouluttajan koulutusosiot

Johdatus vastaava kouluttajan opintoihin (5 t)
Perusteet vuorovaikutuksesta oppimistilanteessa (20 t)
Koulutustaito (29 t)

Tarkemmat koulutusosiokuvaukset:

6.1.1. Johdatus vastaavan kouluttajan opintoihin (5 t)

Osaamistavoitteet

- koulutusosion suoritettuaan opiskelija osaa
- kertoa vastaavan kouluttajan koulutuksen osaamistavoitteet
 - käyttää Moodle-oppimisalustaa
 - opiskella monimuotoisesti
 - kertoa pelastustoimen sopimushenkilöstön koulutusjärjestelmän

Sisältö

sopimushenkilöstön koulutusjärjestelmä
kouluttajakoulutuksen tavoitteet ja rakenne
opiskelutaito
tietotekniikka ja monimuoto-opiskelu

Oppimismenetelmät

verkko-opetus, lähiopetus, oppimistehtävät

Oppimateriaali ja oppimisympäristöt

sopimushenkilöstön koulutusjärjestelmän opetussuunnitelma, Moodle-oppimisympäristö

6.1.2. Perusteet vuorovaikutuksesta oppimistilanteessa (20 t)

Osaamistavoitteet

- koulutusosion suoritettuaan opiskelija osaa
- tuottaa tilanteeseen ja tavoitteisiin sopivaa kirjallista materiaalia
 - vuorovaikutuksen oppimistilanteessa
 - ohjata oppimiskeskustelun, jossa osaaminen varmistetaan

Sisältö

tuntisuunnitelma
vuorovaikutus oppimistilanteissa
asiatyylinen teksti
esiintyminen

Oppimismenetelmät

lähiopetus, itsenäinen oppiminen, tiimioppiminen, verkko-oppiminen, oppimistehtävät

Oppimateriaali ja oppimisympäristöt

Moodle-oppimisympäristö, Skype, luokkatilat ja harjoituskohteet

6.1.3. Koulutustaito (29 t)

Osaamistavoitteet

- koulutusosion suoritettuaan opiskelija osaa
- kertoa pelastustoiminnan ylläpitämiseen ja kehittämiseen tähtäävän sopimushenkilöstön koulutuksen merkityksen,
 - koulutuksen suunnittelun, kouluttamisen ja erityisesti harjoittavan opetuksen perusteet ja on motivoitunut kehittämään itseään kouluttajana,
 - tunnistaa eri opetusmenetelmiä ja käyttää niitä opetuksessaan,
 - selittää, mikä merkitys on sopimushenkilöstön koulutuksella ja miten se vaikuttaa pelastustoimessa vaadittavien taitojen ylläpitämiseen,
 - johtaa koulutustarvetta vastaavia muodollisia harjoituksia työturvallisesti,
 - perustella turvaohjeiden merkityksen,
 - arvioida turvaohjeita ja tarvittaessa kehittää niitä,
 - kerätä palautetta tulevilta kursseiltaan, joissa toimii vastaavana kouluttajana, analysoida omaa opetustaan ja oppimistaan rakentavasti sekä kehittää toimintaa tämän pohjalta

Sisältö

sopimushenkilöstön vastaavan kouluttajan koulutuksen perusteet,
sopimushenkilöstön koulutuksen suunnittelu ja toteutus pelastusryhmän tasolla,
sopimushenkilöstön koulutusjärjestelmän tunteminen, muodolliset ja sovelletut harjoitukset
pedagogiikka ja didaktiikka

Oppimismenetelmät

lähiopetus, koulutusharjoitukset ja harjoitustehtävät

Oppimateriaali ja oppimisympäristöt

Moodle-oppimisympäristö, luokkatilat, harjoituskohteet

7. Opintoja koskevia ohjeita

7.1. Suoritustavat

Opintojen suoritustavat kerrotaan opetussuunnitelmassa ja ne tarkentuvat kurssin toteutussuunnitelmassa. Opiskelu voi olla erilaista kurssin opiskeluun liittyvää työtä, kuten lähi- ja monimuoto- tai verkko-opetukseen osallistumista, oppimistehtävien tekemistä, harjoitusten suunnittelua, harjoitusalueilla tapahtuviin harjoituksiin osallistumista, kalustonhuoltoa tai näyttökokeeseen tai tenttiin valmistautumista.

Opiskelija voi uusia hylätyn suorituksen kurssin opiskelun aikaisilla läpäisyvaatimuksilla kaksi kertaa. Opiskelija voi täydentää suorituksiaan sopimalla tästä Pelastusopiston vastaavan kouluttajan koulutuksen vastuuhenkilön kanssa.

Opintosuoritus voidaan hylätä, mikäli opiskelija on sitä suorittaessaan syyllistynyt vilppiin. Opiskelijaa, joka on Pelastusopiston piirissä harjoittanut opinnoissaan vilppiä, voidaan rangaista. Pelastusopistosta annetun lain (607/2006) 30 ja 31 §:ssä säädetään rangaistuksesta ja menettelystä kurinpitoasiassa. Oikaisumenettelystä säädetään Pelastusopistosta annetun lain 37 ja 38 §:ssä.

7.2. Sopimushenkilöstön vastaavan kouluttajan koulutuksen arviointi ja rekisteröinti

Arvioinnilla tarkoitetaan kaikkia niitä toimenpiteitä, joilla ohjataan ja tarkistetaan opiskelijan opintojen tavoitteiden saavuttamista. Arvioinnilla tuetaan opiskelijaa opetussuunnitelmassa esitettyjen osaamistavoitteiden saavuttamisessa. Arviointiin voivat osallistua kouluttajien lisäksi esim. opiskelija itse. Opiskelijan suorituksia arvioidaan vertaamalla suorituksia opetussuunnitelman tavoitteisiin.

Arvioinnissa korostetaan myös ns. jatkuvan näytön huomioon ottamista. Siten esimerkiksi opiskelijan huolellisuus, aktiivisuus, poissaolot, tehtävien suorittaminen ja vastaavat tekijät voivat vaikuttaa arviointiin. Jatkuvan näytön arviointi on yleensä varsin subjektiivista, joten sen käyttöä arviointiperusteena on käytettävä harkiten silloin, kun tavoitteiden saavuttamista voidaan luotettavasti arvioida tavanomaisin keinoin.

Kurssin sisältö, osaamistavoitteet, arviointiperusteet ja -asteikko päätetään opetussuunnitelmassa ja esitellään opintojakson alussa.

Vastaavan kouluttajan koulutuksessa osaamista osoitetaan osallistumalla opetukseen sekä tekemällä kurssiin kuuluvat tehtävät ja harjoitukset. Koulutuksessa käytetään jatkuvan arvioinnin lisäksi vertaisarviointia.

Käytettävä arviointiasteikko on: Suoritettu (S) - Hylätty (HYL)

Opiskelijalle varataan tilaisuus tutustua arvioituun kirjalliseen tai muuten tallennettuun opintosuoritukseen. Suoritukset säilytetään kuuden kuukauden ajan tulosten julkistamisesta.

Pelastusopisto pitää rekisteriä vastaavan kouluttajan koulutuksen suorituksista sekä vaadittaviin seminaareihin osallistuneista Primus -opintohallintojärjestelmän avulla. Sopimushenkilöstön vastaavan kouluttajan koulutuksen vastuuhenkilö vie loppuarviointitiedot järjestelmään neljän viikon kuluessa ko. kurssin opintojen päättymisestä.

7.3. Oikaisuvaatimus

Arviointiin tai hyväksilukupäätökseen tyytymätön opiskelija voi pyytää oikaisua arvioinnin suorittaneelta 14 päivän kuluessa siitä, kun opiskelija on saanut arvioinnin tulokset ja arviointiperusteiden soveltamisen tai hyväksilukupäätöksen perustelut tietoonsa. Oikaisuvaatimukseen on vastattava viimeistään 14 päivän kuluessa oikaisuvaatimuksen saapumisesta. Edelleen arviointiin tai hyväksilukupäätökseen tyytymätön opiskelija voi hakea oikaisua Pelastusopiston oikaisu- ja kurinpitolautakunnalta 14 päivän kuluessa siitä, kun hän on saanut tiedon päätöksestä. (Laki Pelastusopistosta 37 ja 38 §.)

PELASTUSOPISTO

2019

Sopimushenkilöstön pelastustoiminnan peruskurssi (3 op) Opetussuunnitelma

Koulutusjohtaja

Hyväksytty 9.1.2019

Sisällys

1. YLEISTÄ.....	2
1.1. PÄÄSYKRITEERIT SOPIMUSHENKILÖSTÖN PELASTUSTOIMINNAN PERUSKURSSILLE	2
1.2. AIEMMIN HANKITUN OSAAMISEN TUNNISTAMINEN JA TUNNUSTAMINEN (AHOT) SEKÄ OPINTOJEN HYVÄKSILUKEMINEN	2
2. SOPIMUSHENKILÖSTÖN PELASTUSTOIMINNAN PERUSKURSSI - MIEHISTÖTASON TYÖNKUVA	3
3. SOPIMUSHENKILÖSTÖN PELASTUSTOIMINNAN PERUSKURSSI.....	4
3.1. SOPIMUSPALOKUNNAN PELASTUSTOIMINNAN PERUSKURSSIOPINTOJEN ARVOPERUSTA	4
3.2. OSAAMISPERUSTEINEN TAVOITTEENASETTELU	4
3.3. PELASTUSTOIMINNAN PERUSKURSSIN OSAAMISTAVOITTEET	5
4. OPETUSSUUNNITELMAN KÄSITTEISTÖ	7
5. OPISKELUMENETELMÄT SOPIMUSHENKILÖSTÖN PELASTUSTOIMINNAN PERUSKURSSILLA.....	10
6. SOPIMUSHENKILÖSTÖN PELASTUSTOIMINNAN PERUSKURSSI.....	11
6.1. SOPIMUSHENKILÖSTÖN PELASTUSTOIMINNAN PERUSKURSSIN KOULUTUSOSIOT	11
6.1.1. Perehdytys pelastustoimeen (11 + 12 t)	11
6.1.2. Johdatus pelastustoiminnan peruskurssille (1 t)	12
6.1.3. Hätäensiapu ja alkusammutus (6 t)	13
6.1.4. Työturvallisuus ja suojaimet (7 t).....	13
6.1.5. Sammutustekniikka (16 t)	14
6.1.6. Pelastustekniikka (8 t).....	15
6.1.7. Pelastustoiminnan johtaminen ja viestiliikenne (8 t).....	16
6.1.8. Kurssin kokeet ja päätös (4 t)	17
7. OPINTOJA KOSKEVIA OHJEITA	18
7.1. SUORITUSTAVAT	18
7.2. SOPIMUSHENKILÖSTÖN PELASTUSTOIMINNAN PERUSKURSSIN KOULUTUKSEN ARVIOINTI.....	18

1. Yleistä

Pelastusopiston päämääränä on korkeatasoinen sopimushenkilöstön koulutusjärjestelmä, jolla varmistetaan sopimushenkilöstön laadukas koulutus eri puolilla Suomea. Pelastuslain uudistaminen ja pelastustoimen uudelleen järjestäminen sekä sopimushenkilöstön koulutusjärjestelmän muutos ja kehittäminen asettavat muutospaineita myös miehistötasolla toimivien toimenkuvaan. Tämä opetussuunnitelma on päivitetty koulutusjärjestelmän muutosprosessin aikana ja opetussuunnitelma päivitetään vuoden 2019 aikana. Tällä varmistetaan sujuva siirtyminen aiemmin toteutetuilta kursseilta Pelastusopiston koulutusjärjestelmän mukaisille kursseille.

1.1. *Pääsykriteerit sopimushenkilöstön pelastustoiminnan peruskurssille*

Pelastuslaitokset määrittelevät pelastustoiminnan peruskurssin pääsykriteerit, jotka vaihtelevat alueellisesti. Pelastustoiminnan peruskurssiin kuuluu alueellinen perehdytys, joka on oltava suoritettuna ennen kontaktiopetuksen alkua. Pelastustoiminnan peruskurssin vastaava kouluttaja arvioi suoritettua perehdytystä ja hyväksyy lopullisesti kurssilaiset. Hakijan on osoitettava fyysinen soveltuvuus pelastustoiminnan peruskurssille lähettävän taustayhteisön antamalla lausunnolla, jossa todetaan, että hakija on fyysisiltä ominaisuuksiltaan kykenevä käyttämään paineilmalaitetta sekä kykenee toimimaan pimeässä ja korkeilla paikoilla. Lähettävät taustayhteisöt toimittavat koulutukseen hyväksytyt vapaamuotoiset lausunnot kurssin vastaavalle kouluttajalle. Lausunnon tulee olla voimassa koko kurssin ajan.

1.2. *Aiemmin hankitun osaamisen tunnistaminen ja tunnustaminen (AHOT) sekä opintojen hyväksilukeminen*

Pelastustoiminnan peruskurssille voidaan hyväksilukea aiemmin suoritettuja kursseja sekä koulutuksia. Hyväksilukeminen voi koskea kurssia kokonaisuudessaan tai sen osioita. Hyväksiluettavuutta arvioitaessa lähtökohtana on kurssin osaamistavoitteet. Arvioinnissa otetaan huomioon myös aikaisempien koulutuksien laajuus, sisältö sekä ajankohta, jolloin koulutukset on suoritettu.

Hyväksilukemismenettely käynnistyy vain opiskelijan aloitteesta. Formaalin oppimisen osalta opiskelijalla on velvollisuus osoittaa osaamisensa ja hänen on esitettävä todistusjäljennökset niistä suorituksista, joihin hän vetoaa. Hyväksilukemista haetaan järjestävän tahon pelastustoiminnan peruskurssin vastaavalta opettajalta. Hyväksilukemispäätöksen asiassa tekee kurssin järjestäjä pelastustoiminnan vastaavan kouluttajan esityksestä. Pääsääntöisesti kymmentä vuotta vanhempia koulutuksia ei hyväksilueta.

Non- ja informaalin oppimisen osalta opiskelijan on mahdollista käynnistää AHOT-prosessi kirjallisella hakemuksella, josta selviää mitä osaamista hänellä on, miten se on hankittu ja mistä. Tiedot on tarvittaessa pystyttävä osoittamaan luotettaviksi dokumentein. Kirjallisen hakemuksen pohjalta opiskelijalle voidaan myöntää oikeus näyttää osaamisensa näytöllä.

2. Sopimushenkilöstön pelastustoiminnan peruskurssi - miehistötason työnkuva

Sopimushenkilöstön valmiuksiin suuntautuu laadullisesti uudenlaisia osaamisodotuksia, jossa korostuvat mm. hyvät yhteisö- ja vuorovaikutustaidot. Hyvä ilmapiiri ja henkilöstön motivaatio antavat perustan myös sopimushenkilöstön osaamisen rakentamiselle ja tehokkaalle toiminnalle. Uuden oppimisen merkitys korostuu. Pelastustoiminnan peruskurssin käynyt on pelastustoimessa joukkueensa pelaaja, joka vastaa osaltaan pelastustoimen arvojen ja osaamisen tinkimättömästä toteutuksesta. Alueellisesti sopimushenkilöstön työnkuva ja tehtävät saattavat poiketa huomattavastikin toisistaan, jolloin myös lisäkouluttautumisen määrä vaihtelee eri alueilla.

Pelastustoiminnan peruskurssin tavoitteena on kehittää sopimushenkilöstön osaamista, niin, että osaamistarpeisiin perustuvat osaamistavoitteet saavutetaan. Ennen pelastustoiminnan peruskurssin kontaktiopetusta sopimushenkilöstöön kuuluvalla henkilöllä järjestetään omassa palokunnassa tai yhteisössä perehdytystä, joka on edellytyksenä pelastustoiminnan peruskurssille opiskelijaksi hyväksymiseen. Perehdytyksestä on tarkemmat ohjeet pelastustoiminnan peruskurssin toteuttamissuunnitelmassa.

Perehdytysvaiheessa pelastustoiminnan peruskurssille hakeutuva henkilö on nimetty palokunnassaan tai yhteisössään yleensä sammutusmiesharjoittelijaksi. Hän harjoittelee palokunnan tai yhteisönsä hälytysosastossa tai on pelastustoiminnan peruskurssilla. Kurssin aikana sammutusmiesharjoittelija voi osallistua pelastustoimintaan harjoittelijana siinä vaiheessa, kun hän on saanut riittävästi koulutusta ja perehdytystä. Kurssin vastaava kouluttaja, pelastuslaitos ja pelastustoimintaan osallistuva yhteisö arvioivat yhdessä, milloin sammutusmiesharjoittelijalla on riittävästi tietoa, taitoa ja asennetta pelastustoiminnan tehtäville. Pelastustoiminnan peruskurssin aikana sammutusmiesharjoittelija osallistuu vain niihin tehtäviin, joihin hänellä on riittävästi kyvykkyyttä, ts. avustaviin tehtäviin.

Pelastustoiminnan peruskurssin suoritettuaan sammutusmiesharjoittelija nimitetään yleensä nuoremmaksi sammutusmieheksi. Alueellisesti on eroja siinä, mihin tehtäviin voi pelastustoiminnan peruskurssin jälkeen osallistua. Työnantajaa velvoittaa työturvallisuuslaki, joka asettaa osaamiselle minimivaatimukset, joista on huolehdittava.

3. Sopimushenkilöstön pelastustoiminnan peruskurssi

3.1. Sopimuspalokunnan pelastustoiminnan peruskurssiopintojen arvoperusta

Sopimuspalokunnat tarvitsevat henkilöstöä, joilla on taidot ja tahto oppia jatkuvasti ja näin valmiudet uudistaa omaa osaamistaan. Osaamisella ymmärretään yhä useammin laaja-alaisen työ- ja toimintakokonaisuuksien hallintaa. Laaja-alaisen osaamisen rinnalla edellytetään usein myös vahvaa erityisosaamista sekä henkilökohtaista sitoutumista itsensä, ryhmän ja yhteisön kehittämiseen. Organisaatiot madaltuvat ja päätöksenteko – haasteellisesti – hajautuu. Asiantuntijavastuut korostuvat.

Henkilöstön kasvu ja kehittyminen ovat jatkuva oman osaamisen oppimisprosessi: pelastustoimen tieto- ja taitoperustan kehittämisen ohella on tärkeää kyetä myös uskomusten, asenteiden ja arvojen muutokseen ja ymmärryksen avartamiseen.

Vahvan perustan lisäksi tehtävissä ja toiminnassa tarvitaan yhä useammin prosessityyppisiä, teknisestä ja pelastustoimen osaamisesta riippumattomia yleisiä toimintavalmiuksia, esimerkiksi

- valmiutta kehittää käytäntöjä ja sisäistää uusia toimintatapoja, jotka auttavat hallitsemaan epävarmuutta muuttuvassa yhteiskunnassa ja muuttuvassa työelämässä,
- valmiutta arvioida ja kehittää omia vuorovaikutustaitoja,
- valmiutta hyvään ammatilliseen yhteistyöhön muiden kanssa,
- valmiutta ohjata, tukea ja kannustaa muuta henkilöstöä oman osaamisensa hyödyntämiseen sekä taitojensa kehittämiseen,
- valmiutta hahmottaa yhteisön tulevaisuutta ja olla aloitteellinen vanhentuneiden tai toimimattomien käytäntöjen muuttamiseksi.

Henkilöstön osaaminen on myös arvo-osaamista: pelastustoimen arvoperustaan sitoutuminen auttaa ratkaisemaan toiminnan oikeutusta ammatissa, työelämässä ja yhteiskunnassa.

3.2. Osaamisperusteinen tavoitteenasettelu

Sopimushenkilöstön kurssit on kuvattu osaamisperusteisen tavoitteenasettelun mukaisesti. Osaamistavoitteet (learning outcomes) kuvaavat, mitä opiskelijan odotetaan osaavan kurssikokonaisuuden suoritettuaan. Pyrkimyksenä on kuvata, mitä oppija tietää, ymmärtää tai kykenee tekemään oppimisen tuloksena.

Osaamistavoitteiden pohjalla ovat sopimushenkilöstön toiminnassa onnistumisen kannalta keskeiset osaamistarpeet. Kurssin osaamistavoitteet on laadittu minimitasolle. Osaamistavoitteiden laatimisella ja arvioinnilla huolehditaan siitä, että jokainen opiskelija saavuttaa vähintään ne tiedot, taidot ja asenteet, jotka ovat pohjana tehtävässä onnistumiselle ja jatkuvalle uuden tiedon rakentumiselle.

Osaamistavoitteet on kirjoitettu siten, että ne sisältävät seuraavat asiat: verbin, joka kertoo, mitä oppijan odotetaan pystyvän tekemään kurssin lopussa; sanan tai sanoja, jotka ilmaisevat, minkä asian kanssa oppija on tekemisissä; sanan tai sanoja, joita käytetään osoituksena siitä, että oppimista on saavutettu. Osaamisen tasoja on kuvattu Bloomin taksonomiaa mukaillen seuraavasti:

1. Muistamisen taso

Muistaminen voidaan määritellä kyvyksi pitää mielessä tai palauttaa mieleen asioita ilman, että niitä välttämättä ymmärretään. Tässä opetussuunnitelmassa käytetään muistamisen tasolla mm. seuraavia verbejä: *määritellä, tunnistaa, listata, kuvata, jäljitellä, muistaa*.

2. Ymmärtämisen taso

Ymmärtäminen voidaan määritellä kyvyksi tulkita opittua informaatiota.

Tässä opetussuunnitelmassa käytetään ymmärtämisen tasolla mm. seuraavia verbejä: *selittää, erottaa, raportoida, avustaa, arvioida*.

3. Soveltamisen taso

Soveltaminen voidaan määritellä kyvyksi käyttää opittua materiaalia uusissa tilanteissa tai kyvyksi käyttää ideoita ja käsitteitä ongelmanratkaisussa. Tässä opetussuunnitelmassa käytetään soveltamisen tasolla mm. seuraavia verbejä: *käyttää, valita, toimia, soveltaa, suorittaa, toteuttaa, ehdottaa, tehdä*.

3.3. Pelastustoiminnan peruskurssin osaamistavoitteet

Pelastustoiminnan peruskurssin suorittanut osaa

1 Muistamisen taso

- käyttää Moodle-oppimisympäristöä opiskelijan roolissa
- kertoa kurssin sisällön ja toteutustavan
- luetella sammutusauton kaluston sekä niiden käyttötarkoituksen
- perustella palomiehen henkilökohtaisille suojaimeille asetetut vaatimukset ja niiden merkityksen työn turvallisen suorittamisen näkökulmasta
- luetella alkusammutusvälineet ja niiden ensisijaiset käyttötarkoitukset
- kertoa hätäensiavun perusteet
- kertoa pelastusryhmän tekemät perusselvitykset vedenkuljetuksessa
- luetella yleiset pelastustoimen käytössä olevan pumppukaluston
- kertoa pelastuskaluston käytön perusteet
- luetella pelastustoiminnan peruskurssilla sovellettavat turvaohjeet
- kertoa hälytysajon ajamisen turvalliset periaatteet

2 Ymmärtämisen taso

- selittää, mitä hänen itse pitää tehdä kurssilla osaamistavoitteiden toteutumiseksi
- selittää pelastusryhmän jäsenen henkilökohtaiset tehtävät sekä tarvittavan kaluston erilaisissa selvitystilanteissa (perusselvitys, ulkokautta kerrokseen sekä irtotikkaita käyttäen)

- selittää yleisimmät palokunnan käyttämät kytkentä- ja vedenkuljetusmuodot
- selittää maallikolle alkusammutuskaluston käytön ja niiden vaatimukset
- selittää, mitä tarkoittaa hätäensiapu
- selittää työturvallisuuden merkityksen pelastustoimen tehtävissä
- perustella turvaohjeiden merkityksen

3 Soveltamisen taso

- käyttää henkilökohtaisia suojarusteita ja välineitä oikein tilanteen vaatimassa tehtävässä
- tarkistaa, käyttää ja huoltaa paineilmahengityslaitteen käytön jälkeen
- valita ja käyttää oikeaa alkusammutuskalustoa alkusammutustilanteissa
- antaa hätäensiapua
- käyttää pelastusajoneuvojen kalustoa soveltuvin osin eri tehtäviin
- rakentaa kytkentöjä ja selvityksiä sekä soveltaa niitä eri tilanteissa
- tehdä kaluston perushuollon ja toimintakuntotarkastukset
- toimia turvaohjeiden mukaisesti

4. Opetussuunnitelman käsitteistö

Aiemmin hankitun osaamisen tunnistaminen ja tunnustaminen – Aiemmin hankitun osaamisen tunnistamisella tarkoitetaan toimenpiteitä, jotka mahdollistavat opiskelijan erilaisissa tilanteissa jo hankkiman osaamisen hyväksilukemisen osaksi suoritettavaa kurssia. Osaaminen on voinut syntyä esim. aiemmissa opinnoissa, työelämässä tai harrastetoiminnassa. Tunnistamisen avulla osaaminen saadaan näkyville dokumentointia varten.

Aiemmin hankitun osaamisen tunnustamisella tarkoitetaan toimenpiteitä ja käytäntöjä, joilla opiskelijan tunnistettu osaaminen arvioidaan ja dokumentoidaan. Toiminnassa keskitytään arvioimaan henkilön tunnistettua osaamista suhteessa opetussuunnitelmassa kuvattuihin osaamistavoitteisiin ja ydinsisältöihin. Opiskelijan on esitettävä todistusjäljennökset ja muut soveltuvat dokumentit niistä suorituksista ja siitä osaamisesta, joihin hän vetoaa.

Harjoitussuunnitelma – suunnitelma, jonka mukaan koulutetaan ja harjoitellaan opetussuunnitelmassa ja toteuttamissuunnitelmassa olevien tavoitteiden mukaisia käytännön taitoja. Harjoitussuunnitelmassa kuvataan harjoituksen osaamistavoitteet, toteutustapa, käytössä olevat resurssit, aikataulu sekä harjoitukseen liittyvät turvaohjeet.

Kurssi – opintojen ja opetuksen sisällöllinen ja rakenteellinen perusyksikkö, jonka tavoitteet on määritelty tässä opetussuunnitelmassa. Kurssi rakentuu lähiopetuksesta ja itsenäisistä opinnoista, ja sen laajuus ilmoitetaan opintopisteinä. Kurssi muodostuu eri osioista. Näiden välinen määrällinen suhde näkyy kurssin toteuttamissuunnitelmassa ja vaihtelee kurssikohtaisesti.

Lähiopetus – se osa kurssin opinnoista, joka merkitään toteuttamissuunnitelmaan, ja joka pidetään toteuttamissuunnitelmaan merkittynä aikana. Lähiopetusta ovat esim. oppitunnit, seminaarit, opintokäynnit, simulaatio-opetus, muodolliset ja sovelletut harjoitukset sekä mahdolliset kokeet ja tentit.

Verkko-opiskelu – se osa, joita voidaan suorittaa ohjatusti oppimisympäristössä. Opinnot voivat sisältää esimerkiksi keskustelua, ryhmätöitä, tehtäviä ja tiedonhankintaa.

Itsenäinen opiskelu – se osa kurssin opinnoista, jonka opiskelija suorittaa lähiopetuksen ulkopuolella hänelle soveltuvassa paikassa ja valitsemanaan aikana. Itsenäisissä opinnoissa opiskelijat tekevät esim. erityyppisiä oppimistehtäviä, verkko-opintoja sekä valmistautuvat kokeisiin ja tentteihin.

Kouluttaja – kurssin järjestäjän nimeämä kurssin toteuttamiseen osallistuva kouluttaja.

Koulutusosio – kurssin opintojen ja opetuksen sisällöllinen ja rakenteellinen perusyksikkö, jonka laajuus ja tavoitteet on määritelty tässä opetussuunnitelmassa. Koulutusosio voi koostua hyvin erityyppisestä opiskelusta: oppitunneista, luennoista, oppimis- ja harjoitustehtävistä, esitelmistä ja kokeista.

Koulutusosion vastuukouluttaja – opintojen suunnittelusta, toteutuksesta ja arvioinnista vastaava opettaja.

Kurssin järjestäjä – organisaatio, joka vastaa opetussuunnitelman mukaisesta kurssista, toteuttamissuunnitelmassa olevien toimintojen/toimenpiteiden alueellisesta soveltamisesta, opetuksesta ja arvioinnista. Kurssin järjestäjä huolehtii myös kurssin taloudesta.

Opiskelu – opiskelijan tavoitteellista toimintaa, jota ohjaavat osaamistavoitteet ja oppiminen. Opiskelijalla on velvollisuus osallistua (hyväksilukemispäätöksiä lukuunottamatta) kaikkeen järjestettyyn opetukseen sekä ja opiskella itsenäisesti annettujen ohjeiden mukaan.

Opetussuunnitelma – opetussuunnitelmassa kuvataan sopimushenkilöstön koulutusjärjestelmään kuuluvien kurssien osaamistavoitteet, ydinsisällöt ja suoritusvaatimukset. Opetussuunnitelmassa kuvataan myös arvioinnin periaatteet.

Opetussuunnitelman omistava organisaatio – sisäministeriön päättämä opetussuunnitelman valtakunnallisesta ylläpitämisestä ja kehittämisestä vastaava organisaatio – Pelastusopisto. Tämä organisaatio huolehtii myös mm. kurssien aineistotuotannosta sekä kurssien pedagogisiin toteuttamisvaihtoehtoihin valmentavasta kouluttajakoulutuksesta.

Opinto-oikeusaika – opetussuunnitelmassa tai toteuttamissuunnitelmassa määritelty aika kurssin suorittamista varten.

Opintopiste – ilmaisee opiskeltavan opintojakson työmäärän. Yksi opintopiste vastaa keskimäärin opiskelijan 27 tunnin työpanosta. Käytännössä yhden op:n suorittamiseen vaadittava työmäärä voi vaihdella esim. henkilön opiskeluvalmiuksien mukaan.

Opetuksen ja itsenäisen opiskelun välinen suhde vaihtelee kursseittain, ja se ilmenee kunkin kurssin toteuttamissuunnitelmassa.

Palokunnan koulutustavoite – ilmaisee ne kurssit ja muun koulutuksen, jonka mukaisesti kukin palokunta tulee tavoitteellisesti kouluttaa. Koulutustavoite vaihtelee palokunnittain. Tällä koulutuksella saavutetaan riittävä osaaminen, jolla palokunnan henkilöstö selviää pelastustehtävistä.

Pelastustoiminta – kiireellisiä tehtäviä, joiden tarkoituksena on pelastaa ja suojata ihmisiä, omaisuutta ja ympäristöä onnettomuuden uhatessa tai sattuesssa sekä rajoittaa onnettomuudesta aiheutuvia vahinkoja ja lieventää onnettomuuden seurauksia.

Sopimushenkilö –pelastustoimen järjestelmään kuuluva henkilö, joka toimii sopimuspalokunnassa.

Sopimuspalokunta – pelastustoimen järjestelmään kuuluva vapaaehtoinen palokunta, laitospalokunta, teollisuuspalokunta tai sotilaspalokunta, joka on tehnyt pelastuslaitoksen kanssa sopimuksen pelastustoimintaan kuuluvien tehtävien hoitamisesta.

Toteuttamissuunnitelma – opetussuunnitelmassa kuvatun kurssin toteuttamiseksi laadittu suunnitelma, jonka tekee Pelastusopisto ja siinä olevien toimintojen/toimenpiteiden alueellinen soveltamisesta vastaa kurssin vastuukouluttaja. Toteuttamissuunnitelmassa täsmennetään mm.

- osaamistavoitteet
- keskeinen asiasisältö
- suositus lähiopetuksen ja itsenäisen opiskelun väliseksi suhteeksi tunteina
- suositus lähiopetuksen aikatauluksi ja tarvittavien kouluttajien määräksi
- vaadittavat suoritukset
- lähiopetuksen läsnäolovelvoitteen seuranta; poissaolojen seuraamusten määrittely

- kirjallisiin kokeisiin tuleva opiskeltava aineisto
- käytännön kokeet
- arviointiperusteet

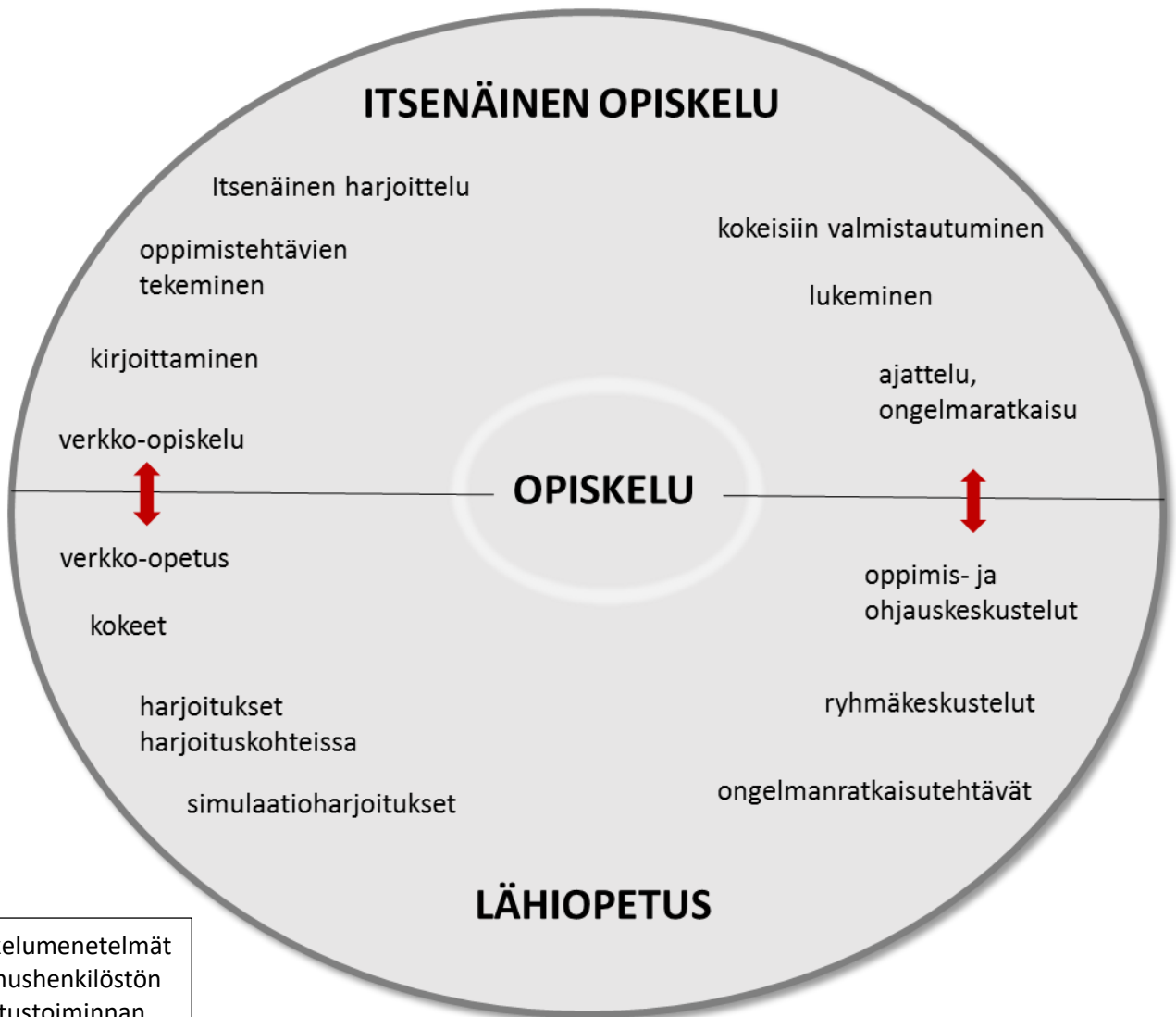
Kurssin vastaava kouluttaja esittelee toteuttamissuunnitelman opiskelijoille ensimmäisellä kokoontumiskerralla. Toteuttamissuunnitelma on kurssin Moodle-alustalle.

Viikkoharjoitukset – palokunnan viikoittaisia pelastustoiminnan oppitunteja tai harjoituksia, joiden aiheet vaihtelevat palokunnan ja hälytysosaston toiminnan mukaan. Viikkoharjoitukset ylläpitävät palokunnan hälytysvalmiutta.

5. Opiskelumenetelmät sopimushenkilöstön pelastustoiminnan peruskurssilla

Oppiminen on ytimeltään yksilöllistä, tiedollisten käsitysten ja taidollisen valmiuden jatkuvaa rakentamista ja rakentumista sekä asioille annettavaa jatkuvasti kehittyvää merkityksenantoa. Jokainen opiskelija rakentaa ammatillisia käsityksiään elämänhistoriansa, työkokemuksensa, organisaatioperinteen sekä tulevaisuuden odotustensa mukaan. Koulutuksen yhtenä tavoitteena on motivoituminen jatkuvaan itsensä kehittämiseen.

Opiskelua sidotaan tavoitteellisesti ja määrätietoisesti opiskelijoiden työkokemukseen, nykyisiin tehtäviin ja työorganisaatioihin sekä pelastustoimen lähitulevaisuuden kehittämishaasteisiin. Opiskelu tähtää osaamistavoitteiden saavuttamiseen ja elinikäisen oppimisen periaatteiden omaksumiseen. Opiskelija on oppimisprosessissa vastuullinen toimija.

Opiskelumenetelmät
sopimushenkilöstön
pelastustoiminnan
peruskurssilla

6. Sopimushenkilöstön pelastustoiminnan peruskurssi

6.1. Sopimushenkilöstön pelastustoiminnan peruskurssin koulutusosiot

Perehdytys pelastustoimeen (11 + 12 t)

Johdatus pelastustoiminnan peruskurssille (1 t)

Hätäensiapu ja alkusammutus (6 t)

Työturvallisuus ja suojaimet (7 t)

Sammutustekniikka (16 t)

Pelastustekniikka (16 t)

Pelastustoiminnan johtaminen ja viestiliikenne (8 t)

Tarkemmat koulutusosiokuvaukset:

6.1.1. Perehdytys pelastustoimeen (11 + 12 t)

Osaamistavoitteet

koulutusosion suoritettuaan opiskelija osaa

- sammutusvarusteiden pukemisen
- tehdä solmut ja sidokset
- kaluston nostot köydellä
- luetella sammutusauton kaluston sekä niiden käyttötarkoituksen
- tehdä tikasselvityksen jatkotikkaalla parin kanssa helppossa kohteessa

Sisältö

sammutusvarustus
solmut ja sidokset
kaluston nostot
sammutusauton peruskalusto
palokunnan toiminta ja harjoittelu
pelastustoimen arvot
omalla pelastustoimen alueella käytettävät turvaohjeet
omalla pelastustoimen alueella käytettävä vaaratilanneilmoitus ("läheltä piti-lomake") ja ohjeet toiminnasta tapaturmatilanteessa
palokunta ja pelastustoimi

Oppimismenetelmät

verkko-oppiminen, itsenäinen oppiminen, itsenäinen harjoittelu sekä palokunnassa

tapahtuva ohjattu oppiminen ja harjoittelu, lähiopetus, ryhmässä oppiminen, oppimispäiväkirjan laatiminen, oppimistehtävät sekä teoria ja käytännön kokeet.

Oppimateriaali ja oppimisympäristöt

Höök, Juha: Pumppukalusto, 2. uudistettu painos 2010, Pelastusopiston julkaisu, A-sarja: Oppimateriaalit 5/2008

Höök, Juha: Pelastusryhmän jäsenten pelastustekniset perustaidot - 2 osa – tekniset suoritteet, 2. uudistettu painos 2013, Pelastusopiston julkaisu, A-sarja: Oppimateriaalit 4/2009

Huttu, Ismo: Pelastusryhmän ensitoimenpiteisiin kuuluvat selvitykset sammutustehtävissä, Pelastusopiston julkaisu, A-sarja: Oppimateriaalit 1/2018

kurssilla jaettava luentomateriaali
Moodle-oppimisympäristö
luokkatilat, harjoituskohteet

6.1.2. Johdatus pelastustoiminnan peruskurssille (1 t)

Osaamistavoitteet

koulutusosion suoritettuaan opiskelija osaa

- kertoa kurssin osaamistavoitteet
- käyttää Moodle-oppimisympäristö
- opiskella monimuotoisesti
- selittää, mitä hänen itse pitää kurssilla osaamistavoitteiden toteutumiseksi tehdä

Sisältö

kurssin tavoitteet ja rakenne
käytännönjärjestelyt
Moodle-oppimisalusta

Oppimismenetelmät

verkko-oppiminen, itsenäinen oppiminen, itsenäinen harjoittelu sekä palokunnassa tapahtuva ohjattu oppiminen ja harjoittelu, lähiopetus, ryhmässä oppiminen, oppimispäiväkirjan laatiminen, oppimistehtävät sekä teoria ja käytännön kokeet

Oppimateriaali ja oppimisympäristöt

kurssilla jaettava luentomateriaali
Moodle-oppimisympäristö
luokkatilat, harjoituskohteet

6.1.3. Hätäensiapu ja alkusammutus (6 t)

Osaamistavoitteet

koulutusosion suoritettuaan opiskelija osaa

- kertoa hätäensiavun perusteet
- antaa hätäensiapua
- luetella alkusammutusvälineet ja niiden ensisijaiset käyttötarkoitukset
- selittää maallikolle alkusammutuskaluston käytön ja niiden vaatimukset
- valita ja käyttää oikeaa alkusammutuskalustoa alkusammutustilanteissa

Sisältö

hätäensiavun perusteet
hätäensiavun harjoittelu
alkusammutuksen perusteet
alkusammutusharjoittelu

Oppimismenetelmät

lähiopetus, Itsenäinen oppiminen, ohjattu harjoittelu, ryhmässä oppiminen.

Oppimateriaali ja oppimisympäristöt

Moodle-oppimisympäristö
luokkatilat, harjoituskohteet

6.1.4. Työturvallisuus ja suojaimet (7 t)

Osaamistavoitteet

koulutusosion suoritettuaan opiskelija osaa

- luetella pelastustoiminnan peruskurssilla sovellettavat turvaohjeet
- selittää työturvallisuuden merkityksen pelastustoimen tehtävissä
- perustella turvaohjeiden merkityksen
- käyttää henkilökohtaisia suojavarusteita ja välineitä oikein tilanteen vaatimassa tehtävässä
- perustella palomiehen henkilökohtaisille suojaimille asetetut vaatimukset ja niiden merkityksen työn turvallisen suorittamisen näkökulmasta
- tarkistaa, käyttää ja huoltaa paineilmalaitteen käytön jälkeen
- toimia turvaohjeiden mukaisesti
- kertoa hälytysajon ajamisen turvalliset periaatteet

Sisältö

omalla pelastustoimialueella käytettävät kurssiin liittyvät turvaohjeet
toiminta vaaratilanteessa
toiminta tapaturmatilanteessa
henkilökohtaiset suojaimet

paineilmahengityslaite
hengityssuojaimet

Oppimismenetelmät

verkko-oppiminen, itsenäinen oppiminen, itsenäinen harjoittelu sekä palokunnassa tapahtuva ohjattu oppiminen ja harjoittelu, lähiopetus, ryhmässä oppiminen, oppimispäiväkirjan laatiminen, oppimistehtävät sekä teoria ja käytännön kokeet.

Oppimateriaali ja oppimisympäristöt

Höök, Juha: Pelastusryhmän jäsenten pelastustekniset perustaidot - 2 osa – tekniset suoritteet, 2. uudistettu painos 2013, Pelastusopiston julkaisu, A-sarja: Oppimateriaalit 4/2009

Huttu, Ismo: Pelastusryhmän ensitoimenpiteisiin kuuluvat selvitykset sammutustehtävissä, Pelastusopiston julkaisu, A-sarja: Oppimateriaalit 1/2018

Moodle-oppimisympäristö
luokkatilat, harjoituskohteet

6.1.5. Sammutustekniikka (16 t)

Osaamistavoitteet

koulutusosioin suoritettuaan opiskelija osaa

- kertoa, miten palo tietyissä kohteissa ja tietyissä olosuhteissa todennäköisesti kehittyy
- kertoa pelastusryhmän tekemät perusselvitykset vedenkuljetuksessa
- luetella yleiset pelastustoimen käytössä olevan pumppukaluston
- selittää pelastusryhmän jäsenen henkilökohtaiset tehtävät sekä tarvittavan kaluston erilaisissa selvitystilanteissa (perusselvitys, ulkokautta kerrokseen sekä irtotikkaita käyttäen).
- selittää yleisimmät palokunnan käyttämät kytkentä ja vedenkuljetusmuodot
- käyttää pelastusajoneuvon kalustoa soveltuvin osin eri tehtäviin
- rakentaa kytkentöjä ja selvityksiä sekä soveltaa niitä eri tilanteissa
- tehdä kaluston perushuollon ja toimintakuntotarkastukset
- selittää palonkehityksen vaikutuksen pelastustoimintaan
- selittää sammutusaineitten vaikutuksen paloon

Sisältö

palofysiikka, palamisen perusteet
tikasselvitys jatkotikkaalla
suihkuputkikalusto
pumppukalusto
perusselvitysmallit

Oppimismenetelmät

verkko-oppiminen, itsenäinen oppiminen, itsenäinen harjoittelu sekä palokunnassa tapahtuva ohjattu oppiminen ja harjoittelu, lähiopetus, ryhmässä oppiminen, oppimispäiväkirjan laatiminen, oppimistehtävät sekä teoria ja käytännön kokeet

Oppimateriaali ja oppimisympäristöt

Höök, Juha: Pumppukalusto, 2. uudistettu painos 2010, Pelastusopiston julkaisu, A-sarja: Oppimateriaalit 5/2008

Höök, Juha: Pelastusryhmän jäsenten pelastustekniset perustaidot - 2 osa – tekniset suoritteet, 2. uudistettu painos 2013, Pelastusopiston julkaisu, A-sarja: Oppimateriaalit 4/2009

Huttu, Ismo: Pelastusryhmän ensitoimenpiteisiin kuuluvat selvitykset sammutustehtävissä, Pelastusopiston julkaisu, A-sarja: Oppimateriaalit 1/2018

Moodle-oppimisympäristö
luokkatilat, harjoituskohteet

6.1.6. Pelastustekniikka (8 t)

Osaamistavoitteet

koulutusosion suoritettuaan opiskelija osaa

- kertoa pelastuskaluston käytön perusteet
- kertoa, miten toimitaan turvallisesti liikenneonnettomuuspaikalla
- ajoneuvon sijoittamisen onnettomuuspaikalle
- syttymisen estäminen liikenneonnettomuuspaikalla
- perustaa työkaluaseman
- toimia muodollisessa harjoitteessa liikenteenohjaajana
- hydraulisten pelastusvälineiden käyttökuntoonlaiton sekä käytönjälkeisen huollon
- vinssinkäytön perusteet
- valita oikean käsityökalun käyttökohteen mukaan

Sisältö

liikenneonnettomuus
pelastuskalusto
vinssikalusto
käsityökalut

Oppimismenetelmät

verkko-oppiminen, itsenäinen oppiminen, itsenäinen harjoittelu sekä palokunnassa tapahtuva ohjattu oppiminen ja harjoittelu, lähiopetus, ryhmässä oppiminen, oppimispäiväkirjan laatiminen, oppimistehtävät sekä teoria ja käytännön kokeet

Oppimateriaali ja oppimisympäristöt

Savolainen, Kirmo: Pelastustoiminta liikenneonnettomuuspaikalla, 1. painos 2011, Pelastusopiston julkaisu, A-sarja: Oppimateriaalit 1/2011

Höök, Juha: Pelastusryhmän jäsenten pelastustekniset perustaidot - 2 osa – tekniset suoritteet, 2. uudistettu painos 2013, Pelastusopiston julkaisu, A-sarja: Oppimateriaalit 4/2009

Kurssilla jaettava luentomateriaali

Moodle-oppimisympäristö
luokkatilat, harjoituskohteet

6.1.7. Pelastustoiminnan johtaminen ja viestiliikenne (8 t)

Osaamistavoitteet

koulutusosion suoritettuaan opiskelija osaa

- kertoa johtamisen viitekehysten
- luetella johtamisprosessin
- kertoa toimintavalmiuden suunnittelusta
- selittää pelastusryhmän toiminnan
- käyttää Virve-päätelaitetta

Sisältö

johtaminen
johtamisen viitekehys
johtamisprosessi
toimintavalmiuden suunnittelu
pelastusryhmän toiminta
Virve-päätelaite ja viestiliikenne (4 tuntia)
puheryhmäkansiot ja puheryhmän valinta
omatoiminen harjoittelu Virve-päätelaiteella
ohjattu harjoittelu Virve-päätelaiteella
yksikkö- ja kutsutunnukset

Oppimismenetelmät

lähiopetus, itsenäinen oppiminen sekä itsenäinen harjoittelu, tiimioppiminen, oppimispäiväkirjan laatiminen, oppimistehtävät sekä teoria ja käytännön kokeet

Oppimateriaali ja oppimisympäristöt

Huttu, Ismo: Pelastusryhmän ensitoimenpiteisiin kuuluvat selvitykset sammutustehtävissä, Pelastusopiston julkaisu, A-sarja: Oppimateriaalit 1/2018

Kurssilla jaettava luentomateriaali.

Moodle-oppimisympäristö
luokkatilat, harjoituskohteet

6.1.8. Kurssin kokeet ja päätös (4 t)

- teoriakoe
- käytännön koe

Kurssin päätöstilaisuus ja todistusten jako.

7. Opintoja koskevia ohjeita

7.1. Suoritustavat

Opintojen suoritustavat kerrotaan opetussuunnitelmassa ja ne tarkentuvat kurssin toteutussuunnitelmassa. Opiskelu voi olla erilaista kurssin opiskeluun liittyvää työtä, kuten lähi- ja monimuoto- tai verkko-opetukseen osallistumista, oppimistehtävien tekemistä, harjoitusten suunnittelua, harjoitusalueilla tapahtuviin harjoituksiin osallistumista, kalustonhuoltoa tai näyttökokeeseen tai tenttiin valmistautumista.

Opiskelija voi uusia hylätyn suorituksen kurssin opiskelun aikaisilla läpäisyvaatimuksilla kaksi kertaa. Opiskelija voi täydentää suorituksiaan sopimalla tästä kurssin vastaavan kouluttajan kanssa.

7.2. Sopimushenkilöstön pelastustoiminnan peruskurssin koulutuksen arviointi

Arvioinnilla tarkoitetaan kaikkia niitä toimenpiteitä, joilla ohjataan ja tarkistetaan opiskelijan opintojen tavoitteiden saavuttamista. Arvioinnilla tuetaan opiskelijaa opetussuunnitelmassa esitettyjen osaamistavoitteiden saavuttamisessa. Arviointiin voi osallistua kouluttajien lisäksi esim. opiskelija itse. Opiskelijan suorituksia arvioidaan vertaamalla suorituksia opetussuunnitelman tavoitteisiin.

Arvioinnissa korostetaan myös ns. jatkuvan näytön huomioon ottamista. Siten esimerkiksi opiskelijan huolellisuus, aktiivisuus, poissaolot, tehtävien suorittaminen ja vastaavat tekijät voivat vaikuttaa arviointiin. Jatkuvan näytön arviointi on yleensä varsin subjektiivista, joten sen käyttöä arviointiperusteena on käytettävä harkiten silloin, kun tavoitteiden saavuttamista voidaan luotettavasti arvioida tavanomaisin keinoin.

Kurssin sisältö, osaamistavoitteet, arviointiperusteet ja -asteikko päätetään opetussuunnitelmassa ja esitellään opintojakson alussa.

Sopimushenkilöstön pelastustoiminnan peruskurssilla osaamista osoitetaan osallistumalla opetukseen sekä tekemällä kurssiin kuuluvat tehtävät, harjoitukset ja kokeet. Koulutuksessa käytetään kokeiden ja jatkuvan arvioinnin lisäksi vertaisarviointia.

Käytettävä arviointiasteikko on: Suoritettu (S) - Hylätty (HYL)

Opiskelijalle varataan tilaisuus tutustua arvioituun kirjalliseen tai muuten tallennettuun opintosuoritukseen. Suoritukset säilytetään kuuden kuukauden ajan tulosten julkistamisesta.

PELASTUSOPISTO

2019

Sopimushenkilöstön savusukelluskurssi (1,5 op) Opetussuunnitelma

Koulutusjohtaja

Hyväksytty 9.1.2019

Sisällys

1. YLEISTÄ.....	2
1.1. PÄÄSYKRITEERIT SOPIMUSHENKILÖSTÖN SAVUSUKELLUSKURSSILLE	2
1.2. AIEMMIN HANKITUN OSAAMISEN TUNNISTAMINEN JA TUNNUSTAMINEN (AHOT) SEKÄ OPINTOJEN HYVÄKSILUKEMINEN	2
2. SAVUSUKELLUSKURSSI - SAVUSUKELTAJAN TYÖNKUVA.....	3
3. SOPIMUSHENKILÖSTÖN SAVUSUKELLUSKURSSIN TAVOITTEET	4
3.1. SOPIMUSPALOKUNNAN SAVUSUKELLUSKURSSIN ARVOPERUSTA	4
3.2. OSAAMISPERUSTEINEN TAVOITTEENASETTELU	4
3.3. SAVUSUKELLUSKURSSIN OSAAMISTAVOITTEET	5
4. OPETUSSUUNNITELMAN KÄSITTEISTÖ	7
5. OPISKELUMENETELMÄT SOPIMUSHENKILÖSTÖN SAVUSUKELLUSKURSSILLA.....	10
6. SOPIMUSHENKILÖSTÖN SAVUSUKELLUSKURSSI.....	11
6.1. SOPIMUSHENKILÖSTÖN SAVUSUKELLUSKURSSIN KOULUTUSOSIOT	11
6.1.1. Työturvallisuus savusukelluksessa (4 t).....	11
6.1.2. Savusukellustekniikka 1 (12 t)	12
6.1.3. Savusukellustekniikka 2 (8 t)	12
6.1.4. Rajatuntilan palo (16 t)	13
7. OPINTOJA KOSKEVIA OHJEITA.....	14
7.1. SUORITUSTAVAT	14
7.2. SOPIMUSHENKILÖSTÖN SAVUSUKELLUSKURSSIN ARVIOINTI	14
7.2.1. Savusukelluskurssin taitokoe.....	14

1. Yleistä

Pelastusopiston päämääränä on korkeatasoinen sopimushenkilöstön koulutusjärjestelmä, jolla varmistetaan sopimushenkilöstön laadukas koulutus eri puolilla Suomea. Sopimushenkilöstön savusukeltajan tehtäväkuva on muovautunut esim. mies-, pari-, ja ryhmäkohtaisia selvitysmalleja uudistamalla. Tämä muuttaa seuraavien vuosien aikana käytänteitä sammutustehtävissä. Pelastuslain uudistaminen ja pelastustoimen uudelleen järjestäminen sekä sopimuspalokuntien koulutusjärjestelmän muutos ja kehittäminen asettavat muutospaineita myös sopimushenkilöstön savusukeltajien koulutukselle. Siitä huolimatta tavoitteena on saada sopimushenkilöstön savusukelluskoulutus vastaamaan mahdollisimman pitkälle pelastajille annettavaa koulutusta.

Tämä opetussuunnitelma on päivitetty koulutusjärjestelmän muutosprosessin aikana ja opetussuunnitelma päivitetään vuoden 2019 aikana. Tällä varmistetaan sujuva siirtyminen aiemmin toteutetuilta kursseilta Pelastusopiston koulutusjärjestelmän mukaisille kursseille. Koulutustason noustessa myös ratkaisuvastuu savusukellustehtävässä siirtyy entistä enemmän savusukellusparille.

1.1. Pääsykriteerit sopimushenkilöstön savusukelluskurssille

Pelastuslaitokset määrittelevät pelastustoiminnan savusukelluskurssin pääsykriteerit, jotka vaihtelevat alueellisesti. Savusukelluskurssiin kuuluu pelastussukellusohjeen mukaisia vaatimuksia, jotka on täytettävä ja oltava voimassa ennen kurssin alkua. Savusukelluskurssin vastaava kouluttaja arvioi hakijan kelpoisuuden ja hyväksyy lopullisesti kurssilaiset. Hakijan on osoitettava fyysinen soveltuvuutensa savusukelluskurssille lähettävän taustayhteisön antamalla lausunnolla, jossa todetaan, että hakija on fyysisiltä ominaisuuksiltaan sopiva savusukelluskurssille sekä kykenee toimimaan pimeässä, ahtaissa ja korkeilla paikoilla. Lähettävät taustayhteisöt toimittavat koulutukseen hyväksytyt vapaamuotoiset lausunnot kurssin vastaavalle kouluttajalle. Lausunnon tulee olla voimassa koko kurssin ajan.

1.2. Aiemmin hankitun osaamisen tunnistaminen ja tunnustaminen (AHOT) sekä opintojen hyväksilukeminen

Savusukelluskurssille voidaan hyväksilukea aiemmin suoritettuja kursseja sekä koulutuksia. Hyväksilukeminen voi koskea kurssia kokonaisuudessaan tai sen osioita. Hyväksiluettavuutta arvioitaessa lähtökohtana ovat kurssin osaamistavoitteet. Arvioinnissa otetaan huomioon myös aikaisempien koulutuksien laajuus, sisältö sekä ajankohta, jolloin koulutukset on suoritettu.

Hyväksilukemismenettely käynnistyy vain opiskelijan aloitteesta. Formaalin oppimisen osalta opiskelijalla on velvollisuus osoittaa osaamisensa ja hänen on esitettävä todistusjäljennökset niistä suorituksista, joihin hän vetoaa. Hyväksilukemista haetaan järjestävän tahon savusukelluskurssista vastaavalta. Hyväksilukemispäätöksen asiassa tekee kurssin järjestäjä pelastustoiminnan vastaavan kouluttajan esityksestä. Pääsääntöisesti kymmentä vuotta vanhempia koulutuksia ei hyväksiluetu.

Non- ja informaalin oppimisen osalta opiskelijan on mahdollista käynnistää AHOT-prosessi kirjallisella hakemuksella, josta selviää, mitä osaamista hänellä on, miten ja mistä se on hankittu. Tiedot on tarvittaessa pystyttävä osoittamaan luotettaviksi dokumentein. Kirjallisen hakemuksen pohjalta opiskelijalle voidaan myöntää oikeus näyttää osaamisensa näytöllä.

2. Savusukelluskurssi - savusukeltajan työnkuva

Sopimushenkilöstön valmiuksiin suuntautuu laadullisesti uudenlaisia osaamisodotuksia, jossa korostuvat mm. hyvät yhteisö- ja vuorovaikutustaidot. Hyvä ilmapiiri ja henkilöstön motivaatio antavat perustan myös sopimushenkilöstön osaamisen rakentamiselle ja tehokkaalle toiminnalle. Uuden oppimisen merkitys korostuu. Pelastustoiminnan savusukelluskurssin suorittanut on pelastustoimessa joukkueensa pelaaja, joka vastaa osaltaan pelastustoimen arvojen ja osaamisen tinkimättömästä toteutuksesta. Alueellisesti sopimushenkilöstön työnkuva ja tehtävät saattavat poiketa huomattavastikin toisistaan, jolloin myös lisäkouluttautumisen määrä vaihtelee eri alueilla.

Savusukelluskurssin tavoitteena on kehittää sopimushenkilöstön osaamista niin, että osaamistarpeisiin perustuvat osaamistavoitteet saavutetaan. Ennen savusukelluskurssia on hakijalla oltava suoritettuna Pelastusopiston sopimushenkilöstön koulutusjärjestelmän mukainen pelastustoiminnan peruskurssi.

Savusukelluskurssin suoritettuaan kurssilainen on yleensä jo vanhempi sammutusmies. Hän toimii alueensa palokunnassa ja sen hälytysosastossa. Hyväksytyn savusukelluskurssin jälkeen kurssin suorittaneella on muodollinen pätevyys toimia savusukellustehtävissä. Alueellisesti on eroja siinä, mihin tehtäviin voi savusukelluskurssin jälkeen osallistua. Työnantajaa velvoittaa työturvallisuuslaki, joka asettaa osaamiselle minimivaatimukset, joista on huolehdittava. Savusukelluskurssin jälkeen henkilö osallistuu vain niihin tehtäviin, joihin hänellä on riittävästi koulutusta, perehdytystä ja kyvykkyyttä.

3. Sopimushenkilöstön savusukelluskurssin tavoitteet

3.1. Sopimuspalokunnan savusukelluskurssin arvoperusta

Sopimuspalokunnat tarvitsevat henkilöstöä, joilla on taidot ja tahto oppia jatkuvasti ja näin valmiudet uudistaa omaa osaamistaan. Osaamisella ymmärretään yhä useammin laaja-alaisen työ- ja toimintakokonaisuuksien hallintaa. Laaja-alaisen osaamisen rinnalla edellytetään usein myös vahvaa erityisosaamista sekä henkilökohtaista sitoutumista itsensä, ryhmän ja yhteisön kehittämiseen. Organisaatiot madaltuvat ja päätöksenteko – haasteellisesti – hajautuu. Asiantuntijavastuut korostuvat.

Henkilöstön kasvu ja kehittyminen ovat jatkuva oman osaamisen oppimisprosessi: pelastustoimen tieto- ja taitoperustan kehittämisen ohella on tärkeää kyetä myös uskomusten, asenteiden ja arvojen muutokseen ja ymmärryksen avartamiseen.

Vahvan perustan lisäksi tehtävissä ja toiminnassa tarvitaan yhä useammin prosessityyppisiä, teknisestä ja pelastustoimen osaamisesta riippumattomia yleisiä toimintavalmiuksia, esimerkiksi

- valmiutta kehittää käytäntöjä ja sisäistää uusia toimintatapoja, jotka auttavat hallitsemaan epävarmuutta muuttuvassa yhteiskunnassa ja muuttuvassa työelämässä,
- valmiutta arvioida ja kehittää omia vuorovaikutustaitoja,
- valmiutta hyvään ammatilliseen yhteistyöhön muiden kanssa,
- valmiutta ohjata, tukea ja kannustaa henkilöstöä oman osaamisensa hyödyntämiseen sekä taitojensa kehittämiseen,
- valmiutta hahmottaa yhteisön tulevaisuutta ja aloitteellisuutta toimimattomien käytäntöjen muuttamiseksi.

Henkilöstön osaaminen on myös arvo-osaamista: pelastustoimen arvoperustaan sitoutuminen auttaa ratkaisemaan toiminnan oikeutusta ammatissa, työelämässä ja yhteiskunnassa.

3.2. Osaamisperusteinen tavoitteenasettelu

Sopimushenkilöstön kurssit on kuvattu osaamisperusteisen tavoitteenasettelun mukaisesti. Osaamistavoitteet (learning outcomes) kuvaavat, mitä opiskelijan odotetaan osaavan kurssikokonaisuuden suoritettuaan. Pyrkimyksenä on kuvata, mitä oppija tietää, ymmärtää tai kykenee tekemään oppimisen tuloksena.

Osaamistavoitteiden pohjalla ovat sopimushenkilöstön toiminnassa onnistumisen kannalta keskeiset osaamistarpeet. Kurssin osaamistavoitteet on laadittu minimitasolle. Osaamistavoitteiden laatimisella ja arvioinnilla huolehditaan siitä, että jokainen opiskelija saavuttaa vähintään ne tiedot, taidot ja asenteet, jotka ovat pohjana tehtävässä onnistumiselle ja jatkuvalle uuden tiedon rakentumiselle.

Osaamistavoitteet on kirjoitettu siten, että ne sisältävät seuraavat asiat: verbin, joka kertoo, mitä oppijan odotetaan pystyvän tekemään kurssin lopussa; sanan tai sanoja, jotka ilmaisevat, minkä asian kanssa oppija on tekemisissä; sanan tai sanoja, joita käytetään osoituksena siitä, että oppimista on saavutettu. Osaamisen tasoja on kuvattu Bloomin taksonomiaa mukaillen seuraavasti:

1. Muistamisen taso

Muistaminen voidaan määritellä kyvyksi pitää mielessä tai palauttaa mieleen asioita ilman, että niitä välttämättä ymmärretään. Tässä opetussuunnitelmassa käytetään muistamisen tasolla mm. seuraavia verbejä: *määritellä, tunnistaa, listata, kuvata, jäljitellä, muistaa*.

2. Ymmärtämisen taso

Ymmärtäminen voidaan määritellä kyvyksi tulkita opittua informaatiota.

Tässä opetussuunnitelmassa käytetään ymmärtämisen tasolla mm. seuraavia verbejä: *selittää, erottaa, raportoida, avustaa, arvioida*.

3. Soveltamisen taso

Soveltaminen voidaan määritellä kyvyksi käyttää opittua materiaalia uusissa tilanteissa tai kyvyksi käyttää ideoita ja käsitteitä ongelmanratkaisussa. Tässä opetussuunnitelmassa käytetään soveltamisen tasolla mm. seuraavia verbejä: *käyttää, valita, toimia, soveltaa, suorittaa, toteuttaa, ehdottaa, tehdä*.

3.3. Savusukelluskurssin osaamistavoitteet

Savusukelluskurssin suorittanut osaa

1 Muistamisen taso

- käyttää Moodle-oppimisympäristöä opiskelijan roolissa
- kertoa kurssin sisällön ja toteutustavan
- luetella savusukeltajan varusteet
- luetella vaativiin savusukellustehtäviin liittyvät erityisvaatimukset
- luetella savusukellukseen liittyvien välineiden nimet sekä käyttää niitä
- kertoa suihkuputkikaluston käytön perusteet

2 Ymmärtämisen taso

- selittää, mitä hänen itse pitää tehdä kurssilla osaamistavoitteiden toteutumiseksi
- selittää, miten toimia altistumisen vähentämiseksi
- toimia savusukellusparin eri tehtävissä
- sammuttamisen ja eri selvitysmallit
- selittää pelastusryhmän mieskohtaiset tehtävät sekä tarvittavan kaluston erilaisissa savusukellustehtävissä
- savusukellukseen liittyvät suihkuputkitekniikat
- toimia perusselvitysmalleissa eri tehtävissä

3 Soveltamisen taso

- osaa pukeutua savusukellusvarusteisiin työturvallisuutta noudattaen
- kiinnittää köyden hätälaskeutumista varten
- tehdä hätälaskeutumisen

- toimia työturvallisesti savusukelluksessa
- savusukellukseen liittyvät kytkennot ja selvitysmallit sekä soveltaa niitä
- soveltaa vaativiin savusukellustehtäviin liittyviä erityistekniikoita
- keskeiset pelastamis-, pelastautumis- ja etsintätekniikat
- yhdistellä eri tekniikoita tilannekohtaisesti kokonaissuorituksiksi
- käyttää henkilökohtaisia suojavarusteita ja välineitä oikein tilanteen vaatimassa tehtävässä
- tehdä savusukellukseen liittyvän kaluston perushuollon ja toimintakuntotarkastukset
- toimia turvaohjeiden mukaan

4. Opetussuunnitelman käsitteistö

Aiemmin hankitun osaamisen tunnistaminen ja tunnustaminen – Aiemmin hankitun osaamisen tunnistamisella tarkoitetaan toimenpiteitä, jotka mahdollistavat opiskelijan erilaisissa tilanteissa jo hankkiman osaamisen hyväksilukemisen osaksi suoritettavaa kurssia. Osaaminen on voinut syntyä esim. aiemmissa opinnoissa, työelämässä tai harrastetoiminnassa. Tunnistamisen avulla osaaminen saadaan näkyville dokumentointia varten.

Aiemmin hankitun osaamisen tunnustamisella tarkoitetaan toimenpiteitä ja käytäntöjä, joilla opiskelijan tunnistettu osaaminen arvioidaan ja dokumentoidaan. Toiminnassa keskitytään arvioimaan henkilön tunnistettua osaamista suhteessa opetussuunnitelmassa kuvattuihin osaamistavoitteisiin ja ydinsisältöihin. Opiskelijan on esitettävä todistusjäljennökset ja muut soveltuvat dokumentit niistä suorituksista ja siitä osaamisesta, joihin hän vetoaa.

Harjoitussuunnitelma – suunnitelma, jonka mukaan koulutetaan ja harjoitellaan opetussuunnitelmassa ja toteuttamissuunnitelmassa olevien tavoitteiden mukaisia käytännön taitoja. Harjoitussuunnitelmassa kuvataan harjoituksen osaamistavoitteet, toteutustapa, käytössä olevat resurssit, aikataulu sekä harjoitukseen liittyvät turvaohjeet.

Kurssi – opintojen ja opetuksen sisällöllinen ja rakenteellinen perusyksikkö, jonka tavoitteet on määritelty tässä opetussuunnitelmassa. Kurssi rakentuu lähiopetuksesta ja itsenäisistä opinnoista, ja sen laajuus ilmoitetaan opintopisteinä. Kurssi muodostuu eri osioista. Näiden välinen määrällinen suhde näkyy kurssin toteuttamissuunnitelmassa ja vaihtelee kurssikohtaisesti.

Lähiopetus – se osa kurssin opinnoista, joka merkitään toteuttamissuunnitelmaan, ja joka pidetään toteuttamissuunnitelmaan merkittynä aikana. Lähiopetusta ovat esim. oppitunnit, seminaarit, opintokäynnit, simulaatio-opetus, muodolliset ja sovelletut harjoitukset sekä mahdolliset kokeet ja tentit.

Verkko-opiskelu – se osa, joita voidaan suorittaa ohjatusti oppimisympäristössä. Opinnot voivat sisältää esimerkiksi keskustelua, ryhmätöitä, tehtäviä ja tiedonhankintaa.

Itsenäinen opiskelu – se osa kurssin opinnoista, jonka opiskelija suorittaa lähiopetuksen ulkopuolella hänelle soveltuvassa paikassa ja valitsemanaan aikana. Itsenäisissä opinnoissa opiskelijat tekevät esim. erityyppisiä oppimistehtäviä, verkko-opintoja sekä valmistautuvat kokeisiin ja tentteihin.

Kouluttaja – kurssin järjestäjän nimeämä kurssin toteuttamiseen osallistuva kouluttaja.

Koulutusosio – on kurssin opintojen ja opetuksen sisällöllinen ja rakenteellinen perusyksikkö, jonka laajuus ja tavoitteet on määritelty tässä opetussuunnitelmassa. Koulutusosio voi koostua hyvin erityyppisestä opiskelusta: oppitunneista, luennoista, oppimis- ja harjoitustehtävistä, esitelmistä ja kokeista.

Koulutusosion vastuukouluttaja – on opintojen suunnittelusta, toteutuksesta ja arvioinnista vastaava opettaja.

Kurssin järjestäjä – organisaatio, joka vastaa opetussuunnitelman mukaisesta kurssista, toteuttamissuunnitelmassa olevien toimintojen/toimenpiteiden alueellisesta soveltamisesta, opetuksesta ja arvioinnista. Kurssin järjestäjä huolehtii myös kurssin taloudesta.

Opiskelu – opiskelijan tavoitteellista toimintaa, jota ohjaa osaamistavoitteet ja oppiminen. Opiskelijalla on velvollisuus osallistua (hyväksilukemispäätöksiä lukuunottamatta) kaikkeen järjestettyyn opetukseen sekä ja opiskella itsenäisesti annettujen ohjeiden mukaan.

Opetussuunnitelma – opetussuunnitelmassa kuvataan sopimushenkilöstön koulutusjärjestelmään kuuluvien kurssien osaamistavoitteet, ydinsisällöt ja suoritusvaatimukset. Opetussuunnitelmassa kuvataan myös arvioinnin periaatteet.

Opetussuunnitelman omistava organisaatio – sisäministeriön päättämä opetussuunnitelman valtakunnallisesta ylläpitämisestä ja kehittämisestä vastaava organisaatio – Pelastusopisto. Tämä organisaatio huolehtii myös mm. kurssien aineistotuotannosta sekä kurssien pedagogisiin toteuttamisvaihtoehtoihin valmentavasta kouluttajakoulutuksesta.

Opinto-oikeusaika – opetussuunnitelmassa tai toteuttamissuunnitelmassa määritelty aika kurssin suorittamista varten.

Opintopiste – ilmaisee opiskeltavan opintojakson työmäärän. Yksi opintopiste vastaa keskimäärin opiskelijan 27 tunnin työpanosta. Käytännössä yhden op:n suorittamiseen vaadittava työmäärä voi vaihdella esim. henkilön opiskeluvalmiuksien mukaan.

Opetuksen ja itsenäisen opiskelun välinen suhde vaihtelee kurseittain, ja se ilmenee kunkin kurssin toteuttamissuunnitelmassa.

Palokunnan koulutustavoite – ilmaisee ne kurssit ja muun koulutuksen, jonka mukaisesti kukin palokunta tulee tavoitteellisesti kouluttaa. Koulutustavoite vaihtelee palokunnittain. Tällä koulutuksella saavutetaan riittävä osaaminen, jolla palokunnan henkilöstö selviää pelastustehtävistä.

Pelastustoiminta – kiireellisiä tehtäviä, joiden tarkoituksena on pelastaa ja suojata ihmisiä, omaisuutta ja ympäristöä onnettomuuden uhatessa tai sattuesssa sekä rajoittaa onnettomuudesta aiheutuvia vahinkoja ja lieventää onnettomuuden seurauksia.

Sopimushenkilö – pelastustoimen järjestelmään kuuluva henkilö, joka toimii sopimuspalokunnassa.

Sopimuspalokunta – pelastustoimen järjestelmään kuuluva vapaaehtoinen palokunta, laitospalokunta, teollisuuspalokunta tai sotilaspalokunta, joka on tehnyt pelastuslaitoksen kanssa sopimuksen pelastustoimintaan kuuluvien tehtävien hoitamisesta.

Sopimushenkilöstön vastaavan kouluttajan koulutus – Pelastusopiston suunnittelema ja toteuttama koulutuskokonaisuus, joka antaa muodollisen pätevyyden toimia sopimushenkilöstön kursseilla vastaavana kouluttajana. Koulutus rakentuu pelastustoimen sopimuspalokuntahenkilöstön vastaavan kouluttajan asiantuntemusta edellyttävän tehtäväalueen hallitsemiseen. Opintojen laajuus on kaksi opintopistettä (2 op).

Toteuttamissuunnitelma – opetussuunnitelmassa kuvatun kurssin toteuttamiseksi laadittu suunnitelma, jonka tekee Pelastusopisto ja siinä olevien toimintojen/toimenpiteiden alueellinen soveltamisesta vastaa kurssin vastuukouluttaja. Toteuttamissuunnitelmassa täsmennetään mm.

- osaamistavoitteet
- keskeinen asiasisältö
- suositus lähiopetuksen ja itsenäisen opiskelun väliseksi suhteeksi tunteina
- suositus lähiopetuksen aikatauluksi ja tarvittavien kouluttajien määräksi

- vaadittavat suoritukset
- lähiopetuksen läsnäolovelvoitteen seuranta; poissaolojen seuraamusten määrittely
- kirjallisiin kokeisiin tuleva opiskeltava aineisto
- käytännön kokeet
- arviointiperusteet

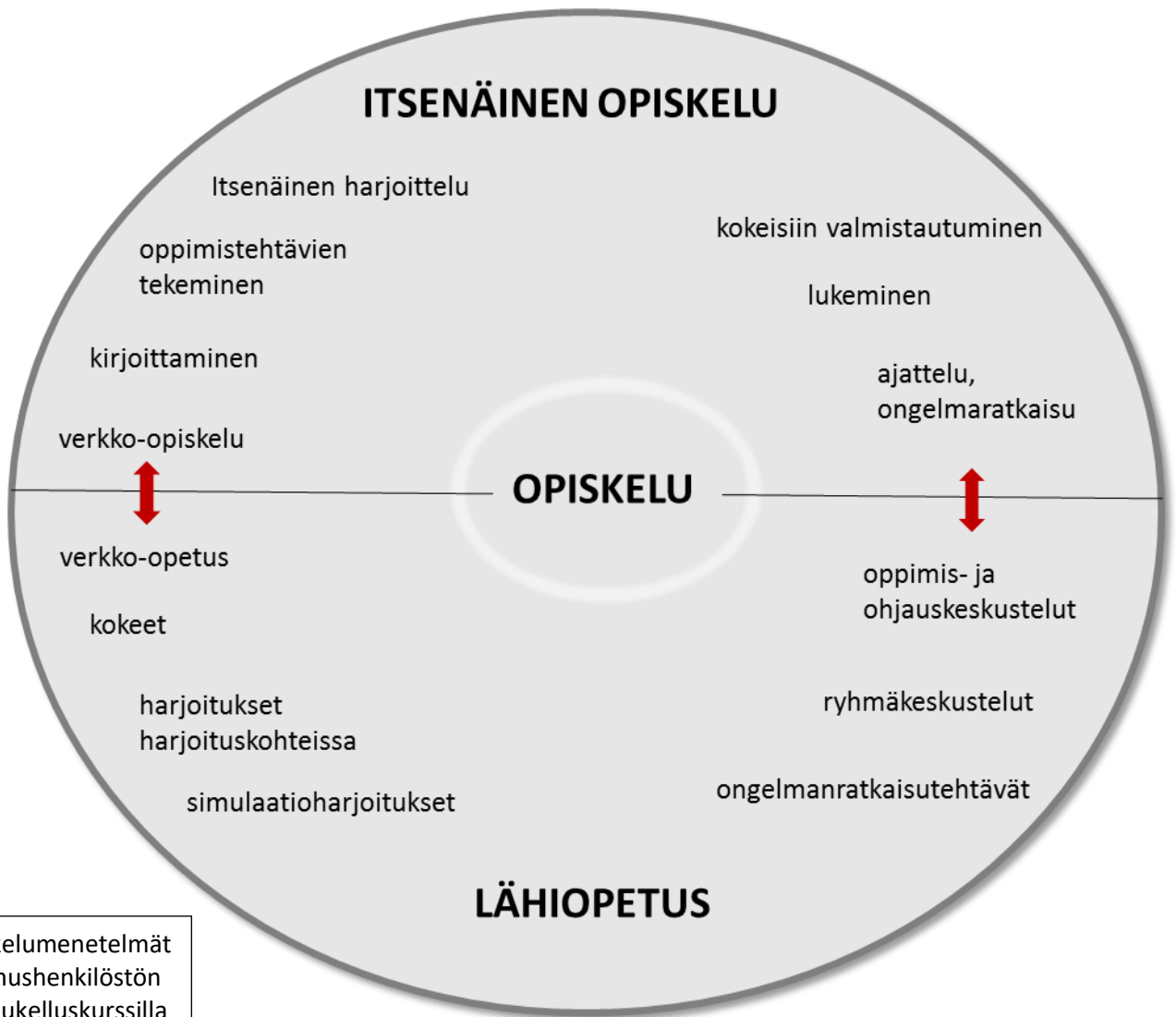
Kurssin vastaava kouluttaja esittelee toteuttamissuunnitelman opiskelijoille ensimmäisellä kokoontumiskerralla. Toteuttamissuunnitelma on kurssin Moodle-alustalle.

Viikkoharjoitukset – palokunnan viikoittaisia pelastustoiminnan oppitunteja tai harjoituksia, joiden aiheet vaihtelevat palokunnan ja hälytysosaston toiminnan mukaan. Viikkoharjoitukset ylläpitävät palokunnan hälytysvalmiutta.

5. Opiskelumenetelmät sopimushenkilöstön savusukelluskurssilla

Oppiminen on ytimeltään yksilöllistä, tiedollisten käsitysten ja taidollisen valmiuden jatkuvaa rakentamista ja rakentumista sekä asioille annettavaa jatkuvasti kehittyvää merkityksenantoa. Jokainen opiskelija rakentaa ammatillisia käsityksiään elämänhistoriansa, työkokemuksensa, organisaatioperinteen sekä tulevaisuuden odotustensa mukaan. Koulutuksen yhtenä tavoitteena on motivoituminen jatkuvaan itsensä kehittämiseen.

Opiskelua sidotaan tavoitteellisesti ja määrätietoisesti opiskelijoiden työkokemukseen, nykyisiin tehtäviin ja työorganisaatioihin sekä pelastustoimen lähitulevaisuuden kehittämishaasteisiin. Opiskelu tähtää osaamistavoitteiden saavuttamiseen ja elinikäisen oppimisen periaatteiden omaksumiseen. Opiskelija on oppimisprosessissa vastuullinen toimija.

6. Sopimushenkilöstön savusukelluskurssi

6.1. Sopimushenkilöstön savusukelluskurssin koulutusosiot

Työturvallisuus savusukelluksessa (4 t)

Savusukellustekniikka 1 (12 t)

Savusukellustekniikka 2 (8 t)

Rajatuntilan palo (16 t)

Yhteensä 40 t

Tarkemmat koulutusosiokuvaukset:

6.1.1. Työturvallisuus savusukelluksessa (4 t)

Osaamistavoitteet

koulutusosion suoritettuaan opiskelija osaa

- kertoa kurssin osaamistavoitteet
- selittää Pelastussukellusohjeen sisällön
- toimia turvallisesti savusukellustilanteessa
- käyttää paineilmahengityslaitetta ja tehdä sen käytönjälkeisen huollon
- toimia altistumisen vähentämiseksi

Sisältö

kurssijärjestelyt
pelastussukellusohje
riskit
varusteet
paineilmalaitteen käyttö ja huolto
altisteet ja altistumisen vähentäminen

Oppimismenetelmät

verkko-oppiminen, itsenäinen oppiminen, itsenäinen harjoittelu sekä palokunnassa tapahtuva ohjattu oppiminen ja harjoittelu, lähiopetus, ryhmässä oppiminen, oppimispäiväkirjan laatiminen, oppimistehtävät sekä teoria ja käytännön kokeet

Oppimateriaali ja oppimisympäristöt

kurssilla jaettava luentomateriaali
Moodle-oppimisympäristö
luokkatilat, harjoituskohteet

6.1.2. Savusukellustekniikka 1 (12 t)

Osaamistavoitteet

koulutussosion suoritettuaan opiskelija osaa

- selittää toiminnan ja toimia ovella savusukellustilanteessa
- kertoa eri liikkumis- ja etsintätekniikat
- soveltaa eri liikkumis- ja etsintätekniikoita
- selittää eri pelastamistekniikoita
- soveltaa eri pelastamistekniikoita
- pelastautua hätätilanteessa
- savusukelluksen viestiliikenteen perusteet
- käyttää savusukellusradiota

Sisältö toiminta ovella savussukellustilanteessa
liikkumis- ja etsintätekniikka
pelastamistekniikat ja pelastautuminen

Oppimismenetelmät

lähiopetus, Itsenäinen oppiminen, ohjattu harjoittelu, ryhmässä oppiminen.

Oppimateriaali ja oppimisympäristöt

kurssilla jaettava luentomateriaali
Moodle-oppimisympäristö
luokkatilat, harjoituskohteet

6.1.3. Savusukellustekniikka 2 (8 t)

Osaamistavoitteet

koulutussosion suoritettuaan opiskelija osaa

- selittää parityöskentelyn savusukelluksessa
- toimia savusukellusparin eri tehtävissä savusukelluksessa
- tehdä savusukellusvalvontaa ja selittää sen merkityksen turvallisuuden kannalta
- selittää suojaparin toiminnan
- toimia suojaparin eri tehtävissä
- kertoa vaativan ja tavanomaisen savusukellustehtävän eron
- toimia savusukellusparin eri tehtävissä vaativissa savusukelluksissa

Sisältö parityöskentely
savusukellusvalvonta ja suojaparin toiminta
vaativat savusukellustehtävät

Oppimismenetelmät

lähiopetus, Itsenäinen oppiminen, ohjattu harjoittelu, ryhmässä oppiminen.

Oppimateriaali ja oppimisympäristöt

kurssilla jaettava luentomateriaali
Moodle-oppimisympäristö
luokkatilat, harjoituskohteet

6.1.4. Rajatuntilan palo (16 t)

Osaamistavoitteet

koulutussion suoritettuaan opiskelija osaa

- luetella savusukelluskurssilla sovellettavat turvaohjeet
- selittää työturvallisuuden merkityksen savusukelluksessa
- toimia turvaohjeiden mukaan savusukelluksessa
- selittää eri huoneistopalon sammutustekniikoita
- eri sammutustekniikoita huoneistopaloissa
- selittää eri savunpoisto menetelmistä
- käyttää eri savunpoistomenetelmiä
- kertoa selvitykset sisäkautta kerroksiin
- tehdä selvitykset sisäkautta kerroksiin
- kertoa eri tehtävät hallipalon selvitysmallissa
- toimia eri tehtävissä hallipalossa
- selittää laskeutumiseen liittyvät välineet
- käyttää hätäpoistumiseen käytettäviä laskeutumisvälineitä sekä turvallisen laskeutumistekniikan

Sisältö

huoneistopalon sammutustekniikka
savunpoisto
selvitykset sisäkautta kerroksiin
hallipalon selvitysmalli

Oppimismenetelmät

lähiopetus, itsenäinen oppiminen sekä itsenäinen harjoittelu, tiimioppiminen, oppimispäiväkirjan laatiminen, oppimistehtävät sekä teoria ja käytännön kokeet

Oppimateriaali ja oppimisympäristöt

Huttu, Ismo: Pelastusryhmän ensitoimenpiteisiin kuuluvat selvitykset sammutustehtävissä, Pelastusopiston julkaisu, A-sarja: Oppimateriaalit 1/2018
kurssilla jaettava luentomateriaali
Moodle-oppimisympäristö
luokkatilat, harjoituskohteet

7. Opintoja koskevia ohjeita

7.1. Suoritustavat

Opintojen suoritustavat kerrotaan opetussuunnitelmassa ja ne tarkentuvat kurssin toteutussuunnitelmassa. Opiskelu voi olla erilaista kurssin opiskeluun liittyvää työtä, kuten lähi- ja monimuoto- tai verkko-opetukseen osallistumista, oppimistehtävien tekemistä, harjoitusten suunnittelua, harjoitusalueilla tapahtuviin harjoituksiin osallistumista, kalustonhuoltoa tai kokeeseen valmistautumista.

Opiskelija voi uusia hylätyn suorituksen kurssin opiskelun aikaisilla läpäisyvaatimuksilla kaksi kertaa. Opiskelija voi täydentää suorituksiaan sopimalla tästä kurssin vastaavan kouluttajan kanssa.

7.2. Sopimushenkilöstön savusukelluskurssin arviointi

Arvioinnilla tarkoitetaan kaikkia niitä toimenpiteitä, joilla ohjataan ja tarkistetaan opiskelijan opintojen tavoitteiden saavuttamista. Arvioinnilla tuetaan opiskelijaa opetussuunnitelmassa esitettyjen osaamistavoitteiden saavuttamisessa. Arviointiin voi osallistua kouluttajien lisäksi esim. opiskelija itse. Opiskelijan suorituksia arvioidaan vertaamalla suorituksia opetussuunnitelman tavoitteisiin.

Arvioinnissa korostetaan myös ns. jatkuvan näytön huomioon ottamista. Siten esimerkiksi opiskelijan huolellisuus, aktiivisuus, poissaolot, tehtävien suorittaminen ja vastaavat tekijät voivat vaikuttaa arviointiin. Jatkuvan näytön arviointi on yleensä varsin subjektiivista, joten sen käyttöä arviointiperusteena on käytettävä harkiten silloin, kun tavoitteiden saavuttamista voidaan luotettavasti arvioida tavanomaisin keinoin.

Kurssin sisältö, osaamistavoitteet, arviointiperusteet ja -asteikko päätetään opetussuunnitelmassa ja esitellään opintojakson alussa.

Sopimushenkilöstön savusukelluskurssilla osaamista osoitetaan osallistumalla opetukseen sekä tekemällä kurssiin kuuluvat tehtävät, harjoitukset, oppimispäiväkirjan sekä kokeet. Koulutuksessa käytetään kokeiden ja jatkuvan arvioinnin lisäksi vertaisarviointia.

Käytettävä arviointiasteikko on: Suoritettu (S) - Hylätty (HYL)

Opiskelijalle varataan tilaisuus tutustua arvioituun kirjalliseen tai muuten tallennettuun opintosuoritukseen. Suoritukset säilytetään kuuden kuukauden ajan tulosten julkistamisesta.

7.2.1. Savusukelluskurssin taitokoe

Taitokokeessa arvioidaan opiskelijan osaamista pääasiassa parikohtaisissa tehtävissä. Taitokokeen tavoitteena on todentaa, että opiskelija on saavuttanut savusukelluskurssin tavoitteiden mukaisen osaamistason savusukellustekniikassa. Hän ymmärtää työturvallisuuden merkityksen savusukellustehtävissä ja pystyy toimimaan savusukellusparina pelastustehtävässä.

Käytännön taitokoe sisältää pelastustehtävän, jossa voidaan arvioida mm. seuraavia osa-alueita:

- Valmistautuminen savusukellustehtävään
- Toiminta ovella
- Etsintätekniikka
- Työturvallisuus
- Pelastettavan löytäminen ja siirtotekniikka
- Alkupalon löytäminen ja sammuttaminen

Hylätyn koesuorituksen ja taitokokeen voi uusia kaksi kertaa. Jos opiskelija ei saa opintojaksoa suoritetuksi kahdella uusintakerralla, hän osallistuu vastaavan kouluttajan määrittämään lisäkoulutukseen/harjoitteluun, jonka jälkeen hänellä on mahdollisuus yhteen lisäuusintaan. Jos opiskelija ei saa kurssia suoritetuksi em. menettelyllä, hänellä on mahdollisuus opiskella kurssi uudestaan seuraavassa mahdollisessa yhteydessä.

PELASTUSOPISTO

2019

Sopimushenkilöstön ryhmäjohtajakurssi (5 op) Opetussuunnitelma

Koulutusjohtaja

Hyväksytty 9.1.2019

Sisälyys

1. YLEISTÄ.....	2
1.1. PÄÄSYKRITEERIT SOPIMUSHENKILÖSTÖN RYHMÄNJOHTAJAKURSSILLE	2
1.2. AIEMMIN HANKITUN OSAAMISEN TUNNISTAMINEN JA TUNNUSTAMINEN SEKÄ OPINTOJEN HYVÄKSILUKEMINEN	3
2. SOPIMUSHENKILÖSTÖN RYHMÄNJOHTAJAKURSSI - RYHMÄNJOHTAJAN TYÖNKUVA.....	4
3. SOPIMUSHENKILÖSTÖN RYHMÄNJOHTAJAKURSSI (5 OP)	5
3.1. RYHMÄNJOHTAJAKURSSIN TAVOITTEET	5
4. OPETUSSUUNNITELMAN KÄSITTEISTÖ	7
4.1. OSAAMISPERUSTEINEN TAVOITTEENASETTELU	9
5. OPISKELUMENETELMÄT SOPIMUSHENKILÖSTÖN RYHMÄNJOHTAJAN KURSSILLA	10
6. SOPIMUSHENKILÖSTÖN RYHMÄNJOHTAJAN KURSSI	11
6.1. SOPIMUSHENKILÖSTÖN RYHMÄNJOHTAJAKURSSIN OPETUSSUUNNITELMAN TOTEUTTAMINEN	11
6.2. SOPIMUSHENKILÖSTÖN RYHMÄNJOHTAJAKURSSIN KOULUTUSOSIOT	11
6.2.1. Pelastusryhmän johtamisen perusteet (2 op)	11
6.2.2. Pelastusryhmän johtaminen eri onnettomuustyyeissä (3 op).....	12
7. OPINTOJA KOSKEVIA OHJEITA.....	14
7.1. SUORITUSTAVAT	14
7.2. SOPIMUSHENKILÖSTÖN RYHMÄNJOHTAJAN KOULUTUKSEN ARVIOINTI	14

1. Yleistä

Pelastusopiston päämääränä on korkeatasoinen sopimushenkilöstön koulutusjärjestelmä, jolla varmistetaan sopimushenkilöstön laadukas koulutus eri puolilla Suomea. Sopimushenkilöstön ryhmänjohtajan tehtäväkuva muuttuu seuraavien vuosien aikana ja jo nyt entistä useammin ryhmänjohtaja toimii pelastustoiminnassa tilannepaikan johtajana. Koulutusjärjestelmää kehitetään ja siihen lisätään erillinen tilannepaikan johtajan kurssi, johon voi osallistua suoritettuaan ryhmänjohtajan kurssin hyväksytysti. Pelastuslain uudistaminen ja pelastustoimen uudelleen järjestäminen sekä sopimushenkilöstön koulutusjärjestelmän muutos ja kehittäminen aiheuttavat muutospaineita myös sopimushenkilöstön ryhmänjohtajan toimenkuvaan. Tämä opetussuunnitelma on päivitetty koulutusjärjestelmän muutosprosessin aikana ja opetussuunnitelma päivitetään vuoden 2019 aikana. Tällä varmistetaan sujuva siirtymä aiemmin toteutetuilta kursseilta Pelastusopiston koulutusjärjestelmän mukaisille kursseille.

Pitkällä aikavälillä koulutustason noustessa myös vastuu ja ratkaisuvallta pelastustoiminnan tehtävillä siirtyvät entistä enemmän ryhmänjohtajan tehtäviksi pelastusviranomaisen tuella. Pelastustoiminnan johtaminen siirtyy todennäköisesti jatkossa entistä enemmän osaksi ryhmänjohtajakoulutusta ja tilannejohtamisen koulutusta ja pelastustoiminnan johtamisen koulutus vähenee sopimuspalokunnan päällystökoulutuksesta.

1.1. Pääsykriteerit Sopimushenkilöstön ryhmänjohtajakurssille

Sopimushenkilöstön ryhmänjohtajakurssin pääsykriteerit ovat seuraavat:

1. pelastustoiminnan peruskurssi 3 op tai aiempi Pelastusopiston hyväksymän SPEK:n opetussuunnitelman mukainen sammutustyökurssi suoritettuna.
2. aktiivista toimintaa palokunnassa ja harjoituksiin osallistumista vähintään 100 t /3 vuodessa.
3. aktiivinen osallistuminen 30 % palokunnan pelastustoiminnan tehtäviin ja vähintään kaksi vuotta toimintaa palokunnassa.
4. edellisten lisäksi pelastuslaitoksen määrittelemät, ja palokunnan koulutustavoitteen mukaiset, kolme hyväksytysti suoritettua kurssia seuraavista tai aiempi Pelastusopiston hyväksymän SPEK:n opetussuunnitelman mukainen vastaava kurssi:
 - Pelastustoiminta tieliikenneonnettomuuksissa -kurssi
 - Pintapelastuskurssi
 - Korkealla työskentelyn kurssi
 - Vaarallisten aineiden tukitoiminnot -kurssi
 - Kemikaalisukelluskurssi
 - Öljyntorjuntakurssi
 - Ensiapukurssi
 - Ensivastekurssi
5. haastattelu ja kirjallinen koe.

Kurssin pääsykokeeseen ovat oikeutettuja osallistumaan kaikki edellä mainittujen vaatimusten täyttämät henkilöt. Kurssille pyrkivien tulee valmistautua pääsykokeisiin kertaamalla aikaisemmin suoritettujen kurssien aihealueita. Ennen kurssivalintaa hakijoille järjestetään kirjallinen pääsykoe sekä haastattelu.

Pääsykoe on kurssikohtainen ja sitä ei voi uusia. Suoritettujen pääsykokeiden tulokset eivät vaikuta tuleviin pääsykokeisiin. Vastaava kouluttaja valitsee oppilaat kurssille henkilökohtaisen haastattelun ja suoritettun kirjallisen pääsykokeen perusteella.

Ryhmänjohtajakurssi antaa valmiuksia toimia tarvittaessa tilannepaikan johtajana.

1.2. Aiemmin hankitun osaamisen tunnistaminen ja tunnustaminen sekä opintojen hyväksilukeminen

Sopimushenkilöstön ryhmänjohtajakurssille voidaan hyväksilukea aiemmin suoritettuja kursseja sekä koulutuksia. Hyväksilukeminen voi koskea kurssia kokonaisuudessaan tai sen osioita. Hyväksiluettavuutta arvioitaessa lähtökohtana ovat kurssin osaamistavoitteet. Arvioinnissa otetaan huomioon myös aikaisempien koulutuksien laajuus, sisältö sekä ajankohta, jolloin koulutukset on suoritettu.

Hyväksilukemismenettely käynnistyy vain opiskelijan aloitteesta. Formaalin oppimisen osalta opiskelijalla on velvollisuus osoittaa osaamisensa ja hänen on esitettävä todistusjäljennökset niistä suorituksista, joihin hän vetoaa. Hyväksilukemista haetaan järjestävän tahon pelastustoiminnan peruskurssista vastaavalta. Hyväksilukemispäätöksen asiassa tekee kurssin järjestäjä pelastustoiminnan vastaavan kouluttajan esityksestä. Pääsääntöisesti kymmentä vuotta vanhempia koulutuksia ei hyväksilueta, ellei kurssilainen ole aktiivisesti toiminut ko. aiheen parissa.

Non- ja informaalin oppimisen osalta opiskelijan on mahdollista käynnistää AHOT-prosessi kirjallisella hakemuksella, josta selviää, mitä osaamista hänellä on, miten ja mistä se on hankittu. Tiedot on tarvittaessa pystyttävä osoittamaan luotettaviksi dokumentein. Kirjallisen hakemuksen pohjalta opiskelijalle voidaan myöntää oikeus näyttää osaamisensa näytöllä.

2. Sopimushenkilöstön ryhmänjohtajakurssi - ryhmänjohtajan työnkuva

Sopimushenkilöstön valmiuksiin suuntautuu laadullisesti uudenlaisia osaamisodotuksia, jossa korostuvat mm. hyvät yhteisö- ja vuorovaikutustaidot. Hyvä ilmapiiri ja henkilöstön motivaatio antavat perustan myös sopimushenkilöstön osaamisen rakentamiselle ja tehokkaalle toiminnalle. Jatkuvan oppimisen merkitys korostuu. Sopimuspalokunnan ryhmänjohtajan on kehitettävä jatkuvasti omaa osaamistaan ja ammattitaitoaan osaamistarpeisiin pohjautuen sekä pyrittävä seuraamaan alan kehitystä. Sopimushenkilöstön ryhmänjohtajakurssin käynyt on pelastustoimessa ryhmänsä johtaja, joka vastaa osaltaan pelastustoimen arvojen ja osaamisen tinkimättömästä toteutuksesta. Ryhmänjohtajan on myös valvottava ja vastattava työturvallisuudesta siten, että kalusto ja varusteet ovat asianmukaisessa kunnossa tilannepaikalla.

Sopimushenkilöstön ryhmänjohtajakurssin tavoitteena on kehittää opiskelijan osaamista niin, että osaamistarpeisiin perustuvat osaamistavoitteet saavutetaan. Ennen sopimushenkilöstön ryhmänjohtajakurssille hakeutumista tulee sopimushenkilöstöön kuuluvalla henkilöllä olla riittävästi koulutusta, kokemusta ja oikea asenne. Ryhmänjohtajan tehtävät ja vastuut voivat eri palokunnissa poiketa merkittävästi toisistaan, koska erilaiset palokuntasopimukset asettavat henkilöstölle erilaisia osaamisvelvoitteita.

Ryhmänjohtaja on haja-asutusalueella useimmiten henkilö, joka joutuu onnettomuus- ja tulipalotilanteessa tekemään ensimmäiset ja monta kertaa myös tärkeimmät johtopäätökset ja antamaan ensimmäiset käskyt pelastustoiminnan henkilöstölle. Nämä päätökset vaikuttavat ratkaisevasti onnettomuuden pelastus- ja sammutustöiden onnistumiseen. Sopimuspalokunnan ryhmänjohtaja valvoo ja vastaa oman ryhmänsä turvallisuudesta ja hänen osattava arvioida joukkojen riittävyys suhteessa onnettomuuteen ja sen mahdolliseen laajenemiseen. Ryhmänjohtajan on osattava toimia tilannepaikalla yhteistyössä mm. eri viranomaisten ja muiden toimijoiden kanssa.

Sopimushenkilöstön ryhmänjohtajan kurssin suoritettuaan vanhempi sammutusmies nimitetään yleensä ryhmänjohtajaksi. Alueellisesti on eroja siinä, mihin tehtäviin ryhmänjohtajakurssin suoritettuaan voi osallistua. Työnantajaa velvoittaa työturvallisuuslaki, joka asettaa osaamiselle minimivaatimukset, joista on huolehdittava.

3. Sopimushenkilöstön ryhmänjohtajakurssi (5 op)

3.1. Ryhmänjohtajakurssin tavoitteet

Ryhmäjohtajakurssin suorittanut osaa

1 Muistamisen taso

- luetella pelastustoiminnan toimintavalmiuden suunnittelun merkityksiä pelastusryhmän johtamisen näkökulmasta
- luetella ja nimetä pelastustoimen organisaatioita ja muodostelmia
- tiedostaa rakennustyyppin, rakenteellisten ratkaisujen ja paloteknisten laitteiden merkityksen pelastustoiminnan työturvallisuudessa ja taktiikassa
- tunnistaa palo- ja onnettomuustutkinnan merkityksen pelastustoiminnassa

2 Ymmärtämisen taso

- selittää pelastustoiminnan johtamisprosessin ja johtamisen perusteet
- perustella tilannekuvan merkityksen pelastustoiminnan johtamisessa
- perustella pelastustoiminnan johtamisen teoreettisen viitekehyksen
- toimia työturvallisesti johtaessaan pelastustoimintaa
- havainnoida palon laajuutta ja riskiä suhteessa rakennukseen ja sen rakenteellisiin ratkaisuihin
- selittää Virve-viestiliikenteen perusteet
- selittää kenttäjohtamisjärjestelmän perusteet
- selittää ja perustella pelastusjoukkueen johtamisen perusteet
- huomioida palo- ja onnettomuustutkinnan tarpeita pelastustoiminnassa ja tehdä havaintoja palopaikalla palontutkintaa edistävällä tavalla

3 Soveltamisen taso

- johtaa pelastusryhmää eri onnettomuustyyppin tilanteissa
- toimia tilannepaikan johtajana
- toimia paloilmoitinlaitteistoilla tavanomaisissa pelastustoiminnan tehtävissä
- käyttää Virve-päätelaitetta viestivälineenä

4 Analysoimisen taso

- analysoida omaa johtamistoimintaansa
- analysoinnin pohjalta muuttaa johtamistoimintaansa

4. Opetussuunnitelman käsitteistö

Aiemmin hankitun osaamisen tunnistaminen ja tunnustaminen – Aiemmin hankitun osaamisen tunnistamisella tarkoitetaan toimenpiteitä, jotka mahdollistavat opiskelijan erilaisissa tilanteissa jo hankkiman osaamisen hyväksilukemisen osaksi suoritettavaa kurssia. Osaaminen on voinut syntyä esim. aiemmissa opinnoissa, työelämässä tai harrastetoiminnassa. Tunnistamisen avulla osaaminen saadaan näkyville dokumentointia varten.

Aiemmin hankitun osaamisen tunnustamisella tarkoitetaan toimenpiteitä ja käytäntöjä, joilla opiskelijan tunnistettu osaaminen arvioidaan ja dokumentoidaan. Toiminnassa keskitytään arvioimaan henkilön tunnistettua osaamista suhteessa opetussuunnitelmassa kuvattuihin osaamistavoitteisiin ja ydinsisältöihin. Opiskelijan on esitettävä todistusjäljennökset ja muut soveltuvat dokumentit niistä suorituksista ja siitä osaamisesta, joihin hän vetoaa.

Harjoitussuunnitelma – suunnitelma, jonka mukaan koulutetaan ja harjoitellaan opetussuunnitelmassa ja toteuttamissuunnitelmassa olevien tavoitteiden mukaisia käytännön taitoja. Harjoitussuunnitelmassa kuvataan harjoituksen osaamistavoitteet, toteutustapa, käytössä olevat resurssit, aikataulu sekä harjoitukseen liittyvät turvaohjeet.

Kouluttaja – kurssin järjestäjän nimeämä kurssin toteuttamiseen osallistuva kouluttaja.

Kurssi – opintojen ja opetuksen sisällöllinen ja rakenteellinen koulutuskokonaisuus, jonka tavoitteet on määritelty tässä opetussuunnitelmassa. Kurssi rakentuu lähiopetuksesta ja itsenäisistä opinnoista, ja sen laajuus ilmoitetaan opintopisteinä. Kurssi muodostuu eri koulutusosioista. Näiden välinen määrällinen suhde näkyy kurssin toteuttamissuunnitelmassa ja vaihtelee kurssikohtaisesti.

Lähiopetus – se osa kurssin opinnoista, joka merkitään toteuttamissuunnitelmaan, ja joka pidetään toteuttamissuunnitelmaan merkittynä aikana. Lähiopetusta ovat esim. oppitunnit, seminaarit, opintokäynnit, simulaatio-opetus, muodolliset ja sovelletut harjoitukset sekä mahdolliset kokeet ja tentit.

Verkko-opiskelu – se osa, joita voidaan suorittaa ohjatusti oppimisympäristössä. Opinnot voivat sisältää esimerkiksi keskustelua, ryhmätöitä, tehtäviä ja tiedonhankintaa.

Itsenäinen opiskelu – se osa kurssin opinnoista, jonka opiskelija suorittaa lähiopetuksen ulkopuolella hänelle soveltuvassa paikassa ja valitsemana aikana. Itsenäisissä opinnoissa opiskelijat tekevät esim. erityyppisiä oppimistehtäviä, verkko-opintoja sekä valmistautuvat kokeisiin ja tentteihin.

Kurssin järjestäjä – organisaatio, joka vastaa opetussuunnitelman mukaisesta kurssista, toteuttamissuunnitelmassa olevien toimintojen/toimenpiteiden alueellisesta soveltamisesta, opetuksesta ja arvioinnista. Kurssin järjestäjä huolehtii myös kurssin taloudesta.

Koulutusosio – kurssin opintojen ja opetuksen sisällöllinen ja rakenteellinen perusyksikkö, jonka laajuus ja tavoitteet on määritelty tässä opetussuunnitelmassa. Koulutusosio voi koostua hyvin erityyppisestä opiskelusta: oppitunneista, luennoista, oppimis- ja harjoitustehtävistä, esitelmistä ja kokeista.

Koulutusosion vastuukouluttaja – opintojen suunnittelusta, toteutuksesta ja arvioinnista vastaava opettaja.

Opiskelu – opiskelijan tavoitteellista toimintaa, jota ohjaavat osaamistavoitteet ja oppiminen. Opiskelijalla on velvollisuus osallistua (hyväksilukemispäätöksiä lukuunottamatta) kaikkeen järjestettyyn opetukseen sekä ja opiskella itsenäisesti annettujen ohjeiden mukaan.

Opetussuunnitelma – opetussuunnitelmassa kuvataan sopimushenkilöstön koulutusjärjestelmään kuuluvien kurssien osaamistavoitteet, ydinsisällöt ja suoritusvaatimukset. Opetussuunnitelmassa kuvataan myös arvioinnin periaatteet.

Opetussuunnitelman omistava organisaatio – sisäministeriön päättämä opetussuunnitelman valtakunnallisesta ylläpitämisestä ja kehittämisestä vastaava organisaatio – Pelastusopisto. Tämä organisaatio huolehtii myös mm. kurssien aineistotuotannosta sekä kurssien pedagogisiin toteuttamisvaihtoehtoihin valmentavasta kouluttajakoulutuksesta.

Opinto-oikeusaika – opetussuunnitelmassa tai toteuttamissuunnitelmassa määritelty aika kurssin suorittamista varten.

Opintopiste – ilmaisee opiskeltavan opintojakson työmäärän. Yksi opintopiste vastaa keskimäärin opiskelijan 27 tunnin työpanosta. Käytännössä yhden op:n suorittamiseen vaadittava työmäärä voi vaihdella esim. henkilön opiskeluvalmiuksien mukaan.

Opetuksen ja itsenäisen opiskelun välinen suhde vaihtelee kurseittain ja se ilmenee kunkin kurssin toteuttamissuunnitelmassa.

Palokunnan koulutustavoite – ilmaisee ne kurssit ja muun koulutuksen, joiden mukaisesti kukin palokunta tulee tavoitteellisesti kouluttaa. Koulutustavoite vaihtelee palokunnittain. Tällä koulutuksella saavutetaan riittävä osaaminen, jolla palokunnan henkilöstö selviää pelastustehtävistä.

Pelastustoiminta – kiireellisiä tehtäviä, joiden tarkoituksena on pelastaa ja suojata ihmisiä, omaisuutta ja ympäristöä onnettomuuden uhatessa tai sattuesssa sekä rajoittaa onnettomuudesta aiheutuvia vahinkoja ja lieventää onnettomuuden seurauksia.

Sopimushenkilö – pelastustoimen järjestelmään kuuluva henkilö, joka toimii sopimuspalokunnassa.

Sopimuspalokunta – pelastustoimen järjestelmään kuuluva vapaaehtoinen palokunta, laitospalokunta, teollisuuspalokunta tai sotilaspalokunta, joka on tehnyt pelastuslaitoksen kanssa sopimuksen pelastustoimintaan kuuluvien tehtävien hoitamisesta.

Toteuttamissuunnitelma – opetussuunnitelmassa kuvatun kurssin toteuttamiseksi laadittu suunnitelma, jonka tekee Pelastusopisto ja siinä olevien toimintojen/toimenpiteiden alueellinen soveltamisesta vastaa kurssin vastuukouluttaja. Toteuttamissuunnitelmassa täsmennetään mm.

- osaamistavoitteet
- keskeinen asiasisältö
- suositus lähiopetuksen ja itsenäisen opiskelun väliseksi suhteeksi tunteina
- suositus lähiopetuksen aikatauluksi ja tarvittavien kouluttajien määräksi
- vaadittavat suoritukset
- lähiopetuksen läsnäolovelvoitteen seuranta; poissaolojen seuraamusten määrittely
- kirjallisiin kokeisiin tuleva opiskeltava aineisto

- käytännön kokeet
- arviointiperusteet

Kurssin vastaava kouluttaja esittelee toteuttamissuunnitelman opiskelijoille ensimmäisellä kokoontumiskerralla. Toteuttamissuunnitelma on kurssin Moodle-alustalle.

Viikkoharjoitukset – palokunnan viikoittaisia pelastustoiminnan oppitunteja tai harjoituksia, joiden aiheet vaihtelevat palokunnan ja hälytysosaston toiminnan mukaan. Viikkoharjoitukset ylläpitävät palokunnan hälytysvalmiutta.

4.1. Osaamisperusteinen tavoitteenasettelu

Sopimushenkilöstön kurssit on kuvattu osaamisperusteisen tavoitteenasettelun mukaisesti. Osaamistavoitteet (learning outcomes) kuvaavat, mitä opiskelijan odotetaan osaavan kurssikokonaisuuden suoritettuaan. Pyrkimyksenä on kuvata, mitä oppija tietää, ymmärtää tai kykenee tekemään oppimisen tuloksena.

Osaamistavoitteiden pohjalla ovat sopimushenkilöstön toiminnassa onnistumisen kannalta keskeiset osaamistarpeet. Kurssin osaamistavoitteet on laadittu minimitasolle. Osaamistavoitteiden laatimisella ja arvioinnilla huolehditaan siitä, että jokainen opiskelija saavuttaa vähintään ne tiedot, taidot ja asenteet, jotka ovat pohjana tehtävässä onnistumiselle ja jatkuvalle uuden tiedon rakentumiselle.

Osaamistavoitteet on kirjoitettu siten, että ne sisältävät seuraavat asiat: verbin, joka kertoo mitä oppijan odotetaan pystyvän tekemään kurssin lopussa; sanan tai sanoja, jotka ilmaisevat, minkä asian kanssa oppija on tekemisissä; sanan tai sanoja, joita käytetään osoituksena siitä, että oppimista on saavutettu. Osaamisen tasoja on kuvattu Bloomin taksonomiaa mukaillen seuraavasti:

1. Muistamisen taso

Muistaminen voidaan määritellä kyvyksi pitää mielessä tai palauttaa mieleen asioita ilman, että niitä välttämättä ymmärretään. Tässä opetussuunnitelmassa käytetään muistamisen tasolla mm. seuraavia verbejä: *määritellä, tunnistaa, listata, kuvata, jäljitellä, muistaa*.

2. Ymmärtämisen taso

Ymmärtäminen voidaan määritellä kyvyksi tulkita opittua informaatiota. Tässä opetussuunnitelmassa käytetään ymmärtämisen tasolla mm. seuraavia verbejä: *selittää, erottaa, raportoida, avustaa, arvioida*.

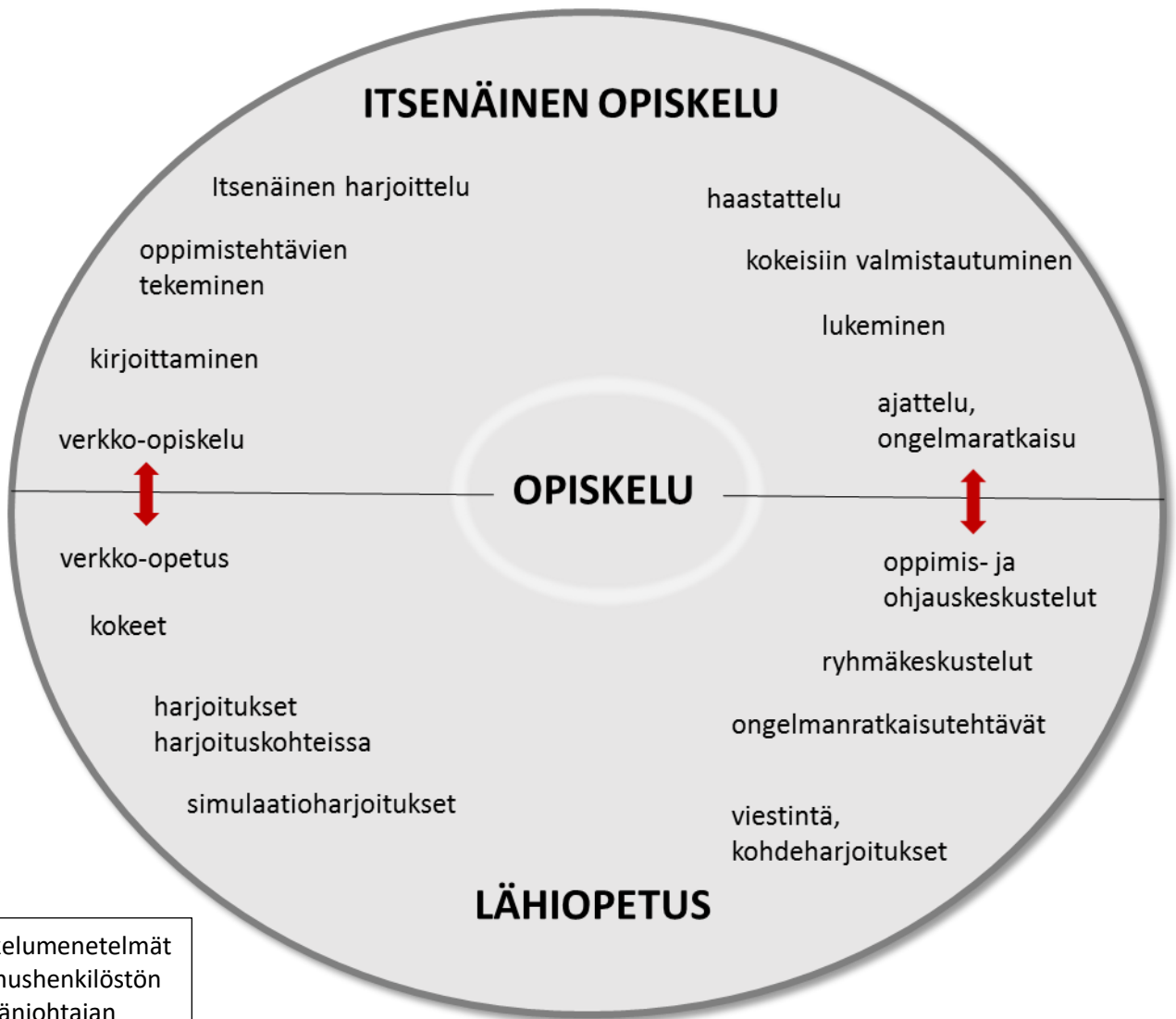
3. Soveltamisen taso

Soveltaminen voidaan määritellä kyvyksi käyttää opittua materiaalia uusissa tilanteissa tai kyvyksi käyttää ideoita ja käsitteitä ongelmanratkaisussa. Tässä opetussuunnitelmassa käytetään soveltamisen tasolla mm. seuraavia verbejä: *käyttää, valita, toimia, soveltaa, suorittaa, toteuttaa, ehdottaa, tehdä*.

5. Opiskelumenetelmät sopimushenkilöstön ryhmänjohtajan kurssilla

Oppiminen on ytimeltään yksilöllistä, tiedollisten käsitysten ja taidollisen valmiuden jatkuvaa rakentamista ja rakentumista sekä asioille annettavaa jatkuvasti kehittyvää merkityksenantoa. Jokainen opiskelija rakentaa ammatillisia käsityksiään elämänhistoriansa, työkokemuksensa, organisaatioperinteen sekä tulevaisuuden odotustensa mukaan. Koulutuksen yhtenä tavoitteena on motivoituminen jatkuvaan itsensä kehittämiseen.

Opiskelua sidotaan tavoitteellisesti ja määrätietoisesti opiskelijoiden työkokemukseen, nykyisiin tehtäviin ja työorganisaatioihin sekä pelastustoimen lähitulevaisuuden kehittämishaasteisiin. Opiskelu tähtää osaamistavoitteiden saavuttamiseen ja elinikäisen oppimisen periaatteiden omaksumiseen. Opiskelija on oppimisprosessissa vastuullinen toimija.

Opiskelumenetelmät
sopimushenkilöstön
ryhmänjohtajan
kurssilla

6. Sopimushenkilöstön ryhmänjohtajan kurssi

6.1. Sopimushenkilöstön ryhmänjohtajakurssin opetussuunnitelman toteuttaminen

Sopimushenkilöstön ryhmänjohtajakurssin opetus koostuu lähiopetusosioista sekä niiden väliin sijoittuvista etäoppimistehtävistä sekä kurssikokeista. Kurssin laajuus on 5 op, mikä tarkoittaa keskimäärin 108 tunnin opiskelua. Kurssista annetaan todistus.

6.2. Sopimushenkilöstön ryhmänjohtajakurssin koulutusosiot

Pelastusryhmän johtamisen perusteet 2 op

Pelastusryhmän johtaminen eri onnettomuustyypeissä 3 op

Tarkemmat koulutusosiokuvaukset:

6.2.1. Pelastusryhmän johtamisen perusteet (2 op)

Osaamistavoitteet

koulutusosion suoritettuaan opiskelija osaa

- luetella ja kertoa pelastustoimessa käytettävät organisaatiot, muodostelmat ja tekniset piirros merkit
- käyttää pelastustoiminnan johtamisen perusteita pelastustoiminnassa
- luetella pelastustoiminnan organisaatiot ja muodostelmat
- selittää pelastustoiminnan organisaatioiden ja muodostelmien muodostumisen
- selittää tilannekuvan merkityksen pelastustoiminnan johtamisessa
- huomioida palo- ja onnettomuustutkinnan tarpeita pelastustoiminnassa
- analysoida valmiuksiaan tuleville ryhmänjohtamisen kurssin osioille

Sisältö

säädöserusteet
pelastustoiminnan johtajan toimivaltuudet ja tiedonsaantioikeudet
työturvallisuus käsitteet
pelastustoiminnan muodostelmat
viitekehys
johtamisprosessi
onnettomuustyytit ja onnettomuuksien ominaispiirteet
organisaatiomallit ja niiden merkitys tehokkaaseen johtamiseen
tilannekuva visuaalinen esittäminen
tilanearvio / päätösharjoitukset

Oppimismenetelmät palo- ja onnettomuustutkinnan perusteet
organisaationmuodostamisharjoitukset

Lähiopetus ja etäoppimistehtävät

Oppimateriaalit ja oppimisympäristöt

Moodle oppimisympäristö
kurssilla jaettava luentomateriaali,
luokkatilat, harjoituskohteet

6.2.2. Pelastusryhmän johtaminen eri onnettomuustyypeissä (3 op)

Osaamistavoitteet

koulutusosion suoritettuaan opiskelija osaa

- selittää pelastusryhmän suorituskyvyn erilaisissa onnettomuustilanteissa
- käyttää pelastusryhmän johtamisen perusteita harjoituksissa
- havainnoida palon laajuutta ja riskiä suhteessa rakennukseen
- selittää viranomaisverkon toimintaperiaatteen ja hätäkeskuksen roolin viranomaistoiminnassa
- tiedostaa onnettomuustiedottamisen lainalaisuudet pelastustoiminnassa
- selittää pelastustoiminnan kenttäjohtamisjärjestelmän toimintaperiaatteet
- soveltaa pelastusryhmän johtamisen aiemmin oppimaansa
- toimia paloilmoitinlaitteistoilla tavanomaisissa pelastustoiminnan tehtävissä
- analysoida omaa toimintaansa pelastusryhmänjohtajana
- analysoida onnettomuustyyppikohtaisesti tarvittavat resurssit

Sisältö

onnettomuustyyppit ja onnettomuuksien universaalit piirteet
pelastusryhmän johtaminen eri onnettomuustyypeissä
rakennusten paloturvallisuus pelastustoiminnassa
pelastustekniikka
viestintä ja onnettomuustiedottaminen pelastustoiminnan johtamisessa
toiminta tilannepaikanjohtajana
toiminta paloilmoitinlaitteistoilla
vahvennetun pelastusryhmän johtaminen
pelastusryhmän toiminta osana suurempaa pelastusmuodostelmaa

Suoritustapa lähiopetus, itsenäinen oppiminen, tiimioppiminen, verkko-oppiminen, oppimistehtävät

Oppimateriaali ja oppimisympäristöt

Moodle-oppimisympäristö
Skype
kirjallisuus
luokkatilat ja harjoituskohteet

7. Opintoja koskevia ohjeita

7.1. Suoritustavat

Opintojen suoritustavat kerrotaan opetussuunnitelmassa ja ne tarkentuvat kurssin toteutussuunnitelmassa. Opiskelu voi olla erilaista kurssin opiskeluun liittyvää työtä, kuten lähi- ja monimuoto- tai verkko-opetukseen osallistumista, oppimistehtävien tekemistä, harjoitusten suunnittelua, harjoitusalueilla tapahtuviin harjoituksiin osallistumista, kalustonhuoltoa tai näyttökokeeseen tai tenttiin valmistautumista.

Opiskelija voi uusia hylätyn suorituksen kurssin opiskelun aikaisilla läpäisyvaatimuksilla kaksi kertaa. Opiskelija voi täydentää suorituksiaan sopimalla tästä kurssin vastaavan kouluttajan kanssa.

7.2. Sopimushenkilöstön ryhmänjohtajan koulutuksen arviointi

Arvioinnilla tarkoitetaan kaikkia niitä toimenpiteitä, joilla ohjataan ja tarkistetaan opiskelijan opintojen tavoitteiden saavuttamista. Arvioinnilla tuetaan opiskelijaa opetussuunnitelmassa esitettyjen osaamistavoitteiden saavuttamisessa. Arviointiin voivat osallistua kouluttajien lisäksi esim. opiskelija itse. Opiskelijan suorituksia arvioidaan vertaamalla suorituksia opetussuunnitelman tavoitteisiin.

Arvioinnissa korostetaan myös ns. jatkuvan näytön huomioon ottamista. Siten esimerkiksi opiskelijan huolellisuus, aktiivisuus, poissaolot, tehtävien suorittaminen ja vastaavat tekijät voivat vaikuttaa arviointiin. Jatkuvan näytön arviointi on yleensä varsin subjektiivista, joten sen käyttöä arviointiperusteena on käytettävä harkiten silloin, kun tavoitteiden saavuttamista voidaan luotettavasti arvioida tavanomaisin keinoin.

Kurssin sisältö, osaamistavoitteet, arviointiperusteet ja -asteikko päätetään opetussuunnitelmassa ja esitellään opintojakson alussa.

Sopimushenkilöstön ryhmänjohtajakurssilla osaamista osoitetaan osallistumalla opetukseen sekä tekemällä kurssiin kuuluvat tehtävät, harjoitukset sekä kokeet. Koulutuksessa käytetään kokeiden ja jatkuvan arvioinnin lisäksi vertaisarviointia.

Käytettävä arviointiasteikko on: Suoritettu (S) - Hylätty (HYL).

Opiskelijalle varataan tilaisuus tutustua arvioituun kirjalliseen tai muuten tallennettuun opintosuoritukseen. Suoritukset säilytetään kuuden kuukauden ajan tulosten julkistamisesta.

PELASTUSOPISTO

2019

Sopimuspalokunnan päällikkökurssi (4 op) Opetussuunnitelma

Koulutusjohtaja

Hyväksytty 9.1.2019

Sisällys

1. YLEISTÄ.....	2
1.1. PÄÄSYKRITEERIT SOPIMUSPALOKUNNAN PÄÄLLIKKÖKURSSILLE	2
1.2. AIEMMIN HANKITUN OSAAMISEN TUNNISTAMINEN JA TUNNUSTAMINEN (AHOT) SEKÄ OPINTOJEN HYVÄKSILUKEMINEN	2
2. SOPIMUSPALOKUNNAN PÄÄLLIKÖN TYÖNKUVA.....	3
3. SOPIMUSPALOKUNNAN PÄÄLLIKKÖKURSSIN TAVOITTEET	5
3.1. SOPIMUSPALOKUNNAN PÄÄLLIKKÖKURSSIN ARVOPERUSTA	5
3.2. OSAAMISPERUSTEINEN TAVOITTEENASETTELU	5
3.3. SOPIMUSPALOKUNNAN PÄÄLLIKKÖKURSSIN OSAAMISTAVOITTEET	6
4. OPETUSSUUNNITELMAN KÄSITTEISTÖ	8
5. OPISKELUMENETELMÄT SOPIMUSHENKILÖSTÖN PÄÄLLIKKÖKOULUTUKSESSA	11
6. SOPIMUSHENKILÖSTÖN PÄÄLLIKKÖKURSSI.....	12
6.1. SOPIMUSHENKILÖSTÖN PÄÄLLIKKÖKURSSIN OPETUSSUUNNITELMAN TOTEUTTAMINEN	12
6.2. SOPIMUSHENKILÖSTÖN PÄÄLLIKKÖKURSSIN KOULUTUSOSIOT	12
6.2.1. Pelastustoimen lainsäädäntö ja hallinnollinen järjestelmä (12 t).....	13
6.2.2. Palokuntasopimus ja sen velvoitteet sekä sivutoimisen henkilöstön asema pelastuslaitoksen työntekijänä (12 t)	14
6.2.3. Sopimuspalokunnan toiminnan suunnittelu, riskienhallinta ja työturvallisuus sopimuspalokuntatoiminnassa (26 t)	14
6.2.4. Johtaminen ja organisointi; henkilöstöjohtaminen (24 t)	15
6.2.5. Pelastustoiminnan johtaminen ja tiedottaminen (16 t).....	16
6.2.6. Turvallisuusviestintä ja sidosryhmäyhteistyö (10 t).....	16
6.2.7. Alueellisen pelastuslaitoksen toiminta ja keskeiset asiakirjat sekä pelastusalan järjestöjen toiminta (6 t).....	17
7. OPINTOJA KOSKEVIA OHJEITA.....	18
7.1. SUORITUSTAVAT	18
7.2. SOPIMUSPALOKUNNAN PÄÄLLIKKÖKURSSIN ARVIOINTI JA REKISTERÖINTI	18
7.3. OIKAISUVAATIMUS.....	19

1. Yleistä

Pelastusopiston päämääränä on korkeatasoinen sopimushenkilöstön koulutusjärjestelmä, jolla varmistetaan sopimushenkilöstön laadukas koulutus eri puolilla Suomea. Sopimuspalokunnan päällikön tehtäväkuva muuttuu seuraavien vuosien aikana ja samalla koulutus muuttuu sopimuspalokunnan päällystökoulutukseksi. Pelastuslain uudistaminen ja pelastustoimen uudelleen järjestäminen sekä sopimuspalokuntien koulutusjärjestelmän muutos ja kehittäminen asettavat muospaineita myös sopimuspalokunnan päällikön toimenkuvaan. Tämä opetussuunnitelma on päivitetty koulutusjärjestelmän muutos prosessin aikana ja opetussuunnitelma päivitetään vuoden 2019 aikana. Tällä varmistetaan sujuva siirtyminen sopimuspalokunnan päällikkökurssin muuttumisesta entistä enemmän pelastustoimen kokonaisuutta käsitteleväksi kurssiksi, jonka tarkoituksena on kehittää sopimuspalokunnan päällystöstä pelastustoimen kehittäjiä.

Pelastustoiminnan johtaminen siirtyy mahdollisesti jatkossa entistä enemmän osaksi ryhmänjohtajakoulutusta ja tilannejohtamisen koulutusta niin, että pelastustoiminnan johtamisen koulutus vähenee sopimuspalokunnan päällystökoulutuksesta. Vapautuva tuntimäärä hyödynnetään sopimuspalokunnan päällystön laajenevaa toimenkuvaa tukevaan koulutukseen.

1.1. Pääsykriteerit sopimuspalokunnan päällikkökurssille

Sopimuspalokunnan päällikkökurssille pääsemisen edellytyksenä on aikaisemman Pelastusopiston hyväksymän SPEK:n opetussuunnitelman mukaisen yksikönjohtajakoulutuksen tai uuden Pelastusopiston koulutusjärjestelmän mukaisen ryhmänjohtajan koulutuksen hyväksytty suorittaminen.

1.2. Aiemmin hankitun osaamisen tunnistaminen ja tunnustaminen (AHOT) sekä opintojen hyväksilukeminen

Sopimushenkilöstön päällystökoulutuksessa voidaan hyväksilukea aiemmin suoritettuja opintoja sekä kokemusta. Hyväksilukeminen voi koskea kurssia kokonaisuudessaan tai sen osia. Hyväksiluettavuutta arvioitaessa lähtökohtana ovat kurssin osaamistavoitteet. Arvioinnissa otetaan huomioon myös aikaisempien opintojen laajuus, sisältö sekä ajankohta, jolloin opinnot on suoritettu.

Hyväksilukemismenettely käynnistyy vain opiskelijan aloitteesta. Formaalin oppimisen osalta opiskelijalla on velvollisuus osoittaa osaamisensa ja hänen on esitettävä todistusjäljennökset niistä opinnoista, joihin hän vetoaa. Hyväksilukemista haetaan Pelastusopiston päällikkökoulutuksesta vastaavalta. Hyväksilukemispäätöksen asiassa tekee koulutusjohtaja sopimushenkilöstön päällikkökoulutuksesta vastaavan esityksestä. Pääsääntöisesti kymmentä vuotta vanhempia opintoja ei hyväksiluetä.

Non- ja informaalin oppimisen osalta opiskelijan on mahdollista käynnistää AHOT-prosessi kirjallisella hakemuksella, josta selviää, mitä osaamista hänellä on, miten ja mistä se on hankittu. Tiedot on tarvittaessa pystyttävä osoittamaan luotettaviksi dokumentein. Kirjallisen hakemuksen pohjalta opiskelijalle voidaan myöntää oikeus näyttää osaamisensa näytöllä.

2. Sopimuspalokunnan päällikön työnkuva

Sopimuspalokunnan toiminta jakautuu kahteen päällekkäiseen hallintorakenteeseen. Yhdistyshallinto on yhdistysrutiinien hoitoa, joka perustuu yhdistyksen toimintaa säätelevään yhdistyslakiin (503/1989). Yhdistyshallinnosta vastaa yleensä palokuntayhdistyksen puheenjohtaja. Sopimuspalokunnan pelastustoiminnan hallinnon ensisijaisena tehtävänä on valmiuden ja pelastustoiminnan varmistaminen. Pelastustoiminnan hallintoa johtaa sopimuspalokunnan päällikkö.

Sopimuspalokunnan päällikkö toimii yhdistyksensä edustajana osana alueellista pelastustoimea. Hän on luottamushenkilö, joka vastaa palokunnan pelastustoiminnan tehokkuudesta ja laadukkuudesta yhdistyksessään. Päällikön tehtävässä tarvitaan hallinnollista ja johtamistaidollista osaamista sekä monipuolisia suunnitteluvalmiuksia. Tehtävässä edellytetään hyvää tietämystä pelastustoimintaan, onnettomuuksien ehkäisyyn ja varautumiseen liittyvien tehtävien hoidosta.

Muuttuneessa pelastustoimen viranomaiskentässä korostuu viranomaisyhteistyö aluepelastuslaitoksen lisäksi muiden turvallisuusviranomaisten esim. poliisin ja hätäkeskuslaitoksen kanssa. Tehtävässä tarvitaan osaamista sopimuspalokunnan edunvalvontaan ja yhteisön positiivisen julkisuuskuvan rakentamiseen liittyvissä asioissa.

Tehtäväkuva on palokuntakohtainen ja se määräytyy palokuntasopimuksen velvoitteiden mukaan. Kaikki sopimuspalokunnat osallistuvat pelastustoimintaan ja yli puolet sopimuspalokunnista myös ensivastetoimintaan. Onnettomuuksien ehkäisyssä korostuvat turvallisuusviestinnän suunnitteleminen sekä siihen liittyvien tehtävien hoitaminen. Onnettomuuksien ehkäisyyn ja varautumisessa palokunnan osallistuminen ja velvoitteet vaihtelevat palokuntasopimuksen mukaan. Nykyisin monet sopimuspalokunnat ovat erikoistuneet jollakin tehtäväalueella ja sopineet siitä alueen pelastuslaitoksen kanssa.

Palokunnan päällikön perustehtäviä ovat palokunnan toiminnan johtaminen, organisoiminen ja kehittäminen. Hänen tulee saada jäsenet osallistumaan aktiivisesti toimintaan ja huolehtia uusien jäsenten rekrytoinnista. Hän antaa tehtäviä, tukee ja ohjaa niiden suorittamista sekä kannustaa henkilöstöä. Päällikön on hallittava henkilöstön motivoinnin perusteet. Hänellä pitää olla hyvät vuorovaikutus- ja neuvottelutaidot: taito hallita henkilöstökonflikteja on yksi hyvän palokunnan päällikön ominaisuuksista. Yhteiskunnan muutokset aiheuttavat haasteita sopimuspalokuntatoimintaan. Nuorten muuttaminen kasvukeskuksiin, siviilityön sitovuus, työssä käyminen oman kunnan ulkopuolella ovat aiheuttaneet sen, että sopimuspalokuntaan on vaikeampaa rekrytoida henkilöstöä. Tämä on johtanut sopimuspalokunnan henkilöstön ikääntymiseen.

Sopimuspalokunnan tuottamat palvelut ovat sen kaikkien jäsenten tuottamia palveluja. Palokunnan päällikön tulee varmistaa henkilöstöresurssien riittävyys siten, että palokuntasopimuksen mukaiset tehtävät tulevat hoidetuiksi. Päällikön on huolehdittava myös henkilöstön osaamisesta, koulutuksesta ja toiminnan jatkuvuuden turvaamisesta. Hän vastaa osaltaan palokunnan toimintailmapiiristä sekä jäsenten osallistumismotivaation tukemisesta.

Sopimuspalokunta tarvitsee riittävän määrän kalustoa sekä muuta varustusta. Kalusto ja varusteet ovat sopimuksen mukaisesti joko omaa tai pelastuslaitoksen sopimuspalokunnalle sijoittamaa kalustoa. Päällikkö neuvottelee pelastuslaitoksen kanssa sopimuspalokunnalle varatun kaluston sijoituksesta ja osallistuu palokunnan oman kaluston hankintaan. Sopimuspalokunnan yhtenä voimavarana on hyvä yhteistoiminta päällikön ja yhdistyksen hallituksen välillä. Palokunnan toiminta ja talous ovat aina yhteen sovitettava.

Palokunnanpäällikkö toimii usein oman palokuntansa osalta pelastustoiminnan johtajana. Päällikön tulee osata sopimuspalokunnan johtaminen osana suurempaa johtamismuodostelmaa esim. suuronnettomuuksissa ja häiriötilanteissa sekä poikkeusoloissa. Päällikön tulee tuntea pelastustoimen valtakunnalliset onnettomuustiedottamisen edellyttämät tiedot ja taidot sekä oman alueellisen pelastuslaitoksen ohjeistukset tiedottamisesta.

Sen lisäksi hän toimii usein yhdistyksensä "toiminnanjohtajana", ja jotta työtaakka ei kasvaisi kohtuuttomaksi, on delegointi keskeinen tapa jakaa tehtäviä ja varmistaa toiminnan valmius sekä jatkuvuus. Tämä edellyttää esim. varapäällikön ja ryhmänjohtajien kouluttamista vastaaviin johtamisvalmiuksiin. Palokunnanpäällikkö on myös palokunnan keulakuva suhteessa pelastuslaitokseen ja julkisuuteen. Yhteistyön ja julkisuuskuvaan merkitys on erittäin suuri palokunnan toiminnan turvaamisessa ja positiivisen yhteisökuvan rakentamisessa.

3. Sopimuspalokunnan päällikkökurssin tavoitteet

3.1. Sopimuspalokunnan päällikkökurssin arvoperusta

Sopimuspalokunnat tarvitsevat henkilöstöä, joilla on taidot ja tahto oppia jatkuvasti ja näin valmiudet uudistaa omaa osaamistaan. Osaamisella ymmärretään yhä useammin laaja-alaisen työ- ja toimintakokonaisuuksien hallintaa. Laaja-alaisen osaamisen rinnalla edellytetään usein myös vahvaa erityisosaamista sekä henkilökohtaista sitoutumista itsensä, ryhmän ja yhteisön kehittämiseen. Organisaatiot madaltuvat ja päätöksenteko – haasteellisesti – hajautuu. Asiantuntijavastuut korostuvat.

Henkilöstön kasvu ja kehittyminen ovat jatkuva oman osaamisen oppimisprosessi: pelastustoimen tieto- ja taitoperustan kehittämisen ohella on tärkeää kyetä myös uskomusten, asenteiden ja arvojen muutokseen ja ymmärryksen avartamiseen.

Vahvan perustan lisäksi tehtävissä ja toiminnassa tarvitaan yhä useammin prosessityyppisiä, teknisestä ja pelastustoimen osaamisesta riippumattomia yleisiä toimintavalmiuksia, esimerkiksi

- valmiutta kehittää käytäntöjä ja sisäistää uusia toimintatapoja, jotka auttavat hallitsemaan epävarmuutta muuttuvassa yhteiskunnassa ja muuttuvassa työelämässä,
- valmiutta arvioida ja kehittää omia vuorovaikutustaitoja
- valmiutta hyvään ammatilliseen yhteistyöhön muiden kanssa,
- valmiutta ohjata, tukea ja kannustaa henkilöstöä oman osaamisensa hyödyntämiseen sekä taitojensa kehittämiseen,
- valmiutta hahmottaa yhteisön tulevaisuutta ja virittää aloitteellisuutta sekä johtaa vanhentuneiden tai toimimattomien käytäntöjen muuttamista.

Henkilöstön osaaminen on myös arvo-osaamista: pelastustoimen arvoperustaan sitoutuminen auttaa ratkaisemaan toiminnan oikeutusta ammatissa, työelämässä ja yhteiskunnassa.

3.2. Osaamisperusteinen tavoitteenasettelu

Sopimushenkilöstön kurssit on kuvattu osaamisperusteisen tavoitteenasettelun mukaisesti. Osaamistavoitteet (learning outcomes) kuvaavat, mitä opiskelijan odotetaan osaavan kurssikokonaisuuden suoritettuaan. Pyrkimyksenä on kuvata, mitä oppija tietää, ymmärtää tai kykenee tekemään oppimisen tuloksena.

Osaamistavoitteiden pohjalla ovat sopimushenkilöstön toiminnassa onnistumisen kannalta keskeiset osaamistarpeet. Kurssin osaamistavoitteet on laadittu minimitasolle. Osaamistavoitteiden laatimisella ja arvioinnilla huolehditaan siitä, että jokainen opiskelija saavuttaa vähintään ne tiedot, taidot ja asenteet, jotka ovat pohjana tehtävässä onnistumiselle ja jatkuvalle uuden tiedon rakentumiselle.

Osaamistavoitteet on kirjoitettu siten, että ne sisältävät seuraavat asiat: verbin, joka kertoo, mitä oppijan odotetaan pystyvän tekemään kurssin lopussa; sanan tai sanoja, jotka ilmaisevat, minkä asian kanssa oppija on tekemisissä; sanan tai sanoja, joita käytetään osoituksena siitä, että oppimista on saavutettu. Osaamisen tasoja on kuvattu Bloomin taksonomiaa mukaillen seuraavasti:

1. Muistamisen taso

Muistaminen voidaan määritellä kyvyksi pitää mielessä tai palauttaa mieleen asioita ilman, että niitä välttämättä ymmärretään. Tässä opetussuunnitelmassa käytetään muistamisen tasolla mm. seuraavia verbejä: *määritellä, tunnistaa, listata, kuvata, jäljitellä, muistaa*.

2. Ymmärtämisen taso

Ymmärtäminen voidaan määritellä kyvyksi tulkita opittua informaatiota. Tässä opetussuunnitelmassa käytetään ymmärtämisen tasolla mm. seuraavia verbejä: *selittää, erottaa, raportoida, avustaa, arvioida*.

3. Soveltamisen taso

Soveltaminen voidaan määritellä kyvyksi käyttää opittua materiaalia uusissa tilanteissa tai kyvyksi käyttää ideoita ja käsitteitä ongelmanratkaisussa. Tässä opetussuunnitelmassa käytetään soveltamisen tasolla mm. seuraavia verbejä: *käyttää, valita, toimia, soveltaa, suorittaa, toteuttaa, ehdottaa, tehdä*.

4. Analysoimisen taso

Analysoiminen voidaan määritellä kyvyksi hajottaa informaatio komponenteiksi, ja etsiä niiden välisiä suhteita ja ideoita (organisatorisen rakenteen ymmärtämistä). Tässä opetussuunnitelmassa käytetään analysoimisen tasolla mm. verbiä *analysoida*.

5. Arvioimisen taso

Arvioiminen voidaan määritellä kyvyksi arvioida ajatusten ja ratkaisujen arvoa; *arvostella, tehdä johtopäätös, perustella*.

6. Luomisen taso

Luominen voidaan määritellä kyvyksi arvioida ja arvottaa materiaalia tiettyä tarkoitusta varten sekä kyvyksi saada aikaan jotain uutta; *rakentaa, laajentaa, kehittää*.

3.3. Sopimuspalokunnan päällikkökurssin osaamistavoitteet

Sopimuspalokunnan päällikkökurssin suorittanut osaa

1 Muistamisen taso

- kertoa pelastustoimen lainsäädännön ja pelastustoimen hallinnollisen järjestelmän
- kertoa oman alueensa pelastuslaitoksen kanssa laaditun sopimuksen ja pelastuslaitoksen palvelutasopäätöksen sekä muut pelastuslaitoksen toiminnan kannalta keskeiset asiakirjat

2 Ymmärtämisen taso

- selittää ja perustella sopimushenkilöstön koulutusjärjestelmäkokonaisuuden sekä vaikutuksen pelastustoimintaan
- suunnitella palokunnan toimintaa
- selittää palokuntasopimuksen palokunnalle asettamat velvoitteet
- riskienhallinnan ja turvallisuusjohtamisen tärkeyden pelastustoimen tehtävissä ja harjoituksissa

- selittää työturvallisuuslainsäädännön vaatimukset
- selittää pelastustoiminnan johtamisjärjestelmän ja pelastustoimintaa tilapäisesti johtavan henkilön pelastuslain mukaiset toimivaltuudet
- käyttää henkilöstöjohtamista palokunnan jäsenten motivaatiota vahvistavana keinona
- rekrytoida
- selittää johtajan merkityksen henkilöturvallisuuden johtamisessa
- ylläpitää ja kehittää henkilöstön toimintakykyä
- selittää positiivisen julkisuuskuvan merkityksen palokunnalle ja pelastusalalle
- selittää sidosryhmä- ja viranomaisyhteistyön merkityksen palokunnan toimintaedellytysten varmistamisessa
- kouluttaa sisäisessä koulutuksessa rakenteellista paloturvallisuutta, paloteknisiä laitteita ja palontutkintaa

3 Soveltamisen taso

- johtaa palokuntaansa siten, että palokuntasopimuksen palokunnalle asettamat velvoitteet täyttyvät
- suunnitella ja johtaa sopimuspalokuntansa toteuttamaa turvallisuusviestintää pelastuslaitoksen kanssa sovitulla tavalla
- soveltaa työturvallisuuslainsäädäntöä käytäntöön
- omalta osaltaan ylläpitää palokunnan ja pelastusalan positiivista julkisuuskuvaa

4 Analysoimisen taso

- arvioida ja kehittää palokuntansa toimintaa

4. Opetussuunnitelman käsitteistö

Aiemmin hankitun osaamisen tunnistaminen ja tunnustaminen – Aiemmin hankitun osaamisen tunnistamisella tarkoitetaan toimenpiteitä, jotka mahdollistavat opiskelijan erilaisissa tilanteissa jo hankkiman osaamisen hyväksilukemisen osaksi suoritettavaa kurssia. Osaaminen on voinut syntyä esim. aiemmissa opinnoissa, työelämässä tai harrastetoiminnassa. Tunnistamisen avulla osaaminen saadaan näkyville dokumentointia varten.

Aiemmin hankitun osaamisen tunnustamisella tarkoitetaan toimenpiteitä ja käytäntöjä, joilla opiskelijan tunnistettu osaaminen arvioidaan ja dokumentoidaan. Toiminnassa keskitytään arvioimaan henkilön tunnistettua osaamista suhteessa opetussuunnitelmassa kuvattuihin osaamistavoitteisiin ja ydinsisältöihin. Opiskelijan on esitettävä todistusjäljennökset ja muut soveltuvat dokumentit niistä suorituksista ja siitä osaamisesta, joihin hän vetoaa.

Harjoitussuunnitelma – suunnitelma, jonka mukaan koulutetaan ja harjoitellaan opetussuunnitelmassa ja toteuttamissuunnitelmassa olevien tavoitteiden mukaisia käytännön taitoja. Harjoitussuunnitelmassa kuvataan harjoituksen osaamistavoitteet, toteutustapa, käytössä olevat resurssit, aikataulu sekä harjoitukseen liittyvät turvaohjeet.

Koulutuksen järjestäjä – Pelastusopisto vastaa sopimuspalokunnan päällikkökoulutuksen opetussuunnitelmasta, toteuttamissuunnitelmasta, koulutuksen toteuttamisesta, sekä palautteen keräämisestä Webropol-kyselyllä.

Kurssi – opintojen ja opetuksen sisällöllinen ja rakenteellinen koulutuskokonaisuus, jonka tavoitteet on määritelty tässä opetussuunnitelmassa. Kurssi rakentuu lähiopetuksesta ja itsenäisistä opinnoista, ja sen laajuus ilmoitetaan opintopisteinä. Kurssi muodostuu eri osioista. Näiden välinen määrällinen suhde näkyy kurssin toteuttamissuunnitelmassa ja vaihtelee kurssikohtaisesti.

Lähiopetus – se osa kurssin opinnoista, joka merkitään toteuttamissuunnitelmaan, ja joka pidetään toteuttamissuunnitelmaan merkittynä aikana. Lähiopetusta ovat esim. oppitunnit, seminaarit, opintokäynnit, simulaatio-opetus, muodolliset ja sovelletut harjoitukset sekä mahdolliset kokeet ja tentit.

Verkko-opiskelu – se osa, joita voidaan suorittaa ohjatusti oppimisympäristössä. Opinnot voivat sisältää esimerkiksi keskustelua, ryhmätöitä, tehtäviä ja tiedonhankintaa.

Itsenäinen opiskelu – se osa kurssin opinnoista, jonka opiskelija suorittaa lähiopetuksen ulkopuolella hänelle soveltuvassa paikassa ja valitsemana aikana. Itsenäisissä opinnoissa opiskelijat tekevät esim. erityyppisiä oppimistehtäviä, verkko-opintoja sekä valmistautuvat kokeisiin ja tentteihin.

Kurssin vastuuopettaja – nimetään Pelastusopiston opettajista jokaiselle sopimuspalokunnan päällikkökurssille. Kurssin vastuuopettaja toimii Pelastusopiston, pelastuslaitosten ja palokuntien sekä kurssilaisten yhteyshenkilönä erilaisten käytännön opiskeluasioiden järjestelyissä.

Koulutusosio – on kurssin opintojen ja opetuksen sisällöllinen ja rakenteellinen perusyksikkö, jonka laajuus ja tavoitteet on määritelty tässä opetussuunnitelmassa. Koulutusosio voi koostua hyvin erityyppisestä opiskelusta: oppitunneista, luennoista, oppimis- ja harjoitustehtävistä, esitelmistä ja kokeista.

Koulutusosion vastuuopettaja – opintojen suunnittelusta, toteutuksesta ja arvioinnista vastaava opettaja.

Opiskelu – opiskelijan tavoitteellista toimintaa, jota ohjaavat osaamistavoitteet ja oppiminen. Opiskelijalla on velvollisuus osallistua (hyväksilukemispäätöksiä lukuunottamatta) kaikkeen järjestettyyn opetukseen sekä ja opiskella itsenäisesti annettujen ohjeiden mukaan.

Opetussuunnitelma – opetussuunnitelmassa kuvataan sopimushenkilöstön koulutusjärjestelmään kuuluvien kurssien osaamistavoitteet, ydinsisällöt ja suoritusvaatimukset. Opetussuunnitelmassa kuvataan myös arvioinnin periaatteet.

Opetussuunnitelman omistava organisaatio – sisäministeriön päättämä opetussuunnitelman valtakunnallisesta ylläpitämisestä ja kehittämisestä vastaava organisaatio – Pelastusopisto. Tämä organisaatio huolehtii myös mm. kurssien aineistotuotannosta sekä kurssien pedagogisiin toteuttamisvaihtoehtoihin valmentavasta vastaava kouluttaja -koulutuksesta.

Opinto-oikeusaika – opetussuunnitelmassa määritelty aika kurssin suorittamista varten.

Opintopiste – ilmaisee opiskeltavan opintojakson työmäärän. Yksi opintopiste vastaa keskimäärin opiskelijan 27 tunnin työpanosta. Sopimuspalokunnan päällikkökurssin laajuus on neljä (4) opintopistettä. Yksi opintopiste vastaa keskimäärin kurssilaisen 27 tunnin työpanosta. Käytännössä yhden op:n suorittamiseen vaadittava työmäärä voi vaihdella esim. henkilön opiskeluvalmiuksien mukaan.

Palokunnan koulutustavoite - ilmaisee ne kurssit ja muun koulutuksen, jonka mukaisesti kukin palokunta tulee tavoitteellisesti kouluttaa. Koulutustavoite vaihtelee palokunnittain. Tällä koulutuksella saavutetaan riittävä osaaminen, jolla palokunnan henkilöstö selviää pelastustehtävistä.

Pelastustoiminta – kiireellisiä tehtäviä, joiden tarkoituksena on pelastaa ja suojata ihmisiä, omaisuutta ja ympäristöä onnettomuuden uhatessa tai sattuesssa sekä rajoittaa onnettomuudesta aiheutuvia vahinkoja ja lieventää onnettomuuden seurauksia.

Sopimushenkilö pelastustoimen järjestelmään kuuluva henkilö, joka toimii sopimuspalokunnassa.

Sopimuspalokunta – pelastustoimen järjestelmään kuuluva vapaaehtoinen palokunta, laitospalokunta, teollisuuspalokunta tai sotilaspalokunta, joka on tehnyt pelastuslaitoksen kanssa sopimuksen pelastustoimintaan kuuluvien tehtävien hoitamisesta.

Toteuttamissuunnitelma – opetussuunnitelmassa kuvatun kurssin toteuttamiseksi laadittu suunnitelma, jonka tekee Pelastusopisto, ja jossa olevien toimintojen/toimenpiteiden alueellinen soveltamisesta vastaa kurssin vastuukouluttaja. Toteuttamissuunnitelmassa täsmennetään mm.

- osaamistavoitteet
- keskeinen asiasisältö
- suositus lähiopetuksen ja itsenäisen opiskelun väliseksi suhteeksi tunteina
- suositus lähiopetuksen aikatauluksi ja tarvittavien kouluttajien määräksi
- vaadittavat suoritukset
- lähiopetuksen läsnäolovelvoitteen seuranta; poissaolojen seuraamusten määrittely
- kirjallisiin kokeisiin tuleva opiskeltava aineisto
- käytännön kokeet
- arviointiperusteet

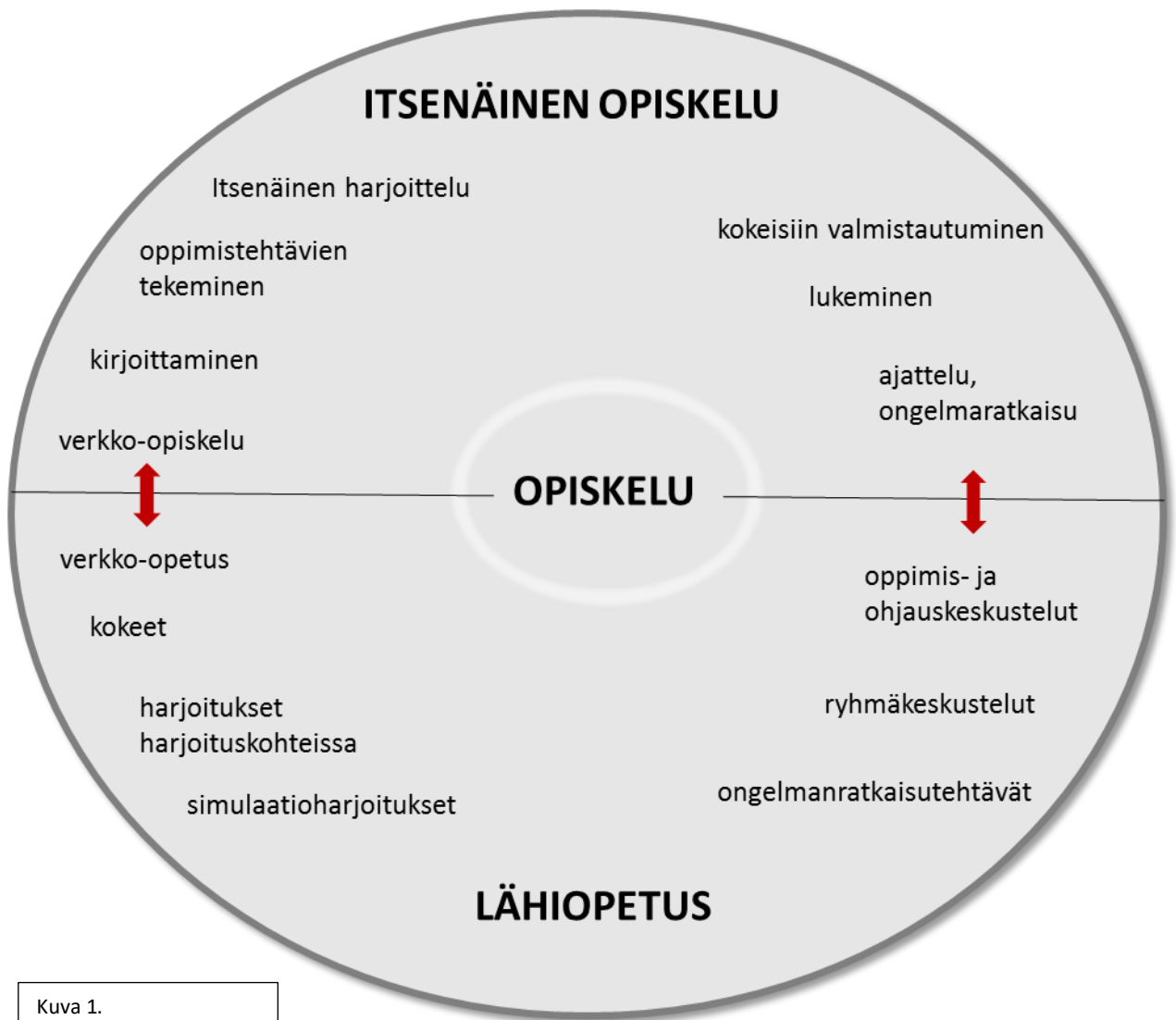
Kurssin vastaava kouluttaja esittelee toteuttamissuunnitelman opiskelijoille ensimmäisellä kokoontumiskerralla. Toteuttamissuunnitelma tulee kurssin Moodle-alustalle.

Viikkoharjoitukset – palokunnan viikoittaisia pelastustoiminnan oppitunteja tai harjoituksia, joiden aiheet vaihtelevat palokunnan ja hälytysosaston toiminnan mukaan. Viikkoharjoitukset ylläpitävät palokunnan hälytysvalmiutta.

5. Opiskelumenetelmät sopimushenkilöstön päällikkökoulutuksessa

Oppiminen on ytimeltään yksilöllistä, tiedollisten käsitysten ja taidollisen valmiuden jatkuvaa rakentamista ja rakentumista sekä asioille annettavaa jatkuvasti kehittyvää merkityksenantoa. Jokainen opiskelija rakentaa ammatillisia käsityksiään elämänsä historian, työkokemuksensa, organisaatioperinteen sekä tulevaisuuden odotustensa mukaan. Koulutuksen yhtenä tavoitteena on motivoituminen jatkuvaan itsensä kehittämiseen.

Opiskelua sidotaan tavoitteellisesti ja määrätietoisesti opiskelijoiden työkokemukseen, nykyisiin tehtäviin ja työorganisaatioihin sekä pelastustoimen lähitulevaisuuden kehittämishaasteisiin. Opiskelu tähtää osaamistavoitteiden saavuttamiseen ja elinikäisen oppimisen periaatteiden omaksumiseen. Opiskelija on oppimisprosessissa vastuullinen toimija.

Kuva 1.
Opiskelumenetelmät
sopimushenkilöstön
päällikkökoulutuksessa

6. Sopimushenkilöstön päällikkökurssi

6.1. Sopimushenkilöstön päällikkökurssin opetussuunnitelman toteuttaminen

Sopimuspalokunnan päällikkökurssin opetussuunnitelma voidaan toteuttaa eri tavoin. Alla on esimerkkejä vaihtoehtoisista malleista koulutuksen pedagogiseen toteutukseen.

Vaihtoehto I:	Itsenäinen opiskelu: orientaatiotehtävät Lähiopetusjakso maakunnassa (pe-su)	Itsenäinen opiskelu: oppimistehtävät verkko-opinnot Lähiopetusjakso maakunnassa (la-su)	Itsenäinen opiskelu: oppimistehtävät, verkko-opinnot	Lähiopetusjakso Pelastusopistolla (ma-pe)
Vaihtoehto II:	Lähiopetusjakso Pelastusopistolla (ma-pe)	Lähiopetusjakso Pelastusopistolla (ma-ke)	Itsenäinen opiskelu: oppimistehtävät	Lähiopetusjakso Pelastusopistolla (pe-su)
Vaihtoehto III:	Lähiopetusjakso maakunnassa (pe-su)	Itsenäinen opiskelu	Lähiopetusjakso maakunnassa (pe-su) sekä sen jälkeinen itsenäinen opiskelu	Lähiopetusjakso Pelastusopistolla (pe-su)

Kuva 1. Esimerkkejä vaihtoehtoisista koulutuksen toteutusmalleista.

6.2. Sopimushenkilöstön päällikkökurssin koulutusosiot

Tuntimäärä sisältää teoriaopetuksen, itsenäisen opiskelun ja oppimistehtävät.

Pelastustoimen lainsäädäntö ja hallinnollinen järjestelmä sekä palokuntasopimus ja sen tuomat velvoitteet. 12 t

Sivutoimisen henkilöstön asema pelastuslaitoksen työntekijänä 12 t

Riskienhallinta, turvallisuusjohtaminen, toiminnan suunnittelu sopimuspalokuntatoiminnassa 26 t

Henkilöstöjohtaminen, omanjohtajuuden kehittäminen 24 t

Pelastustoiminnan johtamisen perusteet 16 t

Turvallisuusviestinnän suunnittelu ja johtaminen sekä päällystön etiketti ja käyttäytyminen	10 t
Alueellisen pelastuslaitoksen toiminta, keskeiset asiakirjat sekä valtakunnallisten ja alueellisten pelastusalanjärjestöjen toiminta	6 t
Onnettomuuksien ehkäisy rakennusten paloturvallisuus (rakenteellinen, laitteet, palontutkinta)	8 t
Tiedottaminen ja viranomaisyhteistyö	4 t
Yhteiskunnallisen varautumisen perusteet ja pelastuslaitoksen rooli ja velvoitteet varautumisen järjestämisessä	8 t
Yhteensä	108 tuntia

Tarkemmat koulutusosiokuvaukset:

6.2.1. Pelastustoimen lainsäädäntö ja hallinnollinen järjestelmä (12 t)

Osaamistavoitteet

koulutusosion suoritettuaan opiskelija osaa

- luetella pelastustoimen lainsäädännön keskeiset säännökset
- selittää viranhaltijan ja työntekijän vastuut ja velvollisuudet
- selittää pelastustoimen alueen organisaation
- vapaaehtois pohjalla toimivan henkilöstön hallinnon erityispiirteet

Sisältö pelastustoimen lainsäädäntö
 pelastustoimen hallinnollinen järjestelmä
 sopimuspalokunnan säädöspohjainen asema

Oppimismenetelmät

 lähiopetus, oppimistehtävät

Oppimateriaali ja oppimisympäristöt

 Pelastuslaki (379/2011)
 Valtioneuvoston asetus pelastustoimesta (407/2011)
 vastuuopettajan jakama muu aineisto

6.2.2. Palokuntasopimus ja sen velvoitteet sekä sivutoimisen henkilöstön asema pelastuslaitoksen työntekijänä (12 t)

Osaamistavoitteet

koulutusosion suoritettuaan opiskelija osaa

- selittää sopimuspalokunnan aseman pelastustoimen järjestelmässä sekä palokuntasopimuksen tuomat vastuut ja velvoitteet sopimuspalokunnalle
- kertoa tyypillisen aluesopimuksen ja eri palokuntasopimusmuotojen rakenteen sekä sisällön
- toimia neuvottelijana palokuntasopimusta laadittaessa
- palokuntasopimuskäytännön ja yhteistoiminnan periaatteet pelastusviranomaisen kanssa.

Sisältö sopimuspalokunnan asema säädösten pohjalta
Sopimuspalokuntien Liiton mallisopimusohjat
palokuntasopimuksen velvoittavuus
sopimuskäytännöt ja palokuntasopimuksen kautta toteutettava yhteistyö
pelastusviranomaisten kanssa
työterveyshuolto ja työturvallisuuslainsäädäntö

Oppimismenetelmät

lähiopetus ja oppimistehtävät

Oppimateriaali ja oppimisympäristöt

Pelastuslaki (379/2011) ja asetus pelastustoimesta (407/2011)
Työturvallisuuslaki (738/2002)
Yhdistyslaki (503/1989)
Työterveyshuolto sopimuspalokunnissa SM julkaisu 2013
Sopimuspalokuntien Liiton mallisopimukset
luentomonisteet
oman palokunnan palokuntasopimus ja oman alueen aluesopimus

6.2.3. Sopimuspalokunnan toiminnan suunnittelu, riskienhallinta ja työturvallisuus sopimuspalokuntatoiminnassa (26 t)

Osaamistavoitteet

koulutusosion suoritettuaan opiskelija osaa

- tehdä palokuntatoiminnan vuosisuunnitelma
- selittää ennakosuunnittelun tärkeyden palokunnan toiminnan varmistamisessa ja kehittämisessä
- toimia riskienhallinnan ja työturvallisuuden periaatteiden mukaan

Sisällöt

Vuosisuunnittelun perusteet

- pelastustoimintaan liittyvä suunnittelu; koulutussuunnittelu ja muu henkilöstön

- pelastusosaamisen kehittäminen;
- palokunnan osallistuminen onnettomuuksien ehkäisyyn ja varautumisen toimintoihin
- hälytys-, nuoriso-, nais- ja tukiosastojen toiminnan suunnittelu
- viranomaisyhteistyö
- palokunnan toiminnan turvaaminen
- jäsenrekrytointi, positiivisen julkisuuden rakentaminen
- vaarojen ja haittojen arviointi omassa palokunnassaan

Oppimismenetelmät

ennakkotehtävä, lähiopetus, oppimistehtävät verkkotuettuna oppimisena (Moodle), työryhmätyöskentely verkossa ja kontaktiopetuksessa

Oppimateriaali ja oppimisympäristöt

Palokuntayhdistys toimii. SSPL:n julkaisu 2012
Palokuntatapahtuman järjestämisopas. SPEK 2009
Nuoriso-osaston turvallisuusohje. SPEK 2013
Sopimuspalokunta strategia 2020. SSPL:n julkaisu 2012
Hyvinvoiva sopimuspalokunta. SSPL:n julkaisu 2012
Riskien arviointi pelastuslaitoksissa. Työterveyshuollon ohje

6.2.4. Johtaminen ja organisointi; henkilöstöjohtaminen (24 t)

Osaamistavoitteet

koulutusosion suoritettuaan opiskelija osaa

- johtaa henkilöstöä kehittävässä ja myönteisessä ilmapiirissä.
- itsensä johtamisen periaatteet ja osaa toimia hyvässä vuorovaikutuksessa johtajana
- selittää henkilöstöriskien merkityksen ja mahdolliset vaikutukset
- henkilöstön johtamisen, motivoinnin ja sitouttamisen sopimuspalokuntatoimintaan

Sisältö

henkilöstöriskit
oman johtajuuden kehittäminen
vuorovaikutusjohtaminen
organisaatioviestinnän eri osa-alueet
työilmapiiri ja työyhteisön hyvinvointi

Oppimismenetelmät

lähiopetus, oppimistehtävät verkkotuettuna oppimisena (Moodle), työryhmätyöskentely verkossa ja kontaktiopetuksessa

Oppimateriaali ja oppimisympäristöt

Moodle-oppimisympäristö

6.2.5. Pelastustoiminnan johtaminen ja tiedottaminen (16 t)

Osaamistavoitteet

koulutusosion suoritettuaan opiskelija osaa

- soveltaa pelastustoiminnan johtamisen teoreettiset perusteet
- soveltaa pelastustoimen viestiliikenteen osana johtamisjärjestelmää
- pelastusjoukkueen johtamisen perusteet
- soveltaa pelastusjoukkueen suorituskyyä eri onnettomuustilanteiden pelastustehtävissä
- selittää eri yhteistoimintaviranomaisten tehtävät ja niiden yhteistoiminnan onnettomuustilanteissa
- kertoa viestinnän sekä tiedottamisen merkityksen osana pelastustoiminnan johtamista
- käyttää Virve-järjestelmää johtamisessa.

Sisältö pelastustoiminnan johtamisen teoreettinen viitekehys ja johtamisprosessi
pelastustoiminnan organisaatiot ja organisaatiojohtaminen
taktiikka pelastustoiminnassa
pelastusryhmän ja -joukkueen johtaminen eri onnettomuustyypeissä
viranomaisyhteistyö
tiedottaminen pelastustoiminnassa

Oppimismenetelmät

lähiopetus, oppimistehtävät, harjoitukset

Oppimateriaali ja oppimisympäristöt

Pelastustoimen toimintavalmiuden suunnitteluohje SM julkaisu 21/2012
Pelastustoimen Virve-viestiohje SM julkaisu 24/2011
Laki vaaratiedotteesta (466/2012)
Nieminen, J. Rakennuspalojenyleispätevät ilmiöt. Pelastusopiston julkaisu 1/2008.
vastuuopettajan jakama muu aineisto

6.2.6. Turvallisuusviestintä ja sidosryhmäyhteistyö (10 t)

Osaamistavoitteet

koulutusosion suoritettuaan opiskelija osaa

- kertoa positiivisen julkikuvan tärkeyden palokunnan toiminnassa ja pitää turvallisuusviestintää tärkeänä
- ohjata palokuntaansa pelastustoimen eettisten arvojen pohjalta ja pitää suhdetoimintaa sidosryhmiin tärkeänä.
- edustaa esimerkillisesti palokuntaansa edustustilaisuuksissa ja kehittää esiintymistaitojaan

Sisältö eettiset arvot julkikuvarakentajana

media, tiedottaminen ja turvallisuusviestintä
PR- ja suhdetoiminta
neuvottelutaito, esiintymisvalmiudet

Oppimismenetelmät

etätehtävä; palokunnan esiintyminen ja edustaminen julkisesti
lähiopetukseen osallistuminen

Oppimateriaali ja oppimisympäristöt

Parviainen, Mervi 2015. Pidetään kiinni etiketistä. SPPL
Pelastustoimen eettiset arvot, SPPL
Turvallisuusviestinnän oppaat. SPPL
Palokuntien merkit, SPEK 2013
Palokuntalaisen pukuohje, SPEK 2013
24/365 Palokuntalaisuus Suomessa, Teija Mankinen /SPEK 2013
oman pelastuslaitoksen ohje turvallisuusviestinnästä
luentoaineisto

6.2.7. Alueellisen pelastuslaitoksen toiminta ja keskeiset asiakirjat sekä pelastusalan järjestöjen toiminta (6 t)

Osaamistavoitteet

koulutusosion suoritettuaan opiskelija osaa

- selittää oman palokuntasopimuksen perusteet ja tuntee oman pelastuslaitoksen toiminnan
- selittää sopimuspalokunnan toiminnan osana pelastuslaitoksen toimintaa ja osana valtakunnallista pelastustoimea
- selittää pelastusalan järjestöjen toimintaa
- kertoa sopimushenkilöstön koulutusjärjestelmäkokonaisuuden

Sisältö Oman alueen pelastuslaitoksen toiminta ja yhteistyön kehittäminen
Valtakunnallisten pelastusalanjärjestöjen toiminnan tunteminen

Oppimismenetelmät

luennot ja julkaisujen hyödyntäminen oppimistehtävissä

Oppimateriaali ja oppimisympäristöt

Palokuntasopimukset Suomessa - loppuraportti SSPL 2010
Sopimuspalokuntien lähtövarmuus. SSPL julkaisu 2013
Palokuntayhdistys toimii. SSPL julkaisu 2012
oman pelastuslaitoksen palvelutasopäätös

7. Opintoja koskevia ohjeita

7.1. Suoritustavat

Opintojen suoritustavat kerrotaan opetussuunnitelmassa ja ne tarkentuvat kurssin toteutussuunnitelmassa. Opiskelu voi olla erilaista kurssin opiskeluun liittyvää työtä, kuten lähi- ja monimuoto- tai verkko-opetukseen osallistumista, oppimistehtävien tekemistä, harjoitusten suunnittelua, harjoitusalueilla tapahtuviin harjoituksiin osallistumista, kalustonhuoltoa tai näyttökokeeseen tai tenttiin valmistautumista.

Opiskelija voi uusia hylätyn suorituksen kurssin opiskelun aikaisilla läpäisyvaatimuksilla kaksi kertaa. Opiskelija voi täydentää suorituksiaan sopimalla tästä kurssin vastuopettajan kanssa.

Opintosuoritus voidaan hylätä, mikäli opiskelija on sitä suorittaessaan syyllistynyt vilppiin. Opiskelijaa, joka on Pelastusopiston piirissä harjoittanut opinnoissaan vilppiä, voidaan rangaista. Pelastusopistosta annetun lain (607/2006) 30 ja 31 §:ssä säädetään rangaistuksesta ja menettelystä kurinpitoasiassa. Oikaisumenettelystä säädetään Pelastusopistosta annetun lain 37 ja 38 §:ssä.

7.2. Sopimuspalokunnan päällikkökurssin arviointi ja rekisteröinti

Arvioinnilla tarkoitetaan kaikkia niitä toimenpiteitä, joilla ohjataan ja tarkistetaan opiskelijan opintojen tavoitteiden saavuttamista. Arvioinnilla tuetaan opiskelijaa opetussuunnitelmassa esitettyjen osaamistavoitteiden saavuttamisessa. Arviointiin voi osallistua kouluttajien lisäksi esim. opiskelija itse. Opiskelijan suorituksia arvioidaan vertaamalla suorituksia opetussuunnitelman tavoitteisiin.

Arvioinnissa korostetaan myös ns. jatkuvan näytön huomioon ottamista. Siten esimerkiksi opiskelijan huolellisuus, aktiivisuus, poissaolot, tehtävien suorittaminen ja vastaavat tekijät voivat vaikuttaa arviointiin. Jatkuvan näytön arviointi on yleensä varsin subjektiivista, joten sen käyttöä arviointiperusteena on käytettävä harkiten silloin, kun tavoitteiden saavuttamista voidaan luotettavasti arvioida tavanomaisin keinoin.

Kurssin sisältö, osaamistavoitteet, arviointiperusteet ja -asteikko päätetään opetussuunnitelmassa ja esitellään opintojakson alussa.

Sopimuspalokunnan päällikkökurssin lopussa järjestetään osaamisenkartoitus, jossa arvioidaan kurssin tavoitteiden saavuttamista ja opetuksen ydinsisältöjen hallintaa. Hyväksytyyn suoritukseen edellytetään 50% oikeaa suoritusta. Oppilaalla on oikeus uusia osaamisenkartoitus yhden kerran kurssin aikana. Mikäli oppilas ei sittenkään onnistu saamaan osaamiskartoituksesta hyväksyttyä suoritusta, tulee hänen opiskella kurssiaineistoa uudelleen ja hän voi suorittaa kartoituksen aikaisintaan kolmen (3) kuukauden kuluttua ensimmäisestä osaamisen kartoituksesta. Hyväksytyistä suorituksista käytetään numeraalista asteikkoa 1 – 5 seuraavasti:

5 = kiitettävä

4 = erittäin hyvä

3 = hyvä

2 = tyydyttävä

1 = tyydyttävä.

Opiskelijalle varataan tilaisuus tutustua arvioituun kirjalliseen tai muuten tallennettuun opintasuoritukseen. Suoritukset säilytetään kuuden kuukauden ajan tulosten julkistamisesta. Kurssilaisilta pyydetään kurssin lopussa kirjallinen palaute kurssista. Saatua palautetta käytetään kurssin kehittämiseen

Kurssin hyväksytysti suorittaneille annetaan todistus, jossa mainitaan kurssin laajuus opintopisteinä, opintojaksot ja niiden laajuus tuntimäärän mukaan sekä sanallinen yleisarvosana kurssista.

7.3. Oikaisuvaatimus

Arviointiin tai hyväksilukupäätökseen tyytymätön opiskelija voi pyytää oikaisua arvioinnin suorittaneelta 14 päivän kuluessa siitä, kun opiskelija on saanut arvioinnin tulokset ja arviointiperusteiden soveltamisen tai hyväksilukupäätöksen perustelut tietoonsa. Oikaisuvaatimukseen on vastattava viimeistään 14 päivän kuluessa oikaisuvaatimuksen saapumisesta. Edelleen arviointiin tai hyväksilukupäätökseen tyytymätön opiskelija voi hakea oikaisua Pelastusopiston oikaisu- ja kurinpitolautakunnalta 14 päivän kuluessa siitä, kun hän on saanut tiedon päätöksestä. (Laki Pelastusopistosta 37 ja 38 §.)

PELASTUSOPISTO

2019

Sivutoimisen teollisuuspalopäällikön peruskurssi (6op) Opetussuunnitelma

Koulutusjohtaja

Hyväksytty 9.1.2019

Sisällys

1. YLEISTÄ.....	2
1.1. PÄÄSYKRITEERIT SIVUTOIMISEN TEOLLISUUSPALOPÄÄLLIKÖN PERUSKURSSILLE	2
1.2. AIEMMIN HANKITUN OSAAMISEN TUNNISTAMINEN JA TUNNUSTAMINEN (AHOT) SEKÄ OPINTOJEN HYVÄKSILUKEMINEN	2
2. SIVUTOIMISEN TEOLLISUUSPALOPÄÄLLIKÖN TYÖNKUVA	3
3. SIVUTOIMISEN TEOLLISUUSPALOPÄÄLLIKÖN PERUSKURSSIN TAVOITTEET	4
3.1. SIVUTOIMISEN TEOLLISUUSPALOPÄÄLLIKÖN OPINTOJEN ARVOPERUSTA	4
3.2. OSAAMISPERUSTEINEN TAVOITTEENASETTELU	4
3.3. SIVUTOIMISEN TEOLLISUUSPALOPÄÄLLIKÖN PERUSKURSSIN OSAAMISTAVOITTEET	5
4. OPETUSSUUNNITELMAN KÄSITTEISTÖ	7
5. OPISKELUMENETELMÄT SIVUTOIMISEN TEOLLISUUSPALOPÄÄLLIKÖN KOULUTUKSESSA.....	10
6. SIVUTOIMISEN TEOLLISUUSPALOPÄÄLLIKÖN PERUSKURSSI.....	11
6.1. SIVUTOIMISEN TEOLLISUUSPALOPÄÄLLIKÖN PERUSKURSSIN OPETUSSUUNNITELMAN TOTEUTTAMINEN	11
6.2. SIVUTOIMISEN TEOLLISUUSPALOPÄÄLLIKÖN PERUSKURSSIN KOULUTUSOSIOT.....	11
6.2.1. Onnettomuuksien ehkäisy (2,5 op).....	11
6.2.2. Pelastustoiminta (2,5 op)	12
6.2.3. Johtaminen ja hallinto (1 op).....	12
7. OPINTOJA KOSKEVIA OHJEITA.....	14
7.1. SUORITUSTAVAT	14
7.2. SIVUTOIMISEN TEOLLISUUSPALOPÄÄLLIKÖN PERUSKURSSIN ARVIOINTI JA REKISTERÖINTI	14
7.3. OIKAISUVAATIMUS.....	15

1. Yleistä

Pelastusopiston päämääränä on korkeatasoinen sopimushenkilöstön koulutusjärjestelmä, jolla varmistetaan sopimushenkilöstön laadukas koulutus eri puolilla Suomea. Teollisuuspalopäällikön toimenkuva on muuttunut Suomessa viimeisten vuosien aikana palopäälliköstä yrityksen tai laitoksen kokonaisturvallisuudesta vastaavaksi henkilöksi sekä turvallisuuden kehittäjäksi. Teollisuuspalopäällikkö kurssia on kehitetty muuttuvien vaatimusten mukaisesti. Seuraavat vuodet muuttavat myös kurssin vaatimuksia, koska pelastustoimen koulutusjärjestelmä ja pelastustoimen uudistus sekä pelastuslain muutos asettavat kurssille uusia vaatimuksia. Tämä opetussuunnitelma on päivitetty vuoden 2018 lopussa ja se on voimassa vuoden 2019 kurssilla. Vuoden 2019 aikana laaditaan tulevien muutoksien ja vaatimusten mukainen opetussuunnitelma.

1.1. Pääsykriteerit sivutoimisen teollisuuspalopäällikön peruskurssille

Opiskelijoiksi valitaan ensisijaisesti oman toimensa ohella teollisuus- tai liikelaitoksen turvallisuusorganisaatioon kuuluvia henkilöitä. Opiskelijavalinnat kurssille tapahtuvat Pelastusopiston tekemän tarveharkinnan perusteella ottamalla huomioon hakijan asema yrityksen turvallisuusorganisaatiossa sekä mahdolliset työntäjän, pelastusviranomaisen ja vakuutusyhtiön antamat suositukset. Saman yrityksen samasta toimipisteestä hakeneista hakijoista pyydetään tarvittaessa yrityksen esittämä ensisijaisuusjärjestys.

1.2. Aiemmin hankitun osaamisen tunnistaminen ja tunnustaminen (AHOT) sekä opintojen hyväksilukeminen

Sivutoimisen teollisuuspalopäällikön peruskurssilla voidaan hyväksilukea aiemmin suoritettuja opintoja sekä kokemusta. Hyväksilukeminen voi koskea kurssia kokonaisuudessaan tai sen osia. Hyväksiluettavuutta arvioitaessa lähtökohtana on kurssin osaamistavoitteet. Arvioinnissa otetaan huomioon myös aikaisempien opintojen laajuus, sisältö sekä ajankohta, jolloin opinnot on suoritettu.

Hyväksilukemismenettely käynnistyy vain opiskelijan aloitteesta. Formaalin oppimisen osalta opiskelijalla on velvollisuus osoittaa osaamisensa ja hänen on esitettävä todistusjäljennökset niistä opinnoista, joihin hän vetoaa. Hyväksilukemista haetaan Pelastusopiston kouluttajakoulutuksesta vastaavalta. Hyväksilukemispäätöksen asiassa tekee koulutusjohtaja sopimushenkilöstön kouluttajakoulutuksesta vastaavan esityksestä. Pääsääntöisesti kymmentä vuotta vanhempia opintoja ei hyväksiluketa.

Non- ja informaalin oppimisen osalta opiskelijan on mahdollista käynnistää AHOT-prosessi kirjallisella hakemuksella, josta selviää mitä osaamista hänellä on, miten ja mistä se on hankittu. Tiedot on tarvittaessa pystyttävä osoittamaan luotettaviksi dokumentein. Kirjallisen hakemuksen pohjalta opiskelijalle voidaan myöntää oikeus näyttää osaamisensa näytöllä.

2. Sivutoimisen teollisuuspalopäällikön työnkuva

Teollisuus- ja laitospäällikkö on yrityksen tai laitoksen tehtävään nimeämä henkilö, joka vastaa laitoksen palosuojelu- ja turvallisuusorganisaation toiminnan tehokkuuden ja laadukkuuden lisäksi myös laitoksen ennakkoivan toiminnan ja varautumisen järjestelyistä. Tehtävä voi olla kokopäiväinen tai oman toimen ohella. Päällikön tehtävässä tarvitaan hallinnollista ja johtamistaidollista osaamista, monipuolisia suunnitteluvalmiuksia, onnettomuuksien ehkäisyn, pelastustoiminnan ja väestönsuojelun edellyttämää osaamista sekä ja yrityksen positiivisen julkisuuskuvan rakentamiseen liittyvää osaamista.

Tehtäväkuva on teollisuus- ja laitospäällikön ensisijaisena tehtävänä on huolehtia tehtaan tai laitoksen ennaltaehkäisevän toiminnan suunnittelusta ja organisoinnista sekä tietysti onnettomuustilanteiden ja vahinkojen torjuntatoimenpiteiden operatiivisista järjestelyistä. Näiden laajuus ja luonne vaihtelevat toimialoittain. Edellä mainittujen ohella tarvitaan ohjausta ja valvontaa siitä, että asiat tehdään sovitulla tavalla.

Merkittävä tehtävä on kuitenkin yrityksen koko henkilökunnan koulutustasosta huolehtiminen ja ennakkoivien käytäntöjen sulauttaminen osaksi jokapäiväistä toimintaa. Hänen tulee saada yrityksen henkilöstö ja mahdolliset palokunnan jäsenet osallistumaan täysipainoisesti toimintaan. Hän delegoi tehtäviä, tukee ja ohjaa niiden suorittamista sekä kannustaa henkilöstöä. Päällikön on hallittava henkilöstön motiivoinnin perusteet. Hänellä pitää olla hyvät vuorovaikutus- ja neuvottelutaidot.

Laitoksen turvallisuus- ja palosuojeluorganisaation palvelut ovat aina jäsenten tuottamia palveluja. Palokunnan päällikön tulee varmistaa henkilöstöresurssien riittävyys siten, että yrityksen asettamat turvallisuustavoitteet tulevat hoidettua. On huolehdittava myös henkilöstön osaamisesta, koulutuksesta ja jatkuvuuden turvaamisesta. Päällikkö vastaa palosuojeluorganisaation toimintailmapiiiristä sekä jäsenten osallistumismotivaation tukemisesta.

Laitoksen palosuojeluorganisaatio tarvitsee yrityksen luonne huomioon ottaen riittävän määrän kalustoa sekä muuta varustusta. Päällikön tehtävänä on pitää yrityksen johto ajan tasalla palo- ja pelastusasioiden tasosta sekä neuvotella yrityksen johdon kanssa näissä tarvittavien resurssien hankinnasta. Päällikkö vastaa myös palokunnan budjetoinnista ja taloudesta.

Teollisuus- ja laitospalopäällikön tehtävänä on hoitaa yrityksessä yhteyksiä eri viranomaistahoihin ja sidosryhmiin, kuten pelastuslaitokseen, poliisiin, yms.

Palopäällikkö on tehtaan/laitoksen palosuojeluorganisaation ylin johtaja. Johtamisen delegointi on keskeinen tapa jakaa taakkaa sekä varmistaa valmiutta ja jatkuvuutta. Tämä edellyttää esim. varapäällikön ja ryhmänjohtajien kouluttamista vastaaviin johtamisvalmiuksiin.

3. Sivutoimisen teollisuuspalopäällikön peruskurssin tavoitteet

3.1. Sivutoimisen teollisuuspalopäällikön opintojen arvoperusta

Teollisuus- ja laitospalokunnat tarvitsevat henkilöstöä, joilla on taidot ja tahto oppia jatkuvasti ja näin valmiudet uudistaa omaa osaamistaan. Osaamisella ymmärretään yhä useammin laaja-alaisen työ- ja toimintakokonaisuuksien hallintaa. Laaja-alaisen osaamisen rinnalla edellytetään usein myös vahvaa erityisosaamista sekä henkilökohtaista sitoutumista itsensä, ryhmän ja yhteisön kehittämiseen. Organisaatiot madaltuvat ja päätöksenteko – haasteellisesti – hajautuu. Asiantuntijavastuut korostuvat.

Henkilöstön kasvu ja kehittyminen ovat jatkuva oman osaamisen oppimisprosessi: pelastustoimen tieto- ja taitoperustan kehittämisen ohella on tärkeää kyetä myös uskomusten, asenteiden ja arvojen muutokseen ja ymmärryksen avartamiseen.

Vahvan perustan lisäksi tehtävissä ja toiminnassa tarvitaan yhä useammin prosessityyppisiä, teknisestä ja pelastustoimen osaamisesta riippumattomia yleisiä toimintavalmiuksia, esimerkiksi

- valmiutta kehittää käytäntöjä ja sisäistää uusia toimintatapoja, jotka auttavat hallitsemaan epävarmuutta muuttuvassa yhteiskunnassa ja muuttuvassa työelämässä,
- valmiutta arvioida ja kehittää omia vuorovaikutustaitoja,
- valmiutta hyvään ammatilliseen yhteistyöhön muiden kanssa,
- valmiutta ohjata, tukea ja kannustaa henkilöstöä oman osaamisensa hyödyntämiseen sekä taitojensa kehittämiseen,
- valmiutta hahmottaa yhteisön tulevaisuutta ja virittää aloitteellisuutta sekä johtaa vanhentuneiden tai toimimattomien käytäntöjen muuttamista.

Henkilöstön osaaminen on myös arvo-osaamista: pelastustoimen arvoperustaan sitoutuminen auttaa ratkaisemaan toiminnan oikeutusta ammatissa, työelämässä ja yhteiskunnassa.

3.2. Osaamisperusteinen tavoitteenasettelu

Sopimushenkilöstön kurssit on kuvattu osaamisperusteisen tavoitteenasettelun mukaisesti. Osaamistavoitteet (learning outcomes) kuvaavat, mitä opiskelijan odotetaan osaavan kurssikokonaisuuden suoritettuaan. Pyrkimyksenä on kuvata, mitä oppija tietää, ymmärtää tai kykenee tekemään oppimisen tuloksena.

Osaamistavoitteiden pohjalla ovat sopimushenkilöstön toiminnassa onnistumisen kannalta keskeiset osaamistarpeet. Kurssin osaamistavoitteet on laadittu minimitasolle. Osaamistavoitteiden laatimisella ja arvioinnilla huolehditaan siitä, että jokainen opiskelija saavuttaa vähintään ne tiedot, taidot ja asenteet, jotka ovat pohjana tehtävässä onnistumiselle ja jatkuvalla uuden tiedon rakentumiselle.

Osaamistavoitteet ovat kirjoitettu siten, että ne sisältävät seuraavat asiat: verbin, joka kertoo, mitä oppijan odotetaan pystyvän tekemään kurssin lopussa; sanan tai sanoja, jotka ilmaisevat, minkä asian kanssa oppija on tekemisissä; sanan tai sanoja, joita käytetään osoituksena siitä, että oppimista on saavutettu. Osaamisen tasoja on kuvattu Bloomin taksonomiaa mukaillen seuraavasti:

1. Muistamisen taso
Muistaminen voidaan määritellä kyvyksi pitää mielessä tai palauttaa mieleen asioita ilman, että niitä välttämättä ymmärretään. Tässä opetussuunnitelmassa käytetään muistamisen tasolla mm. seuraavia verbejä: *määritellä, tunnistaa, listata, kuvata, jäljitellä, muistaa*.
2. Ymmärtämisen taso
Ymmärtäminen voidaan määritellä kyvyksi tulkita opittua informaatiota. Tässä opetussuunnitelmassa käytetään ymmärtämisen tasolla mm. seuraavia verbejä: *selittää, erottaa, raportoida, avustaa, arvioida*.
3. Soveltamisen taso
Soveltaminen voidaan määritellä kyvyksi käyttää opittua materiaalia uusissa tilanteissa tai kyvyksi käyttää ideoita ja käsitteitä ongelmanratkaisussa. Tässä opetussuunnitelmassa käytetään soveltamisen tasolla mm. seuraavia verbejä: *käyttää, valita, toimia, soveltaa, suorittaa, toteuttaa, ehdottaa, tehdä*.
4. Analysoimisen taso
Analysoiminen voidaan määritellä kyvyksi hajottaa informaatio komponenteiksi, ja etsiä niiden välisiä suhteita ja ideoita (organisatorisen rakenteen ymmärtämistä). Tässä opetussuunnitelmassa käytetään analysoimisen tasolla mm. verbiä *analysoida*.
5. Arvioimisen taso
Arvioiminen voidaan määritellä kyvyksi arvioida ajatusten ja ratkaisujen arvoa; *arvostella, tehdä johtopäätös, perustella*.
6. Luomisen taso
Luominen voidaan määritellä kyvyksi arvioida ja arvottaa materiaalia tiettyä tarkoitusta varten sekä kyvyksi saada aikaan jotain uutta; *rakentaa, laajentaa, kehittää*.

3.3. Sivutoimisen teollisuuspalopäällikön peruskurssin osaamistavoitteet

Sivutoimisen teollisuuspalopäällikön peruskurssin suorittanut osaa

1 Muistamisen taso

- kertoa pelastustoimen lainsäädännön ja pelastustoimen hallinnollisen järjestelmän
- kertoa teollisuus- tai laitospalokunnan tehtävät pelastustoimessa

2 Ymmärtämisen taso

- selittää ja perustella sopimushenkilöstön koulutusjärjestelmäkokonaisuuden sekä vaikutuksen pelastustoimintaan
- suunnitella palokunnan toimintaa
- selittää palokuntasopimuksen palokunnalle asettamat velvoitteet

- ymmärtää riskienhallinnan ja turvallisuusjohtamisen tärkeyden pelastustoimen tehtävissä ja harjoituksissa
- selittää työturvallisuuslainsäädännön vaatimukset
- selittää pelastustoiminnan johtamisjärjestelmän ja pelastustoimintaa tilapäisesti johtavan henkilön pelastuslain mukaiset toimivaltuudet
- käyttää henkilöstöjohtamista palokunnan jäsenten motivaatiota vahvistavana keinona
- rekrytoida
- selittää johtajan merkityksen henkilöturvallisuuden johtamisessa
- ylläpitää ja kehittää henkilöstön toimintakykyä
- selittää positiivisen julkisuuskuvan merkityksen palokunnalle ja pelastusalalle
- selittää sidosryhmä- ja viranomaisyhteistyön merkityksen palokunnan toimintaedellytysten varmistamisessa
- kouluttaa sisäisessä koulutuksessa rakenteellista paloturvallisuutta, paloteknisiä laitteita ja palontutkintaa

3 Soveltamisen taso

- johtaa teollisuus- tai laitospalokuntaansa siten, että palokuntasopimuksen palokunnalle asettamat velvoitteet täyttyvät
- suunnitella ja johtaa teollisuus- tai laitospalokuntansa toteuttamaa turvallisuusviestintää
- soveltaa työturvallisuuslainsäädäntöä käytäntöön
- omalta osaltaan ylläpitää palokunnan ja pelastusalan positiivista julkisuuskuvaa

4 Analysoimisen taso

- arvioida ja kehittää teollisuus- tai laitospalokuntansa toimintaa

4. Opetussuunnitelman käsitteistö

Aiemmin hankitun osaamisen tunnistaminen ja tunnustaminen – Aiemmin hankitun osaamisen tunnistamisella tarkoitetaan toimenpiteitä, jotka mahdollistavat opiskelijan erilaisissa tilanteissa jo hankkiman osaamisen hyväksilukemisen osaksi suoritettavaa kurssia. Osaaminen on voinut syntyä esim. aiemmissa opinnoissa, työelämässä tai harrastetoiminnassa. Tunnistamisen avulla osaaminen saadaan näkyville dokumentointia varten.

Aiemmin hankitun osaamisen tunnustamisella tarkoitetaan toimenpiteitä ja käytäntöjä, joilla opiskelijan tunnistettu osaaminen arvioidaan ja dokumentoidaan. Toiminnassa keskitytään arvioimaan henkilön tunnistettua osaamista suhteessa opetussuunnitelmassa kuvattuihin osaamistavoitteisiin ja ydinsisältöihin. Opiskelijan on esitettävä todistusjäljennökset ja muut soveltuvat dokumentit niistä suorituksista ja siitä osaamisesta, joihin hän vetoaa.

Harjoitussuunnitelma – suunnitelma, jonka mukaan koulutetaan ja harjoitellaan opetussuunnitelmassa ja toteuttamissuunnitelmassa olevien tavoitteiden mukaisia käytännön taitoja. Harjoitussuunnitelmassa kuvataan harjoituksen osaamistavoitteet, toteutustapa, käytössä olevat resurssit, aikataulu sekä harjoitukseen liittyvät turvaohjeet.

Koulutuksen järjestäjä – Pelastusopisto vastaa sivutoimisen teollisuuspalopäällikön peruskurssin toteuttamissuunnitelmasta ja koulutuksen toteuttamisesta, sekä palautteen keräämisestä Webropol-kyselyllä.

Koulutusosio – on kurssin opintojen ja opetuksen sisällöllinen ja rakenteellinen perusyksikkö, jonka laajuus ja tavoitteet on määritelty tässä opetussuunnitelmassa. Koulutusosio voi koostua hyvin erityyppisestä opiskelusta: oppitunneista, luennoista, oppimis- ja harjoitustehtävistä, esitelmistä ja kokeista.

Koulutusosion vastuopettaja – opintojen suunnittelusta, toteutuksesta ja arvioinnista vastaava opettaja.

Kurssi – opintojen ja opetuksen sisällöllinen ja rakenteellinen perusyksikkö, jonka tavoitteet on määritelty tässä opetussuunnitelmassa. Kurssi rakentuu lähiopetuksesta ja itsenäisistä opinnoista, ja sen laajuus ilmoitetaan opintopisteinä. Kurssi muodostuu eri koulutusosioista. Näiden välinen määrällinen suhde näkyy kurssin toteuttamissuunnitelmassa ja vaihtelee kurssikohtaisesti.

Lähiopetus – se osa kurssin opinnoista, joka merkitään toteuttamissuunnitelmaan, ja joka pidetään toteuttamissuunnitelmaan merkittynä aikana. Lähiopetusta ovat esim. oppitunnit, seminaarit, opintokäynnit, simulaatio-opetus, muodolliset ja sovelletut harjoitukset sekä mahdolliset kokeet ja tentit.

Verkko-opiskelu – se osa, joita voidaan suorittaa ohjatusti oppimisympäristössä. Opinnot voivat sisältää esimerkiksi keskustelua, ryhmätöitä, tehtäviä ja tiedonhankintaa.

Itsenäinen opiskelu – se osa kurssin opinnoista, jonka opiskelija suorittaa lähiopetuksen ulkopuolella hänelle soveltuvassa paikassa ja valitsemanaan aikana. Itsenäisissä opinnoissa opiskelijat tekevät esim. erityyppisiä oppimistehtäviä, verkko-opintoja sekä valmistautuvat kokeisiin ja tentteihin.

Kurssin vastuopettaja – nimetään Pelastusopiston opettajista jokaiselle teollisuus- ja laitospalokunnan päällikkökurssille. Kurssin vastuopettaja toimii Pelastusopiston, pelastuslaitosten ja palokuntien sekä kurssilaisten yhteyshenkilönä erilaisten käytännön opiskeluasioiden järjestelyissä.

Opiskelu – opiskelijan tavoitteellista toimintaa, jota ohjaavat osaamistavoitteet ja oppiminen. Opiskelijalla on velvollisuus osallistua (hyväksilukemispäätöksiä lukuunottamatta) kaikkeen järjestettyyn opetukseen sekä ja opiskella itsenäisesti annettujen ohjeiden mukaan.

Opetussuunnitelma – opetussuunnitelmassa kuvataan sopimushenkilöstön koulutusjärjestelmään kuuluvien kurssien osaamistavoitteet, ydinsisällöt ja suoritusvaatimukset. Opetussuunnitelmassa kuvataan myös arvioinnin periaatteet.

Opetussuunnitelman omistava organisaatio – sisäministeriön päättämä opetussuunnitelman valtakunnallisesta ylläpitämisestä ja kehittämisestä vastaava organisaatio – Pelastusopisto. Tämä organisaatio huolehtii myös mm. kurssien aineistotuotannosta sekä kurssien pedagogisiin toteuttamisvaihtoehtoihin valmentavasta kouluttajakoulutuksesta.

Opinto-oikeusaika – opetussuunnitelmassa määritelty aika kurssin suorittamista varten.

Opintopiste – ilmaisee opiskeltavan opintojakson työmäärän. Yksi opintopiste vastaa keskimäärin opiskelijan 27 tunnin työpanosta. Sivutoimisen teollisuuspalopäällikön peruskurssin laajuus on kuusi (6) opintopistettä. Yksi opintopiste vastaa keskimäärin kurssilaisen 27 tunnin työpanosta. Käytännössä yhden op:n suorittamiseen vaadittava työmäärä voi vaihdella esim. henkilön opiskeluvalmiuksien mukaan.

Palokunnan koulutustavoite - ilmaisee ne kurssit ja muun koulutuksen, jonka mukaisesti kukin palokunta tulee tavoitteellisesti kouluttaa. Koulutustavoite vaihtelee palokunnittain. Tällä koulutuksella saavutetaan riittävä osaaminen, jolla palokunnan henkilöstö selviää pelastustehtävistä.

Pelastustoiminta – kiireellisiä tehtäviä, joiden tarkoituksena on pelastaa ja suojata ihmisiä, omaisuutta ja ympäristöä onnettomuuden uhatessa tai sattuesssa sekä rajoittaa onnettomuudesta aiheutuvia vahinkoja ja lieventää onnettomuuden seurauksia.

Sopimushenkilö on pelastustoimen järjestelmään kuuluva henkilö, joka toimii sopimuspalokunnassa.

Sopimuspalokunta – on pelastustoimen järjestelmään kuuluva vapaaehtoinen palokunta, laitospalokunta, teollisuuspalokunta tai sotilaspalokunta, joka on tehnyt pelastuslaitoksen kanssa sopimuksen pelastustoimintaan kuuluvien tehtävien hoitamisesta.

1) **Toteuttamissuunnitelma** – opetussuunnitelmassa kuvatun kurssin toteuttamiseksi laadittu suunnitelma, jonka tekee Pelastusopisto ja jossa olevien toimintojen/toimenpiteiden alueellinen soveltamisesta vastaa kurssin vastuukouluttaja. Toteuttamissuunnitelmassa täsmennetään mm.

- osaamistavoitteet
- keskeinen asiasisältö
- suositus lähiopetuksen ja itsenäisen opiskelun väliseksi suhteeksi tunteina
- suositus lähiopetuksen aikatauluksi ja tarvittavien kouluttajien määräksi
- vaadittavat suoritukset
- lähiopetuksen läsnäolovelvoitteen seuranta; poissaolojen seuraamusten määrittely
- kirjallisiin kokeisiin tuleva opiskeltava aineisto
- käytännön kokeet

- arviointiperusteet

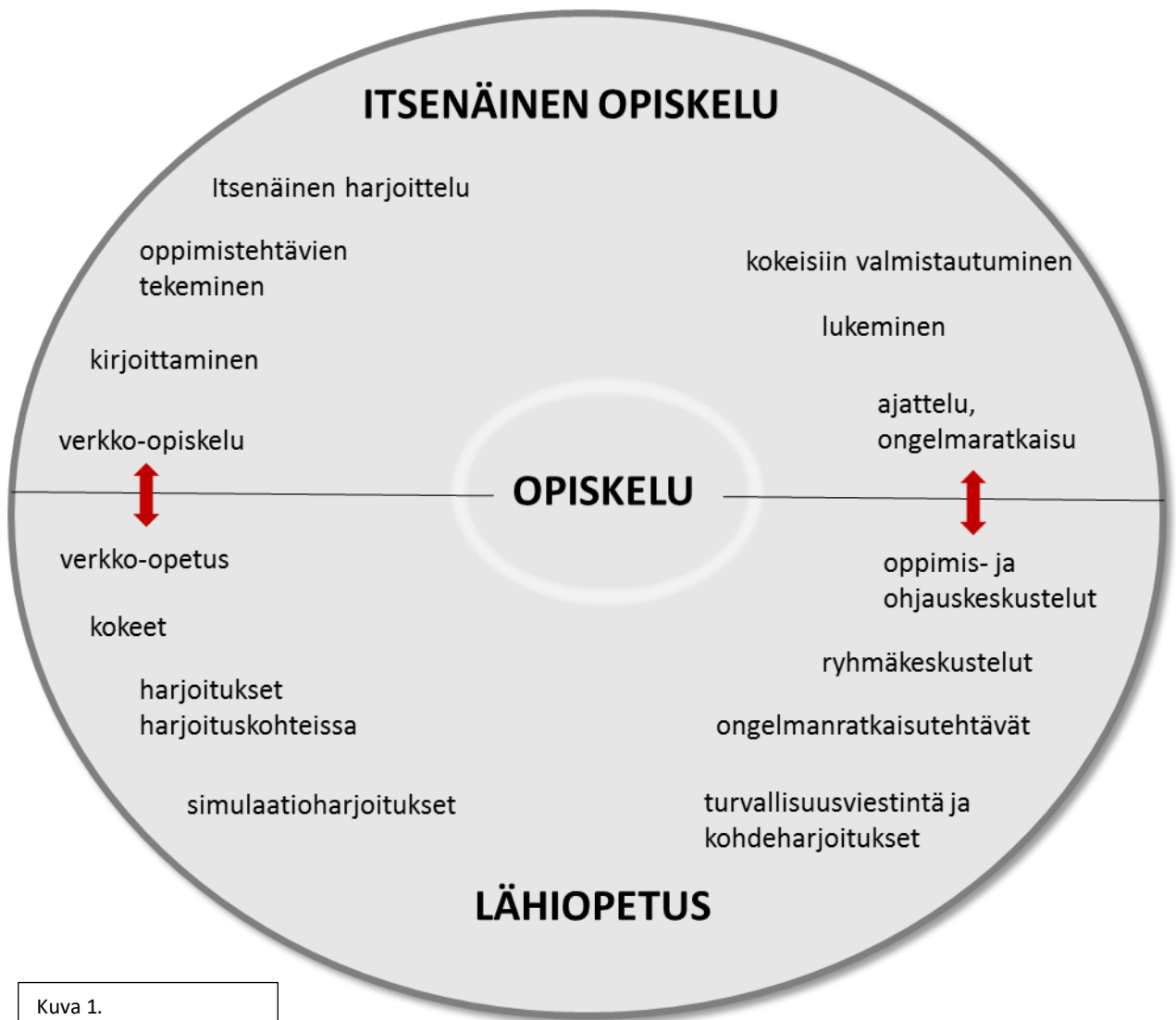
Kurssin vastaava kouluttaja esittelee toteuttamissuunnitelman opiskelijoille ensimmäisellä kokoontumiskerralla. Toteuttamissuunnitelma tulee kurssin Moodle-alustalle.

Viikkoharjoitukset – palokunnan viikoittaisia pelastustoiminnan oppitunteja tai harjoituksia, joiden aiheet vaihtelevat palokunnan ja hälytysosaston toiminnan mukaan. Viikkoharjoitukset ylläpitävät palokunnan hälytysvalmiutta.

5. Opiskelumenetelmät sivutoimisen teollisuuspalopäällikön koulutuksessa

Oppiminen on ytimeltään yksilöllistä, tiedollisten käsitysten ja taidollisen valmiuden jatkuvaa rakentamista ja rakentumista sekä asioille annettavaa jatkuvasti kehittyvää merkityksenantoa. Jokainen opiskelija rakentaa ammatillisia käsityksiään elämänsä historian, työkokemuksensa, organisaatioperinteen sekä tulevaisuuden odotustensa mukaan. Koulutuksen yhtenä tavoitteena on motivoituminen jatkuvaan itsensä kehittämiseen.

Opiskelua sidotaan tavoitteellisesti ja määrätietoisesti opiskelijoiden työkokemukseen, nykyisiin tehtäviin ja työorganisaatioihin sekä pelastustoimen lähitulevaisuuden kehittämishaasteisiin. Opiskelu tähtää osaamistavoitteiden saavuttamiseen ja elinikäisen oppimisen periaatteiden omaksumiseen. Opiskelija on oppimisprosessissa vastuullinen toimija.

Kuva 1.
Opiskelumenetelmät
sivutoimisen
teollisuuspalopäällikön
koulutuksessa

6. Sivutoimisen teollisuuspalopäällikön peruskurssi

6.1. Sivutoimisen teollisuuspalopäällikön peruskurssin opetussuunnitelman toteuttaminen

Sivutoimisen teollisuuspalopäällikön peruskurssi koostuu kahdesta kahden viikon pituisesta lähiopetusperiodista, niiden väliin sijoittuvista oppimistehtävistä sekä kurssikokeista. Kurssin laajuus on kuusi (6) op, jolloin se tarkoittaa keskimäärin 160 tunnin opiskelua. Kurssista annetaan todistus.

6.2. Sivutoimisen teollisuuspalopäällikön peruskurssin koulutusosiot

Onnettomuuksien ehkäisy	2,5 op
Pelastustoiminta	2,5 op
Johtaminen ja hallinto	1,0 op

Tarkemmat koulutusosiokuvaukset:

6.2.1. Onnettomuuksien ehkäisy (2,5 op)

Osaamistavoitteet

koulutusosion suoritettuaan opiskelija osaa

- luetella riskikäsitteet, riskienhallinnan teoreettisen taustan sekä yleisimmät riskienhallintamenetelmät teollisuudessa ja vakuutustoiminnassa
- tehdä yrityksen sisäisiä palotarkastuksia sekä osallistua yrityksen edustajana pelastusviranomaisten tekemiin tarkastuksiin
- rakenteellisen paloturvallisuuden tavoitteet ja menetelmät sekä pystyy hyödyntämään tietoja yrityksen rakennushankkeiden suunnittelutyössä
- perustella paloteknisten laitteistojen olevan tärkeä osa kiinteistöjen turvallisuustekniikkaa ja sitä kautta osa onnettomuuksien ennaltaehkäisyä
- järjestää pelastussuunnitelmien mukaista henkilökunnan koulutusta
- selittää yrityksille asetetut yleiset velvoitteet poikkeusoloihin varautumisesta

Sisältö

riskienhallinta
rakenteellinen paloturvallisuus
palotarkastus
palotekniset laitteet
turvallisuusneuvonta ja -koulutus
varautuminen

Oppimismenetelmät

lähiopetus, oppimistehtävät ja jaksokoe

Oppimateriaali ja oppimisympäristöt

Moodle-oppimisympäristö
luentomateriaalit

6.2.2. Pelastustoiminta (2,5 op)

Osaamistavoitteet

koulutusosion suoritettuaan opiskelija osaa

- selittää pääpiirteittäin tulipalon kehittymiseen ja vaarallisten aineiden leviämiseen liittyvät fysikaaliset lainalaisuudet
- kertoa pelastustoiminnassa käytettävät muodostelmat sekä niiden toimintamallit ja resurssit erilaisissa onnettomuustilanteissa
- järjestää asiantuntija-apua pelastustoiminnan johtajalle onnettomuustilanteessa
- toimia pelastustoiminnan johtajana onnettomuustilanteessa ennen pelastusviranomaisen saapumista
- huolehtia onnettomuustilanteen edellyttämistä jälkitoimenpiteistä

Sisältö

sammutus- ja pelastustekniikka
palofysiikka
vaaralliset aineet
pelastustoiminnan johtaminen
jälkivahingontorjunta

Oppimismenetelmät

lähiopetus, oppimistehtävät ja jaksokoe

Oppimateriaali ja oppimisympäristöt

Moodle-oppimisympäristö

6.2.3. Johtaminen ja hallinto (1 op)

Osaamistavoitteet

koulutusosion suoritettuaan opiskelija osaa

- kertoa sivutoimisen teollisuuspalopäällikön toimenkuvaan kuuluvat tehtävät
- kertoa pelastuslainsäädännön sisällön keskeisimmiltä osiltaan
- palokunnan toiminnan suunnittelun perusteet
- johtaa palokuntaa mm. palokuntasopimuksen velvoitteiden täyttämiseksi.

Sisältö

johtamistaito
hallinto

teollisuuspalopäällikön rooli ja tehtäväkuva

Oppimismenetelmät

lähiopetus, oppimistehtävät ja jaksokoe

Oppimateriaali ja oppimisympäristöt

Moodle-oppimisympäristö

7. Opintoja koskevia ohjeita

7.1. Suoritustavat

Opintojen suoritustavat kerrotaan opetussuunnitelmassa ja ne tarkentuvat kurssin toteutussuunnitelmassa. Opiskelu voi olla erilaista kurssin opiskeluun liittyvää työtä, kuten lähi- ja monimuoto- tai verkko-opetukseen osallistumista, oppimistehtävien tekemistä, harjoitusten suunnittelua, harjoitusalueilla tapahtuviin harjoituksiin osallistumista, kalustonhuoltoa tai näyttökokeeseen tai tenttiin valmistautumista.

Opiskelija voi uusia hylätyn suorituksen kurssin opiskelun aikaisilla läpäisyvaatimuksilla kaksi kertaa. Opiskelija voi täydentää suorituksiaan sopimalla tästä Pelastusopiston vastaavan kouluttajan koulutuksen vastuuhenkilön kanssa.

Opintosuoritus voidaan hylätä, mikäli opiskelija on sitä suorittaessaan syyllistynyt vilppiin. Opiskelijaa, joka on Pelastusopiston piirissä harjoittanut opinnoissaan vilppiä, voidaan rangaista. Pelastusopistosta annetun lain (2006/607) 30 ja 31 §:ssä säädetään rangaistuksesta ja menettelystä kurinpitoasiassa. Oikaisumenettelystä säädetään Pelastusopistosta annetun lain 37 ja 38 §:ssä.

7.2. Sivutoimisen teollisuuspalopäällikön peruskurssin arviointi ja rekisteröinti

Arvioinnilla tarkoitetaan kaikkia niitä toimenpiteitä, joilla ohjataan ja tarkistetaan opiskelijan opintojen tavoitteiden saavuttamista. Arvioinnilla tuetaan opiskelijaa opetussuunnitelmassa esitettyjen osaamistavoitteiden saavuttamisessa. Arviointiin voivat osallistua kouluttajien lisäksi esim. opiskelija itse. Opiskelijan suorituksia arvioidaan vertaamalla suorituksia opetussuunnitelman tavoitteisiin.

Arvioinnissa korostetaan myös ns. jatkuvan näytön huomioon ottamista. Siten esimerkiksi opiskelijan huolellisuus, aktiivisuus, poissaolot, tehtävien suorittaminen ja vastaavat tekijät voivat vaikuttaa arviointiin. Jatkuvan näytön arviointi on yleensä varsin subjektiivista, joten sen käyttöä arviointiperusteena on käytettävä harkiten silloin, kun tavoitteiden saavuttamista voidaan luotettavasti arvioida tavanomaisin keinoin.

Kurssin sisältö, osaamistavoitteet, arviointiperusteet ja -asteikko päätetään opetussuunnitelmassa ja esitellään opintojakson alussa.

Sivutoimisen teollisuuspalopäällikön peruskurssin lopussa järjestetään osaamisenkartoitus, jossa arvioidaan kurssin tavoitteiden saavuttamista ja opetuksen ydinsisältöjen hallintaa. Hyväksyttyyn suoritukseen edellytetään 50 % oikeaa suoritusta. Oppilaalla on oikeus uusia osaamisenkartoitus yhden kerran kurssin aikana. Mikäli oppilas ei sittenkään onnistu saamaan osaamiskartoituksesta hyväksyttyä suoritusta, tulee hänen opiskella kurssiaineistoa uudelleen ja hän voi suorittaa kartoituksen aikaisintaan kolmen (3) kuukauden kuluttua ensimmäisestä osaamisen kartoituksesta. Hyväksytyistä suorituksista käytetään numeraalista asteikkoa 1 – 5 seuraavasti:

- 5 = kiitettävä
- 4 = erittäin hyvä
- 3 = hyvä
- 2 = tyydyttävä
- 1 = tyydyttävä.

Opiskelijalle varataan tilaisuus tutustua arvioituun kirjalliseen tai muuten tallennettuun opintosuoritukseen. Suoritukset säilytetään kuuden kuukauden ajan tulosten julkistamisesta. Kurssilaisilta pyydetään kurssin lopussa kirjallinen palaute kurssista. Saatua palautetta käytetään kurssin kehittämiseen

Kurssin hyväksytysti suorittaneille annetaan todistus, jossa mainitaan kurssin laajuus opintopisteinä, opintojaksot ja niiden laajuus tuntimäärän mukaan sekä sanallinen yleisarvosana kurssista.

7.3. Oikaisuvaatimus

Arviointiin tai hyväksilukupäätökseen tyytymätön opiskelija voi pyytää oikaisua arvioinnin suorittaneelta 14 päivän kuluessa siitä, kun opiskelija on saanut arvioinnin tulokset ja arviointiperusteiden soveltamisen tai hyväksilukupäätöksen perustelut tietoonsa. Oikaisuvaatimukseen on vastattava viimeistään 14 päivän kuluessa oikaisuvaatimuksen saapumisesta. Edelleen arviointiin tai hyväksilukupäätökseen tyytymätön opiskelija voi hakea oikaisua Pelastusopiston oikaisu- ja kurinpitolautakunnalta 14 päivän kuluessa siitä, kun hän on saanut tiedon päätöksestä. (Laki Pelastusopistosta 37 ja 38 §.)